

ים

גליונות החבל הימי לישראל

אחת להדש

חוברת א'-ג' (נ"ג-נ"ה)

שנה חמישית

תשרי-כסלו תשי"א/אוקט. דצמ. 1949

כתובת המערכת

חבל ימי לישראל, תל-אביב

זל. 2437 ת.ד. 1917

עתיב

חברה לשרות ימי בע"מ

אניות עבריות
מלחים עברים

הסוכנים המנהלים:

אחים ברנט את בורכרד
בע"מ

אניות עתיב לשרותך תמיד.

יעקב כספי

סוכן אניות והובלה

ת.ד. 27 טלפון 3026

רחוב המלכים 76,

פנת רח' המערב מס' 1

מרכז מטחרי-ח'יפה

אהרן רוזנפלד

סוכן אניות

עומד לשרות הקהל המסחרי
בכל עניני הובלה ימית

ח'יפה

ת.ד. 74 טלפון 4241/2

ביטוח ב"יהודה" - ביטוח איתן

*

חברת הביטוח הארצישראלית הראשונה

*

חברה לאחריות ובטחון בע"מ

משרד ראשי: תל-אביב, רח' הרצל 12, סל. 5358
סניפים וסוכנויות בכל ערי הארץ ובמושבות

יהודה

"י"ם" גלינות החבל הימי לישראל

תכן הענינים

ליום הולדתו ה-75 של הנשיא
הועידה העולמית הראשונה של החבל הימי
לישראל
מדברי הנואמים והמתווכחים
החלטות הועידה
הועידה בראי העתונות
עם ימאים ובעיותיהם—א. אבי-אבירם
כרוניקה:
דו"ח החי"ל לשנים 1945—1949 והתרצאות
בשאלות הספנות, הנמלים והדיג מצורפים
לחוברת זו בנספח.

"YAM"

MONTHLY JOURNAL OF THE
ISRAEL MARITIME LEAGUE

Vol. V. № 1-3

October-December, 1949

Contents:

Tribute to the President on the
Occasion of His 75 Birthday
First World Conference of the
I. M. L.

Addresses and Discussions

Resolutions

Press Comment

Dur Seamen and their Problems —
By D. Avi-Aviram

The Month's Events

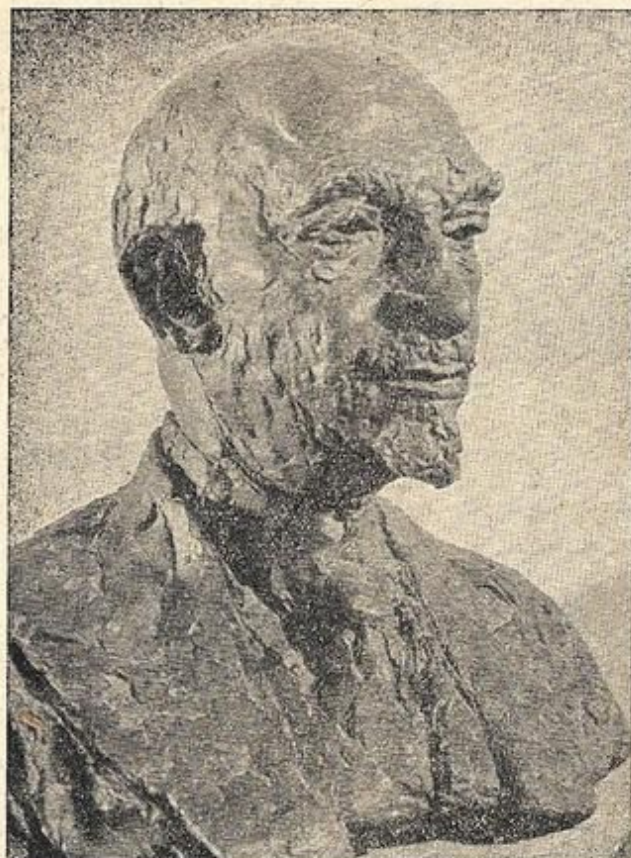
The report on the activities of the
I.M.L. for the period 1954 to 1949
and the lectures on shipping, ports
and fishing appear in supplements
to this issue.

Address:

Tel-Aviv, P.O.B. 1917

בשער: דוד רמו, שר התחבורה, בכניסתו לאניה "קדמה" לישיבת הפתיחה של ועידת החי"ל.

ליום הולדתו ה-75 של הנשיא

ברכתנו הלבבית לנשיא מדינת ישראל הפרופ. חיים ויצמן ליום
הולדתו השבעים וחמשה. החבל הימי לישראל נאח על כף, שנשיא
המדינה נאות להיות נשיא-בכבוד לתנועת שוחרי הימאות הישראלית.
נוסיף לעשות לקדומו של המפעל הימי ולהצדיק את האמון שנשיא
המדינה נתן בנו.

הועידה העולמית הראשונה של החבל לישראל

צירי הועידה עולים לאניה.

ישיבת הפתיחה על ספונה של "קדמה"

הועידה העולמית הראשונה של החבל לישראל נפתחה חגיגת ב"א לאוקטובר, 1949, על ספון האניה "קדמה" בשעת עגינתה בנמל חיפה, במעמד של למעלה מ-200 צירי, שליחי הסניף פים סטארץ והתפוצות (ארצות הברית, אפריקה הדרומית, אוסטרליה, ארגנטינה, צרפת וונצואלה) ובנוכחותם של ראש הכנסת, מר י. שפרינצק, שר התחבורה, מר ד. רמז ושרת העבודה, הגב' ג. מאירסון, נציגי הסוכנות ומאות אורחים מכל הארץ.

בו ביום, לפני התכנס הועידה בנמל, נערכה לצירי הועידה קבלת פנים מטעם עיריית חיפה בבנין העירייה. מר ש. לוי, ראש עיריית חיפה, קדם את פני האורחים וה"ה"י שריר ומ. הינדס אמרו דברי תשובה בשם החי"ל.

לאחר קבלת הפנים הופיעו, בפני הבנין, במסדר חגיגי חברי האגודות הנוער הימיות. קדמו את פניהם ה"ה"מ. פומרוק, י. פרישמן ובאיכח חיל הים.

הכניסה לנמל קושטה בסיסמאות והאניה עצמה — בירק, דגלים וכתובות. האניות האחרות שעגנו אותה בנמל חיפה קושטו אף הן לכבוד המאורע. על הרציף נגנה תזמורת "הפועל הנמל". במבואי האניה עמדה פלוגה מהיל הים ודגלה נשקה לכבוד השרים וחברי הכנסת שהגיעו למקום.

באניה נפתח סניף דואר מיוחד וכל המכתבים שנשלחו משם באותו ערב הוחתמו בחותמת מיוחדת: "הועידה העולמית הראשונה של החבל הימי לישראל".

בשעה 7.30 בערב נפתחה הועידה. ישיבת הפתיחה התנהלה בנושאותו של מר מ. זיליסט, מ"מ יו"ר החי"ל. מר זיליסט ברך את השרים, הצירים והאורחים, מישראל ומהתפוצות, וכן גם את אנשי "קדמה" — "זו שבשרה לנו לראשונה את הקמת הצי העברי". בסקרו את הישגי הימאות העברית בשנים האחרונות אמר מר זיליסט בין השאר:

"אין לך הגדרה קולעת יותר לתקופת השנים האחרונות מזו של "היינו כחולמים". כל מה שעבר עלינו בשנים אלה נראה לפרקים להיות אך חלום. לאחר עשרות שנים של יצירה ומאבק זכינו לחיי מדינה, לשל"טון ישראלי רבוני, לסדר חיים עצמאיים, שאנו הנושאים בעולם ואחרים לדמות ולתוכן שינתנו להם. ובמדינה זו, השוכנת לחוף ימים, במערב ובדרום; במדינה זו נודעת חשיבות מכרעת למפעלי-הים — מפעלי עלי נמל וספנות ודיג.

נקראנו לכאן לפי הצו של אותו המפעל הימי, לטכס עצה ולתכנן תכניות, הלכה למעשה, להאדרתו. גם בתחום פעולה זה היינו כחולמים.

במשך שנתיים ימים נוספו לנו נכסים רבים מאד. בתקופת זמן זו קם לנו חיל הים הישראלי, זו "הזרוע הצעירה בכחות המגן הישראליים", כבטויו של ראש הממשלה. בתקופת-זמן זו קם צי נרחב לנוסעים ולמשאות, ואניותינו הישראליות, הנושאות על תרניהן בגאון את דגלה של ישראל, חוצות ימים ואוקיינוסים בקוי המים המוליכים לאירופה וליבשת אמריקה. בתקופת

פת זמן זו עבר לידנו נמלה זה של חיפה, המשמש פתח נרחב לעולם הגדול והמהווה מקום חיים ועבודה לאלפי משפחות. ונמל תל-אביב גדל באותו זמן והתבסס ואף מעגנו הדרומי — מעגן יפו, נבלע בתוכו, לשרת אותנו בדרומה של הארץ. ובתקופת זמן זו גדל גם מפעלנו בדיג: ספינות-מכמורת חדשות ניכנסו לעבודה במימינו ונקודות חדשות קמו לנו, שהחקלאות והים משמשים להן יסוד. ואחרון אחרון: בתקופת זמן זו קם לנו מחנה גדול של ימאים, — וביניהם חניכי בית הספר הימי וחברי האגודות הימיות, העושים מלאכתם במים רבים. עם גידול המחנה הזה ראינו חובה לעצמנו להרחיב את השירותים הניתנים לימאים, ובראש וראשונה — על-ידי הקמת בתי-ימאים בחיפה, בתל-אביב ובמרסיל.

כחולמים היינו. כי רק לפני שנים מעטות דלים ממעש היינו, ורק נכסים מעטים היו לנו בימאות.

לא מאליו בא לנו כל החיל הזה. במאמץ משותף של גורמים רבים, גורמים ממשלתיים וצבוריים, הגענו לכך, ואנו שמחים על כך, שגם לנו — לחבל ימי לישראל — חלק בהתקדמות זו.

בועידתנו זו נעלה לדיון את בעיות המחר של הימאות הישראלית. וכן גם נדון בה בבעיות המיוחדות של החבל הימי לישראל. זוהי שנת הבר-מצוה לקיום תנועתנו. מטבעות רבות שטבענו בעבר נראות להיות כיום קטנות מדי, ומגמות ותכניות רבות אינן עוד יכור

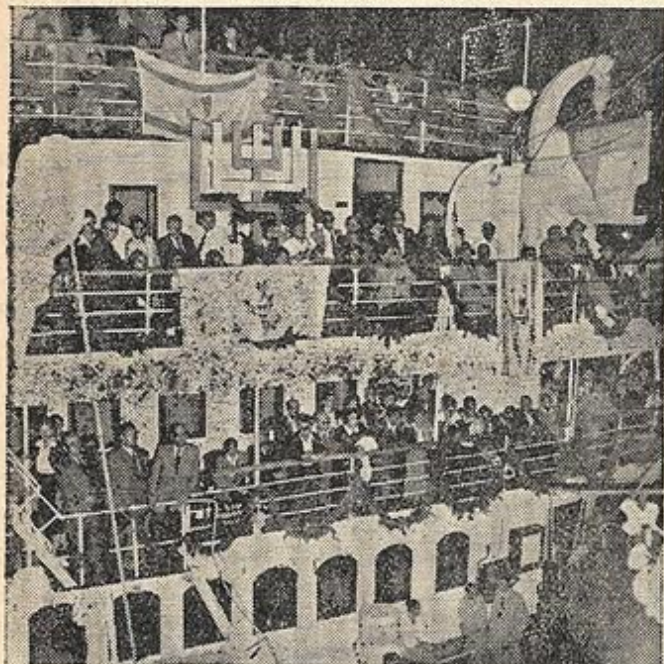
באניות נוסעים ובספינות דיג. עלו והצליחו וכבשו את הים".

ראש הממשלה מר דוד בן-גוריון כתב, בין השאר, בדברי ברכתו:

"קוממיותנו הממלכתית גידעה הכבלים החיצוניים שבלמו כושר היצירה של העם העברי בהתנערותו לבנות מחדש מולדתו, משקו, תרבותו ומדינתו. המולדת המשוחררת קוראת עכשיו למעפילים, כובשיים ויוצרים — לבנותה ולהיבנות בה. המולדת — ממדיה שלושה: יבשה, ים ואויר.

מפעלנו ההתישבותי במשך שבעים השנים שקדמו להקמת מדינת ישראל הזים והפריך מושגים והנחות, מקובלים גם במדע כביכול, שבני עיר אינם מסוגלים לבנות כפרים ולעבוד האדמה. כיבושינו החקלאיים, אם כי עודם בראשיתם, ועוד נתכנו להם עלילות ונצורות בנגב ובגליל, במערב ובמזרח, הוכיחו בעליל למה מוכשר חלוץ יהודי גם בעבודת האדמה, שנגמל ממנה מאות בשנים, — כשחזון תקומה והתחדשות מפעיל יכולתו הגנוזה. עוד צפוי לנו מפעל-אדירים בהתישבות החקלאית — אבל זו בלבד לא תספיק.

יבשת ארצנו קטנה — ושני ימים לה, והם חלק בלתי נפרד מהמולדת: ים התיכון במערב וים סוף בדרום. צי יהודי ראשון נבנה באילת לפני כשלושת אלפים שנה; ובמלחמה עם הרומאים מחריבי ארצנו נלחמו יורדייִים יהודים ביפו, וכתבו בדמם אחד הפרקים האדירים והטרגיים במרד הנואש של לוחמי ישראל נגד האימפריה האדירה ביותר שקמה בעולם עד אז.

האורחים ב"קדמה" לפני פתיחת הועידה.

לות לשמש קו פעולה לעתיד. עובדת התכנסותנו במדינת ישראל מחייבת: עלינו לברר במשותף ולנסח את מגמת פעולתנו ואת היקפה לבאות, ובכלל זה — את קשרינו עם ממשלת ישראל ועם מוסדות התנועה הציונית העולמית".

- בסוף דבריו העלה מר זיליסט, כשכל הקהל על סיפוני האניה עומד דום, את זכר כל אלה, שהלכו מאתנו בשנים שבין ועידה לוועידה של כל אלה, שנכרתו בשנות המלחמה העולמית של גבורינו שנפלו במלחמת השחרור הישראלית ושל יורדי הים הישראליים, שהקריבו את חייהם בכבשם לעמנו נתיבה בימים.

במשרד דואר, שהותקן על ספון "קדמה" לרגל ועידת החי"ל, הוחתמו כל המכתבים בחותמת מיוחדת: "הועידה העולמית הראשונה של החבל הימי לישראל".

מר דוד הכהן, סגן ראש עיריית חיפה, הביא לוועידה את ברכת העיר המארחת ובין השאר אמר:

"הים בשבילנו הוא צורך חיים ואין כלל לתאר את חיי מדינתנו בלעדיו. ארצנו מוקפה יבשות משלשה עברים וידידינו מאחורי הגבולות אינם מרובים כידוע. הים הסוער, המלא מסתורין, הוא חוף-מבטחים של מדינתנו. עלינו לטפח את הימאות, לטפחה בכל המובנים. יתכן ונהיה תלויים במסיבות מיוחדות בים פתוח זה שבמערב. ואין כלל להרבות דברים על התועלת המרובה שנפיק מהים בימי שלום, בכל שנות השלום שאנו מצפים להן. אני מאחל לחי"ל שידע להדריך את מחשבת תושבי הארץ, למען יבינו את כל הכמוס והצפון בים לצרכי חיייה של מדינת ישראל, ושהועידה תצליח לפתור את הבעיות הרציניות הכרוכות בימאות העברית".

במחיאות כפיים נתקבלו ברכותיהם של נשיא המדינה, ד"ר חיים ווייצמן, וראש הממשלה מר דוד בן-גוריון. נשיא המדינה אמר במברקו:

"לצערי לא יעלה בידי להשתתף בוועידה העולמית של החבל. ברכותי הנאמנות שלוחות לכינוסכם, הנותן ביטוי לרצון העם בארץ ובגולה לפתוח ענף הימאות בישראל. יגדל וישגשג רצון ההתנדבות החלוצית שלכם במסגרת מדינתנו, להכשרה מקצועית של צעירינו בענף הימאות בארצנו השוכנת לחוף ימים — באניות סוחר,

אחרי זה ברך את הועידה בדברים נלבבים מר דוד רמז,
שר התחבורה:

„עוד הערב תשמעו דברים מפי המרצים על התקדמותנו הימית במשך 18 חדשי קיומה של מדינת ישראל ועל התכניות החשובות לעתיד. בהקשיבכם לדברים האלה, תשאלו את עצמכם: מכוח מה באה ההתקדמות הזאת ומנין העוז לתכניות העתיד? ואני רוצה לנסות לענות לשאלה זו.

הרואים את בנין הארץ במשך שלש וחצי עשרות שנים, כמוני, היו יכולים להגדיר את תולדות הבנין הזה כהסטוריה של הזדמנויות, הזדמנויות אשר ידענו לאחוז בהן בעתן ולהבנות מהן והזדמנויות אשר הוחמצו. לא קרקע, לא בתים, לא אניות, לא אוירונים ירשנו מאבר תינו. אך לא ריקם באנו הנה. הבאנו אתנו יצר יצירה ורצון חלוצי. וככל אשר ניתן לכוח החלוצי לכוון את עצמו בעתו לקראת איזו יכולת גנוזה, אשר הופיעה מכוח התנועה הציונית ומכות עלית העם — צמחו לנו מפעלים גדולים. הראשון והכביר בהם — היצירה החקלאית. צירוף כוחות של הנוער החלוצי לאמצעים הכספיים של הקרן הקיימת ושל קרן היסוד — ולו גם צנור עים מאד בראשיתם — בנה את מסד המדינה, גם מבחינה כלכלית וגם במחינה הגנתית. המרץ החלוצי של העליה השלישית, אשר הופנה בעתו לאפיקי הכבישים ובנית הבתים — הפך את הבנין למקור מחיה מתמיד.

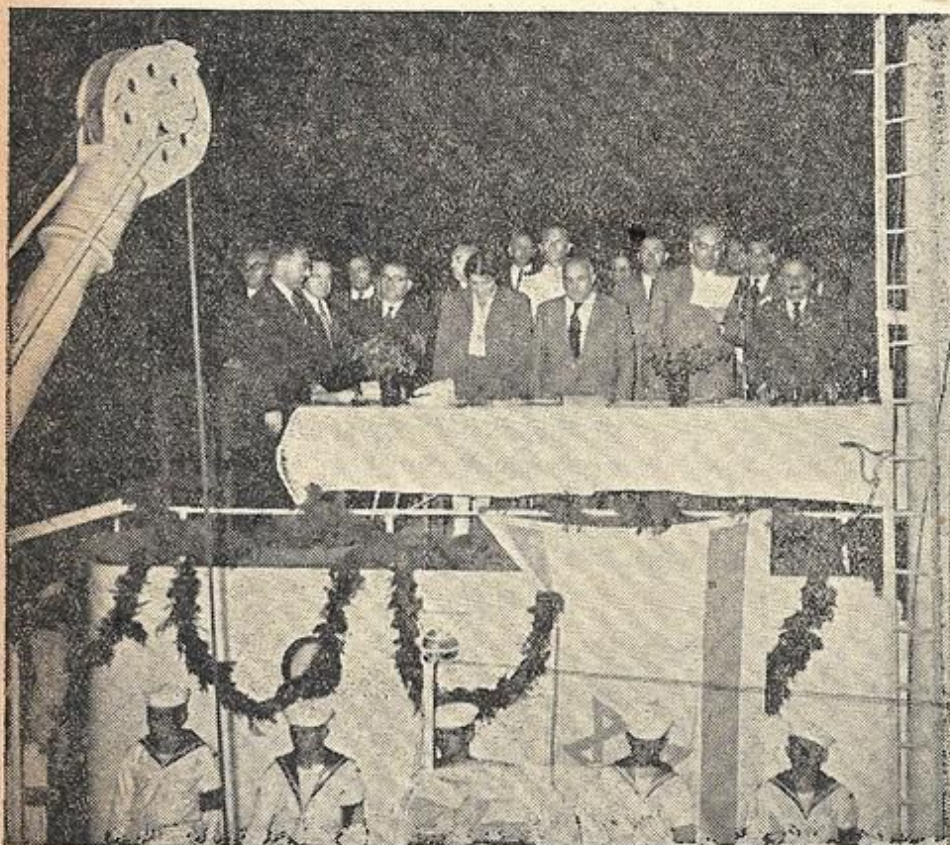
דוד בן-גוריון, ראש הממשלה

עצמאותנו לא תתקיים — בלי כיבוש הים;

הדיג והשיט יקלוט רבבות עולים. רדיה באיתני הים ובמרחביו — תבריא ותאדיר את הגוף העברי התשוש ותקים דור עוז, רחב-אופק ומעפיל.

ורק כוח ימי רב ומתרחב יקיים בטחוננו, ויפח תח דרך הפשית לגולי ישראל לחזור קוממיות לארצם — בכל התקופות, בשעת שלום ובשעת מלחמה.

כיבוש הים קורא לנוער הנוער והחלוצי ולכל שוחרי ישראל בארץ ובגולה — לטפח ולהרחיב הדיג והשיט והשלטון בים, כי רק אלה יתנו לנו: בטחון, חוסן גור פני ועצמאות כלכלית.

עמידת אבל לזכר הימאים והלוחמים שנפלו. ליד שולחן הישיאות (מימין לשמאל): י. שפרינצק, יו"ר הכנסת; מ. זיליסט, מ"מ יו"ר החי"ל; ד. רמז, שר התחבורה; ג. מאירסון, שר העבודה; ב"כ מאירוביץ, מנהל אגף נמלים, ים ואויר; מ. פומרוק, חבר נשיא את החי"ל; י. פרישמן, המזכיר הכללי של החי"ל.

בר כוכבא מאירו ביץ, מנהל אגף נמלים, ים ואוויר העלה בוועידת החי"ל בהרצאה מקיפה, את בעיות הצי הישראלי והנמלים. הרצאתו מצורפת לחוברת זו.

מובטחני, כי תפקחנה עיני בחורי ישראל העובדים בצוות הים שלנו לראות, כי הם מוליכים יהודים לארצם בימות מהפכת הגאולה וזכות גדולה היא להם ועליהם להזהר בסידוריהם ולהתקין ביניהם לבין עצמם יחס לבבי.

ואני מביע ברכה לבוני הספנות שלנו, את דרישתנו לרוות את תנאי המצוקה בקצב מהיר.

ולועידה העולמית של החבל הימי לישראל, אגיד דבר פשוט בתכלית: תנו הכשרה ימית, הכשרה ימית לכל מגמותיה, לבחורים ולבחורות בישראל. השקיעו בזה את מלוא כוחכם. יש תקוה, כי הספנות הישראלית תתקדם ובנה תבנה. בונה ידאגו לכלים ולתנאים. אך העיקר הוא — האדם. לא ספן נטול שורש מתגלגל כאיש הפקר בנמלי עולם, כי אם ספן מושרש בחיי היצירה של הדור ובתרבותו. אל הדמות הזאת יכוון החבל הימי לישראל את הנוער וימצא לו במפעל הזה מסייעים במדינה ובעם."

את ברכת חיל הים הביא רב החובל עמיחי חרלס, ואלה הם דברי הברכה שלו:

"חיל הים חייב תודה עמוקה לפעילי החבל הימי לישראל בכל תפוצות הגולה ובארץ, על החדרת רעיון הימאות לשורות הנוער, ובמיוחד, על החדרת לימוד הימאות לענפיה באמצעות בית הספר הימי. חניכי בית ספר זה תופסים כיום חלק נכבד בסגל הפקוד הימי שלנו. לחברי הוועידה מתפוצות הגולה אנו חייבים תודה נוספת על ששלחו אלינו ממיטב בניהם, שהתמחו במקצועות הים בציים, לעמוד לעזרתנו בבנין ציינו.

עזרתם לנו בהנחת היסודות הראשונים לצי הישראלי, אך עיקר העבודה עדין לפנינו. צי ישראל מצפה ובטוח כי גם להבא תטו שכס ותתנו את מיטב עזרתכם בחומר וברוח, ומעל לכל — במיטב בניכם, לכבוש הימים, אשר מימיהם מלחכים את חופי ארצנו."

לא אדבר על הזדמנויות שהוחמצו. הן ידועות ואין מעניני להעלותן הפעם.

עם קום מדינת ישראל, הועמדנו בבת אחת בפני הכרח של בניה מהירה ועלייה מהירה ותתגוננות מהירה בראש כולן. בליל בריחת הספנות הגדולה מחופי ישראל האמינו זרים, כי לא נצליח לתת לעצמנו דרך ביים. לא כן היה. נתקיימה שוב המימרה העתיקה: „אלהים הפכה לטובה". היוזמה שנתעוררה להתגברות על המצור, גם בקצה הישראלי וגם בקצה האמריקני, הופנתה במשך זמן קצר, בהדרכת משרד התחבורה ובעדודה, ליוזמה הבונה את צי החובלה וצי ההולכה שלנו. כאן נתרשח מעין גם ימי. נסיון המנצחים על צי המפעילים, אשר עלה מן המצולות, נצטרף אל המאמצים הימיים הגלויים של הנהלת הסוכנות היהודית והסתדרות העובדים העבריים הכללית ועליהם נוספה פעילות ברוכה של נציגי הון צבורי ופרטי ואשר יחד קלעו למטרה האחת. לא דבר ריק הוא, כי אנחנו יכולים היום להוביל בספינות דגולות בדגלנו ומסוגלות להפלגות רחוקות כ-30 אלף טון סחורות, תחת כ-200 הטונות בכלים קטנים, שהיו ברשותנו בטרם הקמת המדינה. וכאשר נפתחו שערי הארץ לרווחה לקבוצ גלויות, הצלחנו לשחרר את עצמנו משעבוד מוחלט לאניות חוץ ומתוך 257.000 שעלו דרך הים למדינת ישראל, מיום קומה ועד הראשון לאוקטובר, הועלו באניות דגלנו 154.000 עולים. יודע אני, כי העור לים הללו ברובם הגדול והמכריע לא זכו לתנאי הרווחה בהליכתם בספינותינו וחושש אני, כי אולי חטאנו בנידון זה כמה חטאים, אם לא בודון הרי בשגגה. אך עובדה חיה היא, כי לא כל כספי העלאת רבבות עולינו הענקנו לזרים, ומבחינת ביצור חלקנו וחבלנו ביים יוגד נא לכל אלה שהניעו את הספנות שלנו קדימה באון ובלהט רב: יישר כוחכם!

ראש עיריית חיפה, מר שבתאי לוי, מקדם בברכה בבנין העירייה את צירי הוועידה.

אלפי מחנות העולים-החלוצים אשר כבשו את ההתיישרות, הם אשר הביאו את ההתיישבות עד הלום. לכבוש האדמה קדם כבוש העבודה. בדרך הזאת אנו נדרשים ללכת גם בימאות. אלפי יהודים חלוצים רעבים לקרקע כבשו את האדמה, ואלפי יהודים צמאים לים יכבשו לנו את הים.

והנה, מה דלים אנו, מה דל כוחנו בעתודה הזאת של חיל מלואים גדול לים. יש לנו שטח מחיה נרחב; שני הימים של ארצנו מקשרים אותנו עד חופי ארצות הברית ועד חופי המזרח הרחוק. אין כל צורך לרכוש כל דונם בשטח מחיה גדול זה של הים. התקדמנו השנה ברכישת כלי-שיט; פי עשרה ופי חמשה-עשר גדל כוח

יוסף שפרינצק, יו"ר הכנסת

מר י. שפרינצק, יו"ר הכנסת, אמר בדברי ברכתו:

„אביע רחשי הוקרה ליוזמי היצירה הזאת, אשר הקימוה וטפחוה בזמנה. ועם רגשי ההוקרה ליוזמים, אביע רגשי אהבה לשליחים המקיימים את המפעל הזה ונושאים ארבעה לאומה דרך גלים סוערים — ליורדי הים, אשר בחייהם ובמפעלם נושאים את שער המעלות לעם ישראל.

החבל הימי לישראל, התכנסו סביבו כל הכוחות וכל אלה המעונינים שחבל זה ימתיק את חבלי ההתכנסות של עם ישראל, את חבלי ההתהוות של אחד מיסודות הקיום של עם ישראל במדינה הזאת. פרק זה מפרקי התחיה יבורך בתוצאות טובות לעם ישראל ולמדינת ישראל.“

בשם הסוכנות היהודית והנהלת ההסתדרות הציונית העולמית ברך מר אליהו דובקין.

„ברכתי, בשם הנהלת הסוכנות היהודית והנהלת ההסתדרות הציונית העולמית, לוועידה העולמית הראשונה של החי"ל.

סימן טוב הוא שהחי"ל דחה את כנוס ועידתו העולמית הראשונה לשנה השלוש עשרה לקיומו, בהיותו לבר מצוה. ואמנם עלול החי"ל כיום לשאת בעול מצוות קשות. הוא בר מצוה, והוא גם בר עונשין. ממנו ייתבע הרבה, כי אין התפקיד אשר היה מוטל על החי"ל בשלוש עשרה השנים הראשונות לקיומו כתפקיד הנדרש ממנו כיום, לאחר הקמת מדינת ישראל, כאשר נמלי הארץ וחופיה בידינו, כאשר חלה התפתחות מהפכנית ברכישת כלי השיט והדיג שברשותנו.

בתוך המסכת הגדולה הזאת ששמה ימאות עברית נועד לחי"ל תפקיד מיוחד: לכבוש את העם למען הים ולחלץ את הנער לימאות עברית. כי זה היה דרכו של כל מעשה בארצנו: בראשית היה החלוצ, הביליזי; רק

אליהו דובקין, חבר הנהלת הסוכנות היהודית

הקבול של צי הסוחר שלנו. וגם את שנת תש"י התחלנו בכבושים חדשים: בחודש הבא תתחיל בהפלגותיה האניה היפה והמשוכללת ביותר בצי הנוסעים שלנו, „ארצה“. הגדלנו בראשית השנה הזאת גם את צי המשאות שלנו בשתי אניות, אחיות לאניה „חיפה“ — „תל-אביב“ ו„יפו“. אולם מה מפגרים אנו פגור פושע לגבי הצרכים ולגבי האפשרויות, אם גם כיום, בתוך הצוות של 900 עובדים באניות העבריות, כ-40% הם עובדים זרים. זה סימן רע לנו. החי"ל נדרש קודם כל לגול את התרפה של עבודה זרה בימאות העברית. הוא נדרש להכין לנו רזרבות גדולות של חלוצים יורדי ים, אשר יתבעו את הרחבת הימאות העברית, כי מה בצע באניה עברית, בבעלות עברית, בלי צוות עברי.

ישנה ערובה בטוחה, שאם יעשה המאמץ ואם נדע להסתער על הים כפי שידענו בזמנו להסתער על העמק, על בצות העמק, וכפי שאנחנו מתכוונים עכשיו להסתער על הנגב — ישנה ערובה שההסתערות הזאת תביא את פריה. הערובה היא: ברית הדמים אשר כרת המעפיל מהגולה ואשר כרת הנער העברי, שחתר ונלחם עם

אבא חושי, חבר הכנסת
נבחר כיו"ר החבל הימי לישראל

ימים אינו אלא מוט עץ וחתית אריג. רק בידיו הנאמנות של הימאי העברי הוא הופך לדגל. ואין ימאי עברי בלי תנאי שכר ועבודה הוגנים ותנאי קיום נאים — בביתו אשר ביבשה וגם בביתו העיקרי באניה. טרם הגענו לחוף מבטחים בשטח זה. מקומץ ימאים באניה „תל-אביב“, אנית הנוסעים הראשונה לספנות העברית, הגענו כיום ל-400 ויש אומרים ל-500 יורדי ים עברים; 500 בין 700 — 750. ישנם כמה מאות נכרים באניות שלנו. אניה השייכת לחברה עברית עדיין אינה עברית, גם לא זו המניפה דגל עברי; היא עברית רק אז, כשכל העובדים בה — מהמסיקים, המשמנים והמכונאים, העובדים במעמקה, ועד למהנדסים ונערי הספון ורבי החובלים — הם עברים.

המשימה העיקרית המוטלת על כן על החי"ל, על ההסתדרות, על אגודות הנוער ספורטיביות, על המדינה — הבעיה העיקרית והמשימה העיקרית היא: חנוך מאות ואלפים צעירים וצעירות לים ולספנות ולימאות העברית. מן החברות ומן המדינה נתבע: להבטיח קיום הוגן ונאה לימאי העברי. מן הימאי העברי נתבע, כי יהיה נציג ישראל בחופים זרים, נציג כבוד וקודם כל נציג עברי. לשם כך עליו לדבר קודם כל עברית נאה, לשאת את דברו אל עולים ותיירים בעברית ולא בשפה קלוקלת של בני עמים אחרים. נתבע מן הימאי שלנו, כי יהיה גם נושא דבר התרבות העברית באניות, כי

גלים וזעפים. מאז המעפיל הראשון, אשר הטיל את עצמו הימה, וכל אלה אשר הקריבו נפשם כדי להביא על גביהם בגלים סוערים את המעפילים הראשונים, דרך סירת הכ"ג וימי מאבקנו האחרונים על הים בצי המעפיל לים שלנו ועד להקמת מדינת ישראל — כרתנו ברית דמים עם הים הזה. אם נדע להוציא את הלקח, אם נדע לעשות את המעשה, להיחלץ ולמלא את המצווה: חטוף ורכוש כלים, חטוף והחלץ לימאות עברית — הפרי בוא יבוא.

וברכתי, ברכת הנהלת הסוכנות וההנהלה הציונית — להבטיח שותפות נאמנה לחי"ל. השותפות הזאת, אשר התחילה עם יסוד בית הספר הימי בחיפה ועם הקמת חברת הספנות הלאומית „צים“ — תמשך גם להבא. ברכתנו: תלכו מחיל אל חיל. אין מה להתבייש בהישגים שהשגנו, אולם התפקידים העומדים לפנינו גדולים. תוסיפו ללכת בדרך זו.

מר ש. טולקובסקי, יו"ר מרכז החי"ל, הנמצא עתה בשווייץ בתפקיד של קונסול כללי של מדינת ישראל שלח את הטלגרמה הבאה:

„לצערי הרב לא אוכל להשתתף בוועידתנו ומרחוק הנני מברך את כולכם בברכת עבודה פוריה והגשמת תכניות רחבות ההולמות תפקידו של החי"ל בפתוח הספנות והדיג העברים. ברכתי המיוחדת לחברינו מארצות הגולה. חזקן ואמצו.“

מר ז. שינדל, יותר הנהלת „צים“ העלה בהרצאה מקיפה את בעיותיה של הספנות הישראלית הצעירה. הרצאתו מתפרסמת בחוברת זו בע' 11, 12.

ד"ר מ. הינדס הביא את ברכתו של סניף החי"ל בחיפה וקדם במיוחד את פני הצירים והאורחים מסניפי החי"ל בחו"ל. בין השאר אמר:

„הימאות היא בין-לאומית מטבעה. היא מבוססת על הדדיות וידידות בין אומות וארצות. הספינות והמלחים הם שגרירים של שלום ורצון טוב בין האומות. קשרינו עם ארצות תבל חשובים לנו במיוחד, שהרי נקודות המשען שלנו בחו"ל יוצרות את הקשר עם אחינו בתפוצות הגולה.“

הים התיכון משותף הוא לכל האומות השוכנות לחופיו. מקוים אנו, כי הדות למאמצים המתואמים של הממשלה ושל כל הגורמים המסחריים וכן של החי"ל כאן וסניפי החי"ל בחוץ לארץ יהיה גם חלקנו אנו בים זה נכבד וחשוב.“

מר אבא חושי, חבר הכנסת, שסיים את שורת הנואמים עמד בדבריו במיוחד על כח האדם הדרוש למשקנו הימי.

„אייחד הפעם את הדבור על השותף השלישי של המפעל הימי והוא — האדם העובד. בלעדיו אין ימאות עברית. בלעדיו המלחים, הקצינים, המכונאים ורבי החובלים לא תשוט אניה. הדגל העברי הנישא בגאווה על פני

ישרה באניות שלנו רוח עברית, אורה עברית, נמוס עברי, חמימות עברית; שיהיה בעל לב יהודי חם ובי הפגשו עם עולים — יביא להם הרגשת בית והרגשת מולדת.

הימאי העברי צריך להיות מומחה במקצועו, בעל מקצוע ממדרגה מעולה. האניות צריכות להיות טובות, כדי שישבו את לב עמנו ולב עמים אחרים ויטעו אמן ביכולת המקצועית של הימאי העברי. כל אדם הנוסע באניה עברית לארץ וממנה, כל השולח סחורתו באניה עברית — צריך שיהיה לו הבטחון, כי חייו בטוחים ורכושו בטוח.

אך לא די בזה שיהיו לנו ימאים עברים בעלי מקצוע טובים — צריך שיהיו ימאים יהודים טובים, ציונים טובים, ישראלים טובים, אשר ישאו את דבר המולדת בנאמנות ובאמונה למרחקים; אשר ידליקו את אש האמונה והתקוה בלבבות השבורים שיהודים מביאים אתם מן הנכר, למען ירגישו מיד בעלותם על ספון אניה עברית את קרקע המולדת מתחת לרגליהם.

זאת תביעתנו מהימאי העברי; זאת — מקוים אנו — יתן הימאי העברי לימאות העברית.

בסיומה של ישיבת הפתיחה הודה מר מ. זיליסט לרב החובל של "קדמה", לקציניה ולכל עובדיה, על הטרחה ועל העמל שהשקיעו בהתקנת האניה לקבלת פני הועידה ואורחיה. בן הודה למנהלת הנמל ולעובדי המשטרה והמכס, שנתנו את מיטב עזרתם בעבודות ההכנה לועידה. אחר הפליגה "קדמה" לטיול למרחבי הים.

הישיבות המעשיות בבית יורדי הים בחיפה

למחרת היום ב-25 לאוקטובר, 1949, התקיימו הדיונים המעשיים של הועידה באולם הישיבות המרווח של בית יורדי הים בחיפה.

לנשיאות הועידה נבחרו ה"ה: ע"ד א. אוסטרוב, ע"ד מ. בדולת, קומנדר י. גולדברג, רב החובל י. גולנדסקי, מ. הינדס, י. זילברדיק, אבא חושי, ע. טובים, ש. לביא, גב' רוז מלצר, ד"ר י. סובול, מ. פומרק, ש. ז. שרגאי.

לועדה המתמדת נבחרו ה"ה: שריר (י"ר), ע"ד ז. ארגמן, מ. זיליסט, נ. משולם, ש. נמיר, ג. סובר, י. פרישמן, ע"ד צ. קלמנטינובסקי, ב. רוזן, מ. ריבלין, י. שרפטיין, ג. תלם.

התקיימו 3 ישיבות בנשיאותם של ה"ה: א. חושי, ד"ר מ. הינדס, ע. טובים, ש. ז. שרגאי.

ברכות רבות נתקבלו בכתב, ובכלל אלה — מחברי הנהלת הסוכנות היהודית, מאגף חיל הים במשרד הבטחון, מהקרנות הלאומיות, מאישים שונים ומסניפי החי"ל בחו"ל — בדרום אפריקה, ארצות הברית, צרפת, ארגנטינה ואורוגוואי.

בישיבה הראשונה הרצה מר י. פרישמן, המזכיר הכללי של החי"ל, על קו הפעולה של החבל הימי לישראל בבאות. מר יהודה רותם, מנהל אגף הדיג במשרד החקלאות ייחד את הדבור על מעמדנו במפעלי הדיג, על פעולת החי"ל בבאות, על בעיות ארגוניות בארץ ובתפוצות ועל מפעלי ההדרכה השמיעו

דבריהם רב החובל יוסף גולנדסקי, ד"ר מ. הינדס, אבא חושי, המהנדס ע. טובים ומ. ריבלין. מר מ. פומרק מסר את הדו"ח הכספי ופרטים על התקציב ל-1950.

בכוח השתתפו ה"ה: ש. נמיר (ת"א), ד"ר ג. אהרונג, מנהל בית הספר הימי בחיפה; הגב' ג. רכב (חברת "נחשון", חיפה); ס. אדלר (חברת "עתיד", חיפה), מ. גולנדסקי (אגודת הימאים), י. אפרתי (פקידי עיריית ת"א), ד"ר ג. אלון, צ. לוינסון, א. ארגמן (חיפה), מ. שורר (ת"א), הגב' מ. ספקטור (ת"א), ז. פריד (ת"א), י. אליאש (ת"א), י. טרס, מ. סנפיר (ת"א), ש. סכר (עובדי נמל תל-אביב), ד"ר י. סובול (פתח תקוה), צ. יחיאלי (חברת "שהם" חיפה). (השמות לפי סדר הנואמים).

צירי הועידה מחו"ל העלו את בעיותיהם המיוחדות של הסניפים בתפוצות. בנושא זה דברו: קומנדר י. גולדברג (ניו יורק), ע"ד א. אוסטרוב (פאריז), ד"ר י. סמנדרוב (ונצואלה), ד"ר מנדלביץ (מרסיל), הגב' רוז מלצר (יוהנסבורג — חיפה), הגב' ע. קובלסקי (ניו יורק), הגב' אשכנזי (פאריז), פרופ. י. מונין (בואנוס איירס). (השמות מובאים לפי סדר הנואמים).

במשך היום נוכחו באולם הדיונים אורחים רבים. יו"ר הכנסת מר י. שפרינצק, נוכח שעות מספר בישיבת הבוקר. קדם את פניו מר א. חושי שציין, כי מהיום הראשון לקיום החי"ל מלווה מר שפרינצק את עבודתנו באהדה ונוכחותו בישיבה רגיזה של הועידה סימן הוא להתענינותו העמוקה בעניני הים.

את הצעותיה של הועדה המתמדת הביאו ה"ה: י. שריר וי. פרישמן. נבחר מרכז חדש בן 61 חבר.

דברי סיום נאמרו ע"י מר מ. הינדס, שציין את השתתפותם הערה של באי הועידה בדיונים והביע את בטחונו, כי התקופה הקרובה תניח לנו אפשרות לבצע ההחלטות שנתקבלו בוועידה, להגברת חלקנו במפעל הימי הישראלי.

ליד בנין העירייה בחיפה. מסדר חגיגי של אגודות הנוער הימיות לפני פתיחת הועידה.

פחות חשוב מזה היה הצורך התכוף להבטחת זרם האספקה שהיתה דרושה לנו למלחמתנו ולקיום הישוב. אין זה מקרה שבחודש הראשון להקמת המדינה הונחו היסודות לקיום העיקריים והחיוניים של הספנות הישראלית החדשה.

(א) קוי העליה מנמלי ארצות הים התיכון המשרתים גם את צרכי תיירות.

(ב) קוי המשאות בין ישראל לארצות הים התיכון ואירופה המערבית.

(ג) קו ישראל—אמריקה.

קוי השירותים — אלה הם עורקי החיים של הספנות. אין שליטה כלכלית בימים בלי שליטה בקוים. לא אגוזים אם אגיד, שהקוים אשר בנינו הם ההישג החשוב ביותר של הספנות העברית הצעירה. הם המוציאים אותה לרחבי הער לם, המרחיבים את אפקה ומגדילים את אפשרויותיה.

לכבוש הקוים אנו נאלצים להשתמש, לעת עתה, באופן חלקי גם באניות שכורות. גם אילו היו לנו כל האמצעים הכספיים הדרושים לקניית אניות, הרי גם אז היו דרושות שנים מספר לרכישתן ובנייתן. ההובלה באניות שכורות, זר הי כעין עבודת-חוץ של הספנות בדרך בנין המשק העצמי שלה. עלינו להעזר בה לבנין הקוים ולצבירת נסיון ורוחים לספנותנו העצמאית. אך עלינו לשמור על כך שהספנות הישראלית לא תגרר אחר הדרך הקלה של השכירות, וכי תשתמש בה רק במדה שהיא צמודה לבנין הקוים ורכישת אניות.

בקו ישראל—אמריקה אנו יכולים להצביע על כך, שעם רכישת האניה „יפר“ נגיע ל-66% של הובלה בקו זה באניות המודגלות בדגל ישראל, ובהכנס האניה הרביעית לשי-רות, בזמן הקרוב, נגיע ל-80%. עם גמר המו"מ המתנהל עתה על רכישת אניות נוספות נגיע ל-75% של הובלה באניות בדגל ישראל גם בקו אירופה המערבית — ישראל. סבורני שהגיע הזמן שהממשלה תגדיר איזו היא חברת ספנות ישראלית. דומני, שרק אותן החברות המובילות את המחצית ממשאותיהן באניות בדגל ישראל רשאיות להחשב כחברות ישראליות, עם כל הזכויות והחובות אשר דגל ישראל מטיל עליהן.

הספנות העברית הצעירה זקוקה להגנת המדינה עליה. רבות הסכנות האורבות לה ביחוד מבחוץ, אם מציי המדי-נות בעלות רמת חיים נמוכה משלנו ואם מצד אותן המדי-נות שהצי שלהן הוא בעל רמה טכנית גבוהה משלנו. ונקח גם בחשבון את ציי אותן הארצות מהן אנו קונים מרבית היבוא שלנו.

ממשלתנו חייבת לעמוד בכל תוקף על זכותנו כמדינה וכקוונים — להוביל 50% לפחות של הסחורות שאנו קונים באניות שלנו. עליה לשקוד על כך שבחוזים המסחריים

מאז ראשית ההתישבות של פתח תקוה ועד להקמת המדינה היו כבושינו בים דלים ומעטים. יחסו העוין של השלטון הבריטי לכל נסיון והתחלה של ספנות עברית מחד ודלות הקופה הציונית מאידך, הם שגרמו לפיגורנו הרב בימאות.

התאחזותנו בים באה בסערת המאבק. מלחמת הישוב על העליה בוטאה באופן המזהיר ביותר בכבוש דרכי הים, אשר הובילו לארץ ישראל הנצורה. הרוח שפעמה בלבות פורצי הדרך לירושלים מלאה בזמנו לבותיהם של מאות הצעירים, אשר פלסו דרך לספינות-ההעפלה ופרצו שערי הארץ.

מדינת ישראל גאלה לנו את הים כשם שגאלה את האדמה.

הספנות העברית צריכה לשמש למדינה הכוח המקובץ של נקודות ההתאחזות והספר בגבולותיה המערביים והדרומיים.

בטחונה של המדינה, בנינה ופתוחה העצמאי — תלויים במדה רבה, עקב מצבה הגיאוגרפי, במגע ובקשר עם הער לם החיצוני ותפוצות הגולה. הצי הישראלי המסחרי יהיה את המכשיר העיקרי לכך.

תכנונה והקמתה של הספנות שלנו צריכים להיות מודרכים, בצד צרכי הבנין, בהתאם לדרישות הבטחון של המדינה, אשר יהיו, עוד שנים רבות, במרכז דאגותיה. כוחנו בים, באניות ובאנשים — יכול לשמש לנו ערובה, כי נוכל להתגבר על מצור, אשר שכנים אויבים יטילו על חופי הארץ בעת מלחמה. כוחו וכושר מלחמתו של חיל הים הישראלי יהיה, במדה לא קטנה, תלוי בגדלו ורמתו הטכנית והמשקית של צי הסוחר הישראלי. הוא גם ישמש חיל-המלואים הטבעי והמבטיח ביותר של צי המל-חמה הישראלי.

המעשה הרב של הספנות הישראלית מאז הכרות המדינה ועד עתה מגלה רק טפח מהאפשרויות הגנוזות בה בשביל עתיד הארץ. היה עלינו לעשות הכל מחדש. הוטל עלינו להתאים את הכלים הארגוניים, הדלים בנסיון וביכולת, לממדים החדשים ולתפקידים הממלכתיים שבפ-ניהם העמדנו למחרת הקמת המדינה. היה עלינו להתגבר על דעות קדומות ומעצורים שונים, בכדי לרכז את הרוב המכריע של הכוחות הפעילים והיוצרים בשדה הספנות ולכוונן באפיקי הפעולה והצרכים הדחופים של המדינה. על ידי כך הנחנו יסוד מוצק לבנין הספנות הישראלית בעתיד.

המבחן הראשון בו עמדה הספנות שלנו בנסיון ויכלה לו היה הצורך הציוני, המדיני והצבאי, הדחוף, בהולכת העליה היהודית בממדים כאלה שגם מדינות בעלות צי גדול פי כמה משלנו לא היו עומדים בהם על נקלה. לא

שאנו חותמים עם מדינות אחרות ובתנאים הנקבעים בהשגת מלוות יובטח חלקנו.

אולם אסור לנו לסמוך רק על חוקי-ההגנה וחוזים טובים. כמו בכל שטח אחר של חיינו בארץ עלינו לשלב בבנין הספנות את הרוח החלוצית בכבוש הים עם ההישגים הטכניים החדשים ביותר שהספנות בעולם הגיעה אליה. עלינו לחתור לקראת חדוש הצי הקיים ולעלית הרמה המקצועית ופיריון העבודה של יורדי הים הישראליים. עד עתה נאלצנו לקנות מכל אשר בא ליד, כי דחקו הצרכים ועוד טרם השתחררנו מלחץ זה. ובכל זאת עלינו להכיר, שבלי רמה מקצועית גבוהה של אניותנו ועובדיהן ובלי רנטביליות משקית וכספית, לא תוכל הספנות שלנו להתחזק מעמדה על אף רצוננו הטוב. קניית אניות נוספות חדישות ובנין אניות מותאמות לצרכינו, זהו איפוא הדבר החשוב ביותר העומד בפני הספנות הישראלית ובפני המדינה.

החלק הגדול של האניות שברשותינו כיום זקוק להחלפה בהקדם האפשרי. אם לא נעשה זאת בהקדם אנו עלולים להכשל חלילה בהתחלת צעדינו.

במשך תקופה די ארוכה לא נוכל להגיע לנפח כזה שיספיק להובלת כל המטענים של היבוא והיצוא שלנו ואין זו מטרתנו הקרובה, אבל ישנן בידינו כל הנתונים כדי להגיע, במשך שלש השנים הקרובות, לנפח מספיק להובלת 50% מכל המטענים של היבוא והיצוא הישראלי. למטרה זאת יהיו דרושים למעלה מ-6,000,000 ל"י. החלק העיקרי של ההשקעה הזאת תוכל הספנות הישראלית לרכוש, אבל כדי להרים את כל המשא הזה דרושה עזרה מועילה של המדינה.

אין ספק שהון לאומי-צבורי והון פרטי יצטרכו לשמש מקורות כספיים חשובים בשביל הספנות. כולנו יודעים על הוכוח הממושך, בתולדות הציונות והישוב, בין ההון הלאומי והפרטי וכולנו יודעים איזו רגישות קיימת בענין זה גם כיום. על כן אני מעלה על נס את הנסיון של השותפות בקו ישראל — אמריקה, אשר הצליחה במשך שנה לבנות את הקו ולרכוש שלש אניות, בעלות נפח של 30,000 טון, ולהיות גורם רציני בהובלת המשאות שלנו בחצי הכדור המערבי. עובדה זו צריכה לשמש לנו הוכחה נאמנה לאפשרות ודאית ומוצלחת של שותפות כזאת.

בהודמנות זאת עלי להעלות תביעה מהמדינה לעזרה ממשית בהשקעות בספנות ע"י יצירת קרן לפתוח הספנות. קרן זו צריכה להוצר ממס ההכנסה של חברות הספנות הישראליות. אני משער שהצעה זו עלולה לעורר התנגדות בחוגים כלכליים שונים, אולם דומני שיש להבדיל בין תעשיית הספנות ויש ללמוד במקצת, ביחוד בשטח זה, ממדינות אחרות, שבשבילן כמו בשבילנו — קיום ספנות הוא צורך משקי ומדיני רב-ערך.

שאלת רכישתן ובניתן של האניות הדרושות קשורה במצרך יקר ערך במדינתנו — מטבע זרה. אינני חושב

שהספנות צריכה לשאוב את המטבע הזרה שהיא זקוקה לה ממקורותיה הדלים של המדינה. הספנות צריכה לתבוע מהמדינה, שכל המטבע הזרה שהיא מיצרת תוקדש לבנין הספנות ולגידולה. אין לי ספק שהספנות הישראלית על כל הענפים הקשורים והתלויים בה, כגון הובלות בשביל ארצות אחרות, תיירות, בתי מלאכה ומספנות זכר, תשמש מקור לא אכזב של מטבע זרה. אבל כדי להגיע לכך עלינו להגשים במשך שנים מועטות לפחות את תכניתנו הקרובה. על כן גם אינני חושב את תביעתנו כמופרזת.

בתקופת הזמן מה-5 במאי 1948 ועד ל-1 במאי 1949, יצרה הספנות שלנו והוסיפה 2,000,000 לירות נטו במטבע זרה. אין אני מונה בזה את אשר קמצנו במשך זמן זה, כי אם את התוספת של ממש.

אולם כל הדברים אשר מנתי לא יביאו אותנו למטרה, אם לא יהיה הנושא החי של הספנות אשר יראה בה מפעל חלוצי ואשר יראה את השתתפותו במפעל זה כשליחות. בלי הכרת ערך של שליחות אצל יורד הים הישראלי אנו עלולים להיות דומים לכל הגויים ואולי — גרועים מהם. אני יודע שהתנועה להליכה לים לא תבוא רק על ידי חוקים, ולא לזה אני מתכוון בתבועי את פעילות המדינה בהפניית הנוער לכבוש הים. את מאות העובדים הדרושים לספנות שלנו במשך השנים הקרובות ביותר, עלינו ליצור על ידי הקמת מפעלי הכשרת גדולים ובעלי רמה חנוכית ומקצועית גבוהה. עם כל הכבוד שיש לי לחבל הימי לישראל ופעלו הרב, ולחברות הספנות שלנו ול"צים" במיוחד, אשר לא חסכו מאמצים ואמצעים ועשו מה שעשו, עלי לציין — שבלי היזמה והשתתפות הישירה של המדינה בממדים ההולמים את צרכי ההכשרה לא נמלא את החסר. אני מאמין שועידה זו תמצא את הדרך לפתרון השאלות הקשורות בזה ותדע ותתרומם את חלקה של תנועה זו לבנין הכלים הדרושים לארגון הנוער העברי בשביל כבוש הים.

לא אגע הערב בכמה צרכים דחופים וחיוניים של הספנות, כגון: העלאת פיריון העבודה בנמלים, מספנות ובתי מלאכה והשתתפותנו בהובלת הדלק לבתי הזקוק בחיפה ומבתי הזקוק לשוקי העולם.

אך דומני שלא אצא ידי חובה, אם לא אעלה שאלה אר-גונית, חיונית מאד, לדעתי, לספנות הצעירה שלנו. הספנות הישראלית נמצאת בשלב כזה שהיא זקוקה למוסד עליון — כעין מועצה ימית — בעל סמכות עליונה של המדינה: לפתרון בעיותיה, לקביעת דרכי התפתחותה, להגנה עליה ולהתאמתה לצרכיה החיוניים של המדינה. בגלל הקשר החיוני אשר לספנות עם השטחים הרגישים ביותר של המדינה יש לשתף את כל הגורמים שבממשלה בהתווית דרכה ועצוב דמותה. אני מאמין ששרד התחבורה חש גם הוא בצורך החיוני של מוסד מעין זה והוא יהיה בודאי היוזם, בתוך הממשלה, להקמתו.

בטרם אעבור לענינים קונקרטיים ברצוני לעמוד על שלש נקודות כלליות.

הנקודה הראשונה היא: החבל הימי לישראל, כמוסד צבורי התנדבותי, במסגרת חיי המדינה.

אנו עדים לתופעה של מעבר בלתי רגיל מקיצוניות לקיצוניות בחיינו — במושגים רבים ובפעולות, ולא דוק בימאות ובחבל הימי לישראל. היה זה הפרופ' מרטין בובר אשר הגדיר אותנו, באחד מכתביו, כעם פולארי, העובר על נקלה מקיצוניות לקיצוניות. אם נכונים הדברים, הרי נדמה לי שגם בשנתיים האחרונות היתה תופעה זאת קיימת. במשך עשרות בשנים הקימונו וטפחנו תנועה ציר בית רבת-ממדים ויכולת, ובנינו בארץ מפעל ישובי גדול על יסודות התנדבותיים בעיקר. היינו בשענים על אותו גורם צבורי בלתי-נראה המביא את האדם לפעולה מרצון, מתוך נכונות לשתף את הפרט בעניני הכלל ולשרת את הכלל. רבים רבים נתנו את חלקם לבנין הארץ בתוך המסגרת ההתנדבותית הברוכה.

כשהוקמה המדינה נקטו רבים מאתנו עמדה קיצונית האומרת, שהכח היוצר, המכוון, הכל-יכול הוא המדינה, ואילו ההתנדבות אינה אלא נחלת העבר. בשנה האחרונה חל שנוי-ימה בתפיסת ענינים זו. ראשי הדברים שלנו, ראשי התנועה הציונית ושרי המדינה הפריכו לא פעם עמדה זו והעלו מחדש את ערכה הרב של ההתנדבות המאורגנת. גם בברכות שקבלנו אתמול בכתב, ובדברים ששמענו מפי שרי המדינה נאמר, שהכח ההתנדבותי חייב להמשיך עתה ולפעול כפי שעשה זאת בעבר, ואולי גם בקנה מדה גדול יותר. כי אנחנו נתונים בתהליך של התפתחות המחייבת שתוף העם כולו. במסגרת החבל הימי לישראל ובמסגרות צבוריות אחרות אנו יכולים לשרת את המדינה בצורה יעילה ביותר, ע"י גילוי הכחות הטמירים בעם וע"י הפעלת הצבור אשר יכול וצריך לתת את עזרתו ואת מלוא תמיכתו לכל מפעל חלוצי.

המסקנה שאסיק מדברי אלה ביחס לחבל הימי לישראל היא: גם אנו חייבים להפעיל יותר ויותר את הגורם ההתנדבותי. אנו צנועים מדי בגישתנו לצבור. עלינו להקדיש את כל כחנו ויכולתנו לארגון תנועה צבורית גדולה, לרכוז העם כולו סביב מפעלי הים, מתוך ההנחה שאותם המליונים אשר טרם נתנו לנו יד טומנים בחובם יכולת עצומה.

והרי הנקודה השנייה: היתה תקופה, בה העלתה התנועה הציונית על סדר יומה את התביעה לשוב אל הקרקע. התביעה היתה מלווה בקריאה לשוב אל הטבע, והביסוס לה ניתן ע"י יוצרי תנועת העבודה ומחולליה. זכה דורנו ורבים מבניו התערו בקרקע המולדת, כשהם עוסקים בחקלאות ומוציאים לחם מן הארץ.

* מתוך הארצאה בוועידת החי"ל.

ומשנאחזנו בקרקע התחלנו לחשוב גם על כך — כיצד לפרוץ אל הים הגדול, כיצד לכבוש את נתיבי האויר וכיצד לפעול בשטחים רבים אחרים, ההכרחיים בשבילנו בחיי המדינה. כיום הזה אנו חותרים לכבוש עמדות בשטחים שונים ומרובים, ואין זה אלא טבעי.

אך ישנם עוד רבים בתוכנו, שטרם השלימו עם השנוי שחל בחיינו. בכנוס נכבד מאד, אשר נתקיים לא מזמן מטעם הסוכנות היהודית בירושלים, בכנוס לעניני הנוער והחלוץ, הועלתה לדיון ממצה הבעיה של שיבה לחלוציות. הושמעה קריאה נואשת: לרתום מחדש את הנוער בגולה למפעלים חלוציים ולפעול בקרב הנוער הזה. אך מזור הדבר, שפירושה של המלה חלוציות בכנוס זה היה שוב — שיבה אל הקרקע, ולא יותר מזה. ולא הוזכרו בדיון זה אף במעט מפעלי הים או האויר או כל שירות אחר, אשר אין אתה יכול לתאר לעצמך כיום את חיינו מבלעדיהם. ובוועידת „חבר הקבוצות" אשר נתכנסה באותו זמן ממש היה וכוה, לאחר נאומו של ראש הממשלה, על נושא זה, וגם שם נאמר: הבה ונרכז את כל כוחנו ומאמצנו לענין הקרקע. כי זה היסוד, זה האלף והתו של מפעלנו.

אין זאת, כי לא כבשנו את העם לרעיוננו. לא החדרנו בעם את ההכרה הברורה, כי אותם הבחורים היוצאים לים, בסירות רעועות, להביא אחים מעפילים, עושים שירות חלוצי ממדרגה ראשונה; כי אותם הבחורים אשר הניחו יסוד לגמל תל-אביב ואשר נתנו מכוחם ומאונם לבסוס מעמדנו בנמל חיפה — חלוצים הם במפעלנו הציוני, והוא הדבר ביחס לדיג ולכל שירות ימי אחר. ועידה זו, המייצגת למעלה מארבע רבבות חברים, חייבת להכריז על הליכה אל בין העם, כדי לכבשו לרעיון הימי. ההשתייכות לחבל מתבטאת בפרוטות מעטות, אבל היא מבטאת את הנכונות של האדם בישראל לתת יד למפעל. עלינו לארגן רבבות נוספות בשורותינו.

והנקודה השלישית בדברי היא: הארץ והגולה. בענין הגולה עשינו מעט, כי לא ניתן לנו לעשות הרבה. רק עם גמר מלחמת העולם השניה יכולנו לפעול בצורה יותר נרחבת. הגולה, על המיליונים היושבים בה, מחייבת פעולה שיטתית: תיכנון וביצוע, הסברה ומפעלים, ובכלל אלה מפעלים להכשרת הנוער בגולה לימאות הישראלית.

ועתה — לרכוז העובדות שבדרי"ח, שהוגש לצירי הוועידה בכתב, בכמה וכמה סעיפים.

על חמשה יסודות עומד עתה ביתנו ויסודות אלה הם גם, לפי עניות דעתי, עיקרי עבודתנו בבאות.

היסוד הראשון — היוזמה ומתן הדחיפה למפעלים חדשים בימאות; השני — מפעלי ההדרכה; השלישי — השירותים לימאים; הרביעי — ההסברה והארגון; החמישי — עתונות וספרותיים.

מה עשינו ומה צריך לעשות בתחומים אלה?

יזומה ומתן דחיפה ראשונה. רק שתיים-שלוש עוברות, לדוגמא. הרי "צים". עלינו להרים שירות זה בגאווה. אנחנו היינו היוזמים והפעילים בהקמת "צים". כאשר התחלנו בזאת, בממדים צנועים ביותר, לא עלה על דעתנו כי בשנה השניה לקיום מדינת ישראל נגיע לאותו צי אשר עליו סופר אתמול, בישיבת הפתיחה. עשינו או בסיון קשה ונועז. "קדמה" שמשה פתיחה למפעל זה, והנה זכינו עתה ל-50 אלף טון בצי הישראלי.

והרי התחנה לחקר הדיג הישראלי. נתנו יד למפעל חלוצי זה ואין לנו אלא להתברך בו. הדייגים עצמם יעידו מה הוא גותן להם. ועל היסודות שהנחנו אנו, בשיתוף עם הסוכנות, יכול עתה אגף הדיג שבמשרד החקלאות לבנות נדבכים נוספים ולהפוך התחלה צנועה למפעל מדעי-שמושי הראוי לשמו.

וכדוגמא שלישית אביא שירות אחד שלנו מלפני כשנתיים. כתום מלחמת העולם השניה נתנו לנמל תל-אביב שי צנוע — דוברת אחת. שאלנו או את עצמנו: האמנם זה הדבר הנדרש מאתנו? היש ערך לפעולתנו זו? אך כאשר שמענו דברים פשוטים מפי מנהל הנמל, בטקס הורדת הדוברת, שכלי אחד זה יוסיף אפשרויות נכבדות לפריקה ולטעינה, כשצידודו של הנמל רעוע לחלוטין עקב תנאי הזמן, ידענו, שברגע הנכון נתנו לנמל את אשר היה דרוש לו. בהעריכי עובדות מעטות אלו רוצה אני להגיד: עלינו להוסיף ולגלות יוזמה רבה למפעלים חדשים. יש להקים מחלקה מיוחדת במרכז, מחלקה סטטיסטית, אשר תאסוף את כל החומר הדרוש, תחקור את הענינים ותציע הצעות לפעולות—לכל המעונינים וגם לחבל הימי לישראל. אנחנו, בתוקף היותנו מוסד ציבורי, נוכל להיות היוזמים למפעלים רבים, אף כי לא תמיד נהיה עם המבצעים.

היסוד השני לעבודתנו היא ההדרכה הימית. על כל שלביה וסעיפיה. בשנה האחרונה עשינו לא מעט בתחום זה. נאמנים עלי דברי ראש אכ"א בחיל הים בהודמנות מסוימת, כי לירקון חלק נכבד מאד בחיל הים; ואין הירקון אלא סמל לכל אותם המקומות בהם מתאמנים חניכינו. בא כחו של החיל אמר גם אמש, כי טובי המדריכים והמפקדים שלו באו משורות בית הספר הימי והאגודות הימיות.

אך הפעולות שבצענו עד כה אינן מספיקות עוד. יש להקים מחנה אחד מרכזי להדרכה ימית באחת מנקודות החוף, שיפעל במשך כל ימות השנה במחזורים חדשיים ויתן אימון יעיל למספר מקסימלי של בחורים. המחנה צריך להיות מצויד במלוא הציוד ואף להבטיח את השכון הדרוש לחניכים. עלינו לראות בזה את התכנית הקרובה של פער לתנו. מחנה כזה פירושו: העלאת ענין ההדרכה לדרגה גבוהה. האגודות הימיות יקדמו מפעל כזה בברכה, כי על ידו תוכלנה להגביר את פעולתן.

אך הפעולה בין חברי האגודות הימיות אינה אלא אחד הסעיפים בהכשרה. שלב קודם לה היא ההדרכה הראשונית הניתנת לתלמידי בתי"ס העממיים, ויש להרחיב גם את זאת במדה נכרת, ושלב עליון לה — המשך הטפול בהעלאת מתלמדים לאניות. ואין אנו יכולים להיות בני-חורין גם ממתן השתלמות מקצועית לימאים הנמצאים כבר בשירות. ההדרכה הימית היא כיום תפקידו הראשי של החבל הימי לישראל ולא נהיה נאמנים ליעודנו אם לא נחיש דאגה לספוק כח האדם הדרוש לאניותינו.

היסוד השלישי לפעולותינו: השירותים לימאים. הגענו כבר לנכסים מסוימים בשטח זה. עד הבית הזה ועדים שני המועדונים לימאים שהקימונו בתל-אביב ובמרסיל, כי לא זנחנו שדה זה. אך מה שהקימונו מחייב המשך והרחבה ותוספת. להכרעתה של הוועדה מובאת ההצעה על הקמת בית ימאים באילת ובתים ליורדי הים שלנו בארצות-הברית ובאיטליה, במקומות שאליהם מגיעות אניות ישראליות. נוכח העובדה, שימאים ישראלים מגיעים עתה לעתים קרובות לחופים זרים, גראית תכנית זו להיות אקטואלית ביותר. זאת ועוד: דבר קיומם של בתים לימאים מניח אפשרויות טובות לפעולה חברתית ותרבותית, מקצועית וכללית. וגם על כך אנו חייבים לשקוד.

בסעיף הסברה וארגון — הוא היסוד הרביעי לפעולותינו — הייתי אומר, כי עשינו עד כה לא לפי הצורך אלא לפי היכולת, ועלינו להפוך את הסדר. עלינו להשתמש גם בכלים חדשים לצורך פעולה זאת. אצביע רק על אחד מהם: סיורים וטיולים בים, אם לאורך חופי הארץ ואם בים הפתוח ולחופים זרים. אקוה כי תנתן לנו בענין זה עזרתה המלאה של הממשלה וגם של חברות הספנות ובעיקר של "שהם", כדי שנוכל לפתח תיירות פנימית במידה נרחבת. על חשיבותה של פעולה זו אין כלל צורך להרחיב את הדבור והנני רק להעיד בזאת את החבר אשר אמר אתמול בשעת ההפלגה: ערכו חודש חודש סיור באניה ותהיה זאת פעולתכם ההסברתית הטובה ביותר!

היסוד החמישי והאחרון — ספרות ועיתונות — אהיה האחרון לתת הערכה לפעולות שבוצעו עד כה בתחום זה, כי קרוב אני מדי ושותף לו. יתכן שלא מעט עשינו, אבל אין זה מספיק. יש לבסס ולשפר את הירחון שלנו במידה ניכרת, ולשוות לו גם צורה נאה בדומה לז'ורנלים המצויירים הגדולים שבארצות חוץ. ויש לפתח ספרות ימית, מקצועית וכללית. הוצאנו לאור שני ספרים וחוברות רבות, שנפוצו ברבבות אכסמפלרים, אך יד המקרה היתה שלטת בפעולה זו. עלינו לטפח את מפעלנו הספרותי בצורה מתוכננת, לפי קו קבוע מראש ובקנה מדה גדול, לא לפי האפשרויות אלא לפי גדל המשימה. נדמה לי, שסעיף זה יכול להיות גם סעיף של הכנסה ולא רק של הוצאה.

אלה הם היסודות ועליהם יושתת בנינו, וטוב שנבהיר לעצמנו דברים אלה מתוך דין ממצה ורציני בעידה זו.

במשך השנה החולפת, השנה שלאחר המלחמה, נעשתה עבודת שיקום גדולה בדיג העברי, לאחר ההפסקה שחלה בו בתקופת הקרבות.

הענף היסודי של הדיג העברי הוא דיג-המכמורת, המתבסס על ספינות גדולות, מודרניות. עם תום הקרבות היו לנו חמש ספינות לדיג במים עמוקים. כיום יש לנו חמש עשרה, ועד האביב עומדות להגיע עוד חמש. זהו כבר גרעין רציני לצי הדיג. הספינות נמצאות בידי מאר מנות של גופי דייגים, בעלי ידיעה מקצועית גבוהה. הענף הזה התבסס מבחינה כלכלית והוא חי הנושא את עצמו. עברנו בו כבר את תקופת ההתלבטות המשקית.

הענף שני, שהוא ענף יסוד של הדיג, הוא הדיג במים עליונים והדיג החופי. אלה הן שתי צורות של ענף אחד, אשר הווה בארץ — לפני המלחמה — שני שלישים, או יותר, מן השלל. ענף זה היה לפני המלחמה בידי הערבים. נעשו אז נסיונות מצדנו לחדור אליו, אבל בגלל השיטות הפרימיטיביות שלו לא הצלחנו בו. לא היה בו כדי להוציא יום עבודה הוגן לעובד. עם יציאת הערבים נתפנו החופים ומאות דייגים ערבים, אשר עסקו בענף זה לפני המלחמה, נטשו את סירותיהם ורכושם. נתהווה חלל ריק. ישנם מקור מות בארץ, ומפרץ חיפה במיוחד, בהם יכול ענף זה לקיים את עצמו אפילו בשיטות הפרימיטיביות. הדייגים והמוסדות המלווים אותם הצליחו להשתלט על אותם המקומות בהם עבדו קודם הערבים, וכיום עובדים בדיג חופי כ-400 דייגים. השלל הגיע כבר ל-100 טון בשנה, וזה מבטיח רבות לעתיד. עתיד הענף הזה הוא במיכון ובהכנסת שיטות מודרניות. אנו עושים כל מאמץ כדי להביא לכאן מומחים לענף זה, כי הם אינם בארץ. מארצות בעלות טכניקה משוכללת. חשיבותו של הענף הזה הוא בזה שהוא מנצל מקורות דיג בלתי גדלים. דגי המים העליונים הם דגים נודדים המגיעים לחופינו; אם לא נדוג אותם, נפסיד מקור חשוב ובלתי מידלדל. אם במכמורת יש גבול, הרי בדיג זה — אין. אנחנו מוכרחים לטפח את הענף הזה. זהו אחד התפקידים הראשונים העומדים בפנינו.

גם בדיג האגמים נעשתה עבודת שיקום גדולה. יותר מבאזור אחד עמדנו בפני הגבלות הממשלה הבריטית הער יינת בדיג האגמים. בכנרת היה נומרוס קלאוזוס לדיג העברי; היו הגבלות שתכליתן היתה למנוע מיהודים להכניס שיטות חדשות לפתוח הדיג. עם יציאת הערבים ניתן לנו להגדיל את מספר הדייגים. לפני המלחמה עבדו בכנרת שלושים דייגים בלבד, כיום — 100 ומעלה; שללנו מדיג האגמים העברי היה 115 טון, היום קרוב ל-400 טון. מתפסידנו עתה לכבוש את הצד המערבי של הכנרת שהובטח לנו בחוזה שביתת הנשק, ולא יהיה לזה תוקף בלי כיבושו ע"י עבודה, ע"י הקמת משקים. בכנרת קמו גם קואופרטי-

בים של הדייגים. עולים נקלטו בענף ונקודות ישוב חדשות הוקמו.

ולבעיות ההתישבות הימית: ערב המלחמה עמדנו בפני מצב של קפאון בהתישבות הימית. התבססנו בעבר על כפרי דייגים. דרך זאת הוכיחה את עצמה. המחסור בקרקע על שפת הים, לא הניח לנו את האפשרות להתקדם. רצועת החוף שלנו היתה מיושבת ע"י ערבים. הקרקעות שהיו בידי היהודים לא נתנו לרשות המוסדות המיישבים. היינו במצב של דיכאון. גופים של דייגים חיכו שנים רבות להתישבות. עם פינוי החוף עלו שש נקודות דיג להתישבות, לאורך כל החוף, מהגליל ועד לדרום הארץ. ע"י זה השגנו שרשרת רצופה כמעט של ישובים לאורך כל החוף.

אחת הבעיות המרכזיות של ההתישבות הימית ושל פיתוח ענף הדיג היתה ותוספי להיות שאלת המעגנים. אין לשער את התפתחות הדיג בלי מעגנים לחופנו, ולכל איזור לפחות, לכל סביבה של כפריים. זאת היא אחת הבעיות שהכבידו ביותר על פיתוח הענף, הן מבחינה כלכלית והן מבחינה חברתית. בזמן האחרון צעדנו בענין זה צעד נוסף: הוחל בבנין מעגן איזורי לדיג במרכז החוף, בקיסריה העתיקה; מוקם והולך מעגן ב"מכמורת" ונעשות הכנות למעגנים איזוריים בגליל המערבי ובדרום. וכך צעדנו לקראת הפתרון, אך הפתרון עודנו מאתנו והלאה.

ועתה משהו על מפרץ אילת. אחד החלומות של כל ימאי ושל כל איש הקשור בחיל הים הוא — כיבוש מפרץ אילת וצירופו למדינת ישראל. הממשלה, בשיתוף עם חיל הים, שגרה משלחת לחקר אפשרויות הדיג באילת. התנאים הפוליטיים במקום מגבילים את המשלחת, אך מסתמנות כבר הדרכים והאפשרויות לניצול מעין דגים עשיר זה.

מה הם, איפוא, התפקידים העומדים כיום בפנינו בדיג? התצרוכת המשוערת של דגים בישוב תגיע ל-20 אלף טון, ויש לנו 3300 טון. אם נגדיל את תצרוכת הדגים הממוצעת לכל נפש, ואין ספק שנצטרך להגדילה כי אין בשר ולא נוכל להוציא מטבע זרה לאספקת חלבון בשעה שיש לנו מקורות חלבון בתוך הארץ — הרי התפקיד שלפנינו ברור. ואין אני לוקח בחשבון את גידול הישוב. עלינו לאזור, איפוא, את כל כוחותינו כדי להרחיב את הייצור ואת משקי הדיג שלנו.

מה תפקידו של החבל הימי לישראל בפעולה זו? פיתוח הדיג נתון בידינו ואין גורמים המגבילים אותנו. בנו תלוי הדבר, באיזו מידה נעמיד לרשות הענף הזה גרעיני נוער חלוצי ואמצעים, כדי לצייד את הדייגים העבריים במתקנים היסודיים שבלעדם לא יוכלו לעבוד. ובזאת תפקידו של החבל הימי, כתנועה יהודית ציבורית עולמית. העומס הזה לא יוכל להיות על כתפיו של הישוב הזה בלבד, ועלינו לגייס לפעולה גם את הגולה.

חניכי האגודות הימיות בהכשרתם באניה „עצמאות”
סדור החבלים בירכתי האניה

בזאת קואופרציה של כמה וכמה גורמים, ואף הממשלה, על כל מחלקותיה, חייבת לתת את עזרתה. גם אגף הדיג צריך לשתף את עצמו בפעולה זו. שמעתם ממנהל הענף על התפקיד שמלאו דייגינינו במלחמה. לא רק אצלנו כך. גם אצל אומות העולם מהיום הדייגים את הימאים הטובים ביותר בימי מלחמה. ובאגודות צריך לכוון את החברים לא רק לסיפון, וזאת היתה הנטייה בשנים האחרונות, כי אם למכונה ולדיג ולהתיישבות על חוף הים ולנמל. חניכי האגודות חייבים להקלט בכל השירותים.

ועתה — משהו לענין חנוכו של הימאי. הימאי שלנו צריך להיות לא רק בעל מקצוע, כי אם גם יהודי טוב המייצג את מדינתו בצורה הנאה ביותר בחו"ל. הפעולה החנוכית בכוון זה מתחילה בגיל הצעיר ביותר והיא לא תיעשה בלי שיתוף עם בתי הספר ועם מחלקת החנוך. השתתפותה של מחלקת החינוך בפעולה זו אינה מספיקה לפי שעה ומן ההכרח שיהודק ויורחב הקשר אתה.

ויש לשתף פעולה נרחבת גם עם בעלי האניות. חברת „שהם” עשתה לא מעט בכוון זה ויש לציין זאת בסיפוק. בכל העולם מבינים, שימאים טובים מהיום את הנכס הטוב ביותר לבעל האניה, אם הוא בעל אניה ציבורי או פרטי. הוא המעונין בזה ביותר, וממנו יש לתבוע השתתפות מקסימאלית בהדרכת הימאי.

ואחרון אחרון: אגודת הימאים. זו מגשימה למעשה את הלום תקומתנו בימים ולא יתואר כלל שהיא תעמוד מהצד מבלי לדאוג לכחות המלואים. בחדשים האחרונים התקדמנו גם בזאת. הנה רק פרט אחד. בועדה הממשלתית נתקבלה החלטה, ואגודת הימאים קבלה אותה אף היא. שלא ישלח מעתה טירון לאניה אלא מחוגי האגודות הימיות ובוגריהן, על סמך המלצה של אגודת הימאים. זהו צעד גדול קדימה. דבר זה מחייב יצירת מקומות עבודה לטירוניים, כי עליהם לעבור דרגות של הכנה מקצועית-מעשית, אם באניה ואם בסדנאות.

בבעיות ההדרכה הימית נגעו למעשה כל הנואמים בישיבת הפתיחה, ובעיקר שר התחבורה שלנו, שהעלה אותן כתפקיד הראשי של החבל הימי לישראל. לא אחזור על אשר דובר כבר על חשיבותה של בעיה זו ואסתמך על דברי מר אבא חושי, כי החומר האנושי הוא גורם לא פחות חשוב משאר הגורמים הקובעים במשק הימי — בספנות, בנמלים או בדיג.

ברצוני להקדיש את דברי לאותו גורם שפעל בעבר בתחום ההדרכה ושבלעדיו לא היו לנו היום, לפי מיטב הכרתי, ההישגים הקיימים בימאות. כוונתי לאגודות ההדרכה הימית, אשר התחילו בעבודתן הצנועה שנים רבות לפני שהוקם החבל הימי לישראל וטרם ראינו את הים כגורם עיקרי במפעלנו ההתיישבותי. לולא האגודות הללו — „הפועל”, „זבולון” וצופי הים, ובזמן האחרון אליצור — שהתחילו לטפח פעולתן לפני שנים, לא היה לנו היום צי מסחרי וצי לוחם, ולא היו לנו אותם ההישגים בדיג ובהפעלה ימית. אסור לנו לשכוח ולהשכיח זאת, וטוב עשה מר פרישמן שבדבריו ציין עובדה זאת. ומסגרת זו, של האגודות להדרכה לא זה בלבד שהיא צריכה להשמר, אלא שהחבל הימי לישראל נדרש להוסיף ולטפח את הפער לה באגודות, לעזור להן, לארגן אותן ולשפרן, וע"י כך לתת את ידו לעצוב דמותו של הימאי העברי.

שמעתם בדברי הפתיחה של מר פרישמן וכן גם קראתם בדר"ח, כי החבל הימי נתן ידו לאגודות מאז הווסדו. בשנה האחרונה עשה החי"ל מעשה חשוב ביותר ברכוז את האגודות במסגרת המשותפת של המרכז להדרכה ימית. ע"י ריכוז זה נתנה עזרה ניכרת לאגודות ועם זאת הותקן אותו המכשיר שבאמצעותו אפשר יהיה לשפר את עבודת האגודות ולהגיע לאותה המטרה שכולנו שואפים אליה: עצוב דמות של ימאי הרצוי למדינתנו.

ובשנה האחרונה קרה עוד דבר בתחום זה שמן הראוי לציין: משרד התחבורה הקים ועדה ממשלתית בהשתתפות כל הגורמים, והחבל הימי לישראל בכללם, שמתפקיד זה לכוון את פעולת ההדרכה של הנוער בימאות.

הזכירו כבר היום הישג אחד מפעולתנו בהכשרה: העלאת הטירונים מיוצאי האגודות על האניות. זוהי תכנית רצינית, אך ההתחלה צנועה מאד. כ־45 חניכים אושרו להכשרה באניות „שהם”, אולם רק כשליש מהם, אם איני טועה, החל בעבודה. ו־45 אלה, נבחרו האגודות הימיות, מהיום רק אחוז זעום ביותר לגבי המספר הגדול של החניכים שמסרו את מיטב זמנם והתלהבותם להשתלמות בימאות.

לעוסקים בפעולה זו אביא את משאלתי: החבל הימי לישראל בלבד לא יוכל לפתור בעיה זו ואף אם יקציב הרבה יותר להדרכה הימית משהקציב עד כה. נחוצה

ויש עוד תפקיד שצריך להיות, לדעתי, בין מטרות החבל הימי לישראל. נוכחנו לדעת שבין אנשי המקצוע היהודים בחו"ל יש צעירים שלמדו בבתיה"ס לימאים וגם קצינים ורבי-חובלים בעלי נסיון רב. ויש מהם שרצונם וחלומם הוא לשרת תחת הדגל העברי. הם פונים למוסדות ואין מענה, מכיון שזה תפקיד של תיווך בין אנשים בלתי מאורגנים ובין מוסדות הנתונים בעבודה השיגרית שלהם. מתפקידו של החבל הימי לבוא במגע עם אנשים אלה ולנצל אותם לצרכי עבודתנו.

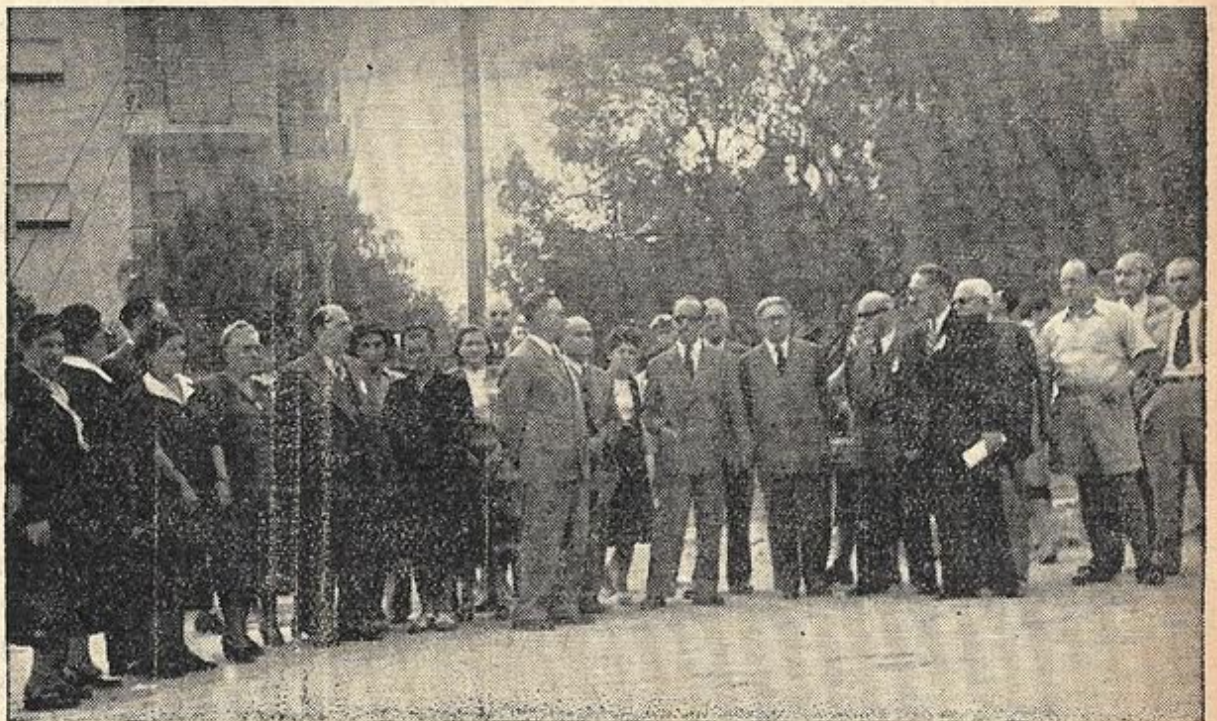
ואשר לצורת העבודה: הקושי העיקרי הוא בעמדת המגבית המאוחדת וביחס הקרנות העיקריות, שאינן סובלות כל התחרות מצד מוסדות אחרים. יש סימנים לכך שתקופת ההגמוניה המוחלטת הזאת מתקרבת לקיצה. מכל מקום, עלינו לבחור בשיטות עבודה שתאפשרנה לסניפים בחו"ל לאסוף כספים, ושהקרנות העיקריות לא תראינה בהן פגיעה במעמדן. ע"י שיטות אלה נוכל להבטיח לעצמנו את האמצעים הדרושים. וארמוז רק על אחת מהן: כשם שארגוני הנשים הציוניות מתקשרים עם מוסדות מסוימים בארץ, כך גם סניפינו בחו"ל יוכלו להתקשר עם ענפי פעולה מסוימים שלנו ולהקדיש את עבודתם ואת מרצם לטפוחם. סניפנו בקנדה, למשל, יוכל להתמסר לרכישת סירות להכשרה. וכוחות סניפנו זה יספיקו גם כדי לקיים את התפקיד הזה.

ולבסוף — בענין העתונות וההסברה: סבורני, כי עלינו להוציא לאור לא ביולטין כי אם עתון ימי בשפה זרה, כי אחרת אין אפשרות לספק לסניפים המרוכזים מעבר לים את החומר הדרוש להם.

הסניפים בחו"ל הם בשבילנו צורך ארגוני, צורך תקציבי וצורך מוסרי. צורך ארגוני, — כי אין לך מפעל ציוני או ישראלי הקשור עם הגולה באופן אורגאני יותר מהימ"א; צורך תקציבי, — כי נטלנו על עצמנו תפקידים, שאין באפשרותנו לשאת בהם בלי עזרה כספית של הסניפים ושל הגולה: צורך מוסרי, — כי הימאות בכללה היא בין-קונטיננטלית בעצם טבעה, ועל אחת כמה וכמה — הימאות העברית שיש לה בני-ברית בתפוצות הגולה.

החבל הימי לישראל נוסד זמן קצר לפני מלחמת העולם השנייה. בימי המלחמה אי אפשר היה להקים סניפים רבים וחזקים בחו"ל. בעבודה זאת התחלנו רק אחרי מלחמת העולם השנייה. יש להבטיח שיטתיות ויעילות לפעולתנו בחו"ל ועל כן שומה עלינו להגדיר את המסגרת ואת תפקידי הסניפים ולהציע להם תכנית עבודה.

ואת התפקידים הייתי מגדיר כך: התפקיד הראשון — ארגוני. יש לנו צורך בתאים ארגוניים, שישמשו גם מקור כספים, כדי לכסות את תקציבנו הגדל והולך. התפקיד השני — הקמת בתי יורדי ים ומוסדות אחרים ממין זה, בשביל המלחים שלנו המגיעים לחופי נכר. את התפקיד הזה יש להטיל, לדעתי, כתפקיד קרוב, על סניפנו בארצות הברית, כי תנועת האניות שלנו בקו חיפה — ניו-יורק גדלה והולכת. התפקיד השלישי — הכשרה ימית לנוער בחו"ל. אינני מתעלם מהקשיים הקשורים בבעיה זאת. כאן יהיו לנו בראש וראשונה קשיים כספיים. ההכשרה יכור לה לבלוע לא מעט מאותם הכספים שאנחנו זקוקים להם לפעולות בארץ. ויהיו גם קשיים בחלוקת הסמכויות בינינו ובין הסוכנות. ובכל זאת עלינו לעשות זאת.

אורחים וצירים מועידת החי"ל בבקורם בבית ה"ס הימי בחיפה 26.10.49

עלינו לברך על היש. כשהוקם החי"ל לפני שלש-עשרה שנה היתה זו תנועה צעירה ורכה. כיום מקיפה התנועה רבבות חברים בארץ, קרוב לארבעים אלף, וכמה וכמה סניפים לה בארצות הגולה. אבל יש לי חשש שמש נסתפק ביש. התפקיד העיקרי והדחוף של החבל עכשיו הוא, לדעתי: לגדול ולהקיף ככל האפשר יותר ויותר חברים בארץ ובת-פוצות. כי אני רואה בחי"ל קודם כל ריכוז דעת הקהל, — דעת קהל מגובשת בישראל ובגולה בעניני הים. החי"ל צריך לגדול גידול מהיר, ועל ידי כך תיווצר דעת קהל רחבה ורצינית מסביב לעניני הים בישראל ובתפוצות.

בצד החקלאות והתעשייה מהווה הים, וכל הכרוך בו, את הענף השלישי בחשיבותו בבנין משק ארצנו, וענף זה זקוק לכוחות גדולים. אני מלווה תמיד כל מפעל המתפתח בארץ ובעם בשתי עיניים: בעין הרואה את היש ומברכת עליו ובעין מבקרת ובוהנת אם היש טוב למדי, אם הוא מספיק, אם יש צורך להגדילו ובמה. יש לנו 50 אלף טונות בצי; בהשוואה למה שהיה לנו לפני שנה וחצי — הרי זו התפתחות עצומה; בהשוואה למה שנחוצו — אין זה עדיין אלא מעט מזעיר. כולנו יודעים מה הם בשבילנו דביזים, כולנו יודעים מה פירוש תעסוקה וקליטת עליה. מבחינה זו עלינו לבחון את בעית הים. עלינו לשאול את עצמנו, אם מפעלי הים עושים די הצורך, אם הם עושים את המכסימום לשם יצירת מקורות קליטה ליהודים הבאים לארץ. הנה שמעתם פה, מפי אחד מחלוצי הדיג בארץ, חבר קבוץ, על היש (3300 טונות לשנה) ועל הנדרש (20 אלף טונות) ונו-כחתם לדעת מה גדולה הדיספרופורציה בין היש והנדרש. עם כל ההערכה למה שעשינו, עלינו לקבוע, כי החבל הימי לישראל צריך להוסיף ולגדול כדי להוות כוח גדול הרבה יותר משהוא מהווה כיום.

המשימה השניה שבפניה עומד החי"ל עכשיו היא משי-מת ההכשרה. ישנם כ-700 עובדים באניות, בהם רק 400 הם יהודים, השאר נכרים. בין 400 היהודים — הרוב מתרכז בענפים חשובים מאד, אבל לא בענפים העיקריים. במכונות, למשל, אני חושש לומר שאנחנו מהווים עדיין פחות מהחצי. מספר רבייהחובלים איננו מספיק. מספר המכונאים הרא-שיים עודנו רחוק מלספק את צרכינו. וכן לא מספיק מספר

אות הישראלית המתפתחת מעמידה בפנינו בתחום ההכשרה והחינוך הימי, עלינו להוסיף ולעשות יותר ויותר. זה צריך להיות אחד התפקידים העיקריים של החי"ל.

כן הוטל עלינו לעשות למען צבור הימאים. צבור זה גדל והולך ולמענו נדרשת פעולה נרחבת, שרק מוסד כחבל הימי לישראל יכול לעשותה, ולעשות בה גדולות. עלינו להתרכז בפעולות הממשיות ובכיוון זה חייב לפעול המרכז החדש שייבחר.

המציאות שאנחנו חיים ופועלים בה עכשיו שונה מזו שהיתה קיימת עם היווצר תנועתנו, תנועת החי"ל. שינוי זה מחייב גם גישה חדשה לענינים. מה היתה המציאות הימית בארץ לפני שלוש-עשרה שנה? כמה וכמה סימנים אפייניים היו לה. הישוב בארץ והעם בכללו היה אדיש לעצם הבעיה של פיתוח ימאות עברית. הממשלה, ממשלת המנדט, לא עשתה הרבה לקידום המפעל הימי בארץ-ישראל. אדרבא, היא עשתה לא מעט כדי להצר את צעדיו. האמצעים שעמדו לרשות המוסדות הלאומיים ולר-שות הסוכנות היהודית, לפיתוח ענפי המשק הימי השר-נים, היו מעטים. במציאות זו נוצר החי"ל, אשר העמיס על עצמו את התפקיד להיות אחד הגורמים — והיו שהרחי-קו ואמרו הגורם — ליצירת המשק הימי ולבנינו. בהתאם לתפיסה זו הועלו בחי"ל הצעות שונות, שרבות מהן לא הגיעו לביצוע, ובכלל זה ההצעה ליצירת קרן הים, שתש-מש המכשיר הכספי להקמת משק ימי.

המהפכה הגדולה שחלה בחיינו נתנה את אותותיה גם במציאות הימית, הנוחה עתה יותר מבכל זמן אחר לטיפוח המשק הימי. בתנאים אלה ולאור המציאות הזאת, נראה לי, פטורים אנו מלמלא אותו תפקיד חשוב אשר חשבנו עליו לפנינו. בתנאים הקיימים עלינו להתרכז בעיקר באר-תם סעיפי פעולה אשר אינני רואה להם גואל אחר. חברי פרישמן הזכיר כבר היום את הסעיפים האלה ואדגיש בדברי אחדים מהם. אתחיל בעניני התעמולה וההסברה. אין עוד לנהל כיום תעמולה על עצם הצורך בקיום ספנות עברית. כולנו זוכרים את הסכנות שהיו צפויות למפעלנו כאשר האניות הזרות ברחו מחופינו, ביום בהיר אחד, והשאירו את הארץ בסכנת ניתוק ממקורות אספקה ומארצות העליה. עצם העובדה שרבבות עולים יהודים באים כיום לארץ באניות עבריות דיה להוכיח לעם את חשיבותה וערכה של הספנות העברית. אולם גם עתה עלינו עוד לעמול הרבה, כדי להשריש בישוב ובעם את הכרת הצורך לעזור לנטע רך זה. תנועה כתנועתנו יכולה לעשות בענין זה, לעתים קרובות, את אשר אין באפשרותה של ממשלה לעשות. חי"ל אינו יכול, למשל, שלא להגיב כשאניה הנושאת דגל ישראלי מופלית לרעה על ידי ממשלה אחרת, שאניותיה היא נהנות בארצנו מכל הזכויות הניתנות לה לפי החוק הימי הבין-לאומי. יש סוג של פעולות וישנם מצבים ידועים, שרק תנועה צבורית בלתי תלויה יכולה להגיד בהם את דברת.

דובר כאן על ההדרכה הימית. יצרנו בשטח זה כמה וכמה כלים רציניים, אולם אין זה סוד שהכלים האלה — ואני מתכוון קודם כל לבית הספר הימי — טעונים חיזוק ושיפור. כיום לומדים בבית הספר הימי מאה תלמידים. אין לחשלים עם מצב זה. נוכח התביעות הגדולות שהימ-

המלחים וגם מספר המלצרים ועובדי המשק. אם נקנה שתי אניות נוספות, נצטרך להגדיל את הצוות במאות עובדים. אם נרכוש גם אנית תיירים טובה, שאנחנו זקוקים לה מאד (והיא תצטרך להיות בת 20 אלף טונה לפחות), הרי היא בלבד תעסיק 150 — 200 עובדים לפחות. לפי הערכתי יהיו, איפוא, נחוצים לנו תוך שנה אחת עוד כ־800 עובדים יהודים נוספים: 500 לאניות נוספות ו־300 שצריכים לבוא במקום העובדים הנכרים. הרי זו משימה מרכזית לחי"ל.

ועל החי"ל לעודד גם יותר ולעזור יותר לתנועות הנוער אשר התמסרו ומתמסרים לפיתוח ההכשרה הימית. מתפקידנו להפוך את הנוער העברי בארץ למה שקוראים באנגליה „סי מיינדד“ — לחנך את הנוער לאהבת הים.

והחי"ל צריך להתזיר אל הים את התנועה הקבוצית. אלה שהיו עדים לראשית ההתפתחות של הימאות שלנו יודעים את התרומה היקרה והחשובה שנתנה להתפתחות זו ע"י התנועה הקבוצית על כל גווניה. אינני יודע בדיוק, אם כי יש לי דעה משלי בענין זה, כיצד קרה הדבר שהתנועה הקבוצית התרחקה מן המפעל החשוב הזה. החבל הימי לישראל, כדעת הקהל המאורגנת של ישראל מסביב לעינינו היום, צריך, לדעתי, למצוא את הדרך להחזרת התנועה הקבוצית אל הים. בעיני רוחי אני רואה אניות עבריות מושטות על ידי קבוץ, כשכל הצוות שלהן הוא של קבוץ אחד או קבוצת קבוצים או אפילו של תנועה קבוצית מסויימת. יש לנו ענין ביצירת טיפוס אנושי חדש בתוכנו, ביצירת הטייפוס הימאי העברי. הימאי העברי מוכרח להיות מושרש בקרקע המולדת, בכדי שהאניה תהיה המשך של קרקע המולדת. תנועות הנוער והתנועה הקבוצית הן תיכלת להשריש את הימאי גם בקרקע ממש וגם בקרקע ששמה סיפון האניה. אינני רואה דרך אחרת מזו.

ועלי לומר בהזדמנות זו גם כמה דברי בקורת, ויסלחו לי אלה שיראו את עצמם נפגעים. הספנות העברית יש לה כמה שותפים. קודם כל ההון — אם הון לאומי ואם הון פרטי. ההון הפרטי טרם נתעורר לכך, לצערי. ולמען לא יהיה כל ספק בכוונתי, אני צריך להגיד: כאיש החי"ל וכאיש ההסתדרות והימאות העברית, יש לי ענין רב שיהרר דים בעלי הון בארץ ובגולה ישקיעו את כספם בפיתוח הימאות, כלומר בקניית אניות. רבים יודעים כבר עתה, כי גם הים הוא לחם, כי יש בו מקור פרנסה, אם כי לא ספקר לאטיבית. אנחנו יכולים להיות גאים על הישגי החברה הלאומית שלנו ולברך עליהם. אילמלא היא היה הים נשאר לא שלנו, היה נשאר בקפאונג.

ומחובתנו להזכיר פה, כי גם דבר זה לא בא לנו בהיסח הדעת. „שוהם“ — זה המשך של המוסד לעליה, של מוסד ההעפלה. ויש לציין, ובגאווה, כי תנועות הנוער שלנו נתנו את הגרעין הראשון לימאות. אלה שהביאו לארץ קרוב ל־50 אלף מפעילים ואשר העיזו לצופף באניה אחת 7500 עולים ולהעבירם לארץ בחורף, תוך מלחמה עם הצי הבריטי, ללא

תקלות ואסונות — כל אלה תרמו תרומה גדולה לפיתוח הימאות שלנו. שום עם בעולם לא הראה עד כה העזה כזאת, גם לא הצלחה כזאת, של העפלה בתנאים כאלה.

אך יחד עם דברי השבח והתהילה ארשה לעצמי לומר גם דברי בקורת. פיתוח הים — פירושו: הון, אינציטיבה, כוח אורגניזטורי מעולה, עובדים יהודים, תוצרת הארץ. נצטרך להשתמש באניות שלנו בחמאה עברית, בעגבניה עברית. נצטרך לתקן את האניות בידיים עבריות. זה מקור של פרנסה הגורר אחריו פרנסה. אם נעסיק אלף חמש מאות עובדים בשלשים־ארבעים אניות שלנו, יהיה מקום להעסקת עוד אלפיים־שלושת אלפים איש בתיקון אניות ובבנין סירות וספינות. איננו מקפידים על כך די הצורך. יש לי הרושם, כי לפחות מחצית מן הסכום שהוצאנו השנה על תיקוני אניות בחוץ לארץ היינו יכולים להוציא בארץ. חברי הנכבדים, גם הממשלה זקוקה לשומר. כאשר מזמינים סיי רות־דיג אך ורק בחוץ־לארץ, אין לבי שלם עם זה. אולי ננסה לבנות שתיים־שלוש ספינות כאן במקום. אם זו שאלה של דחיפות בזמן, אינני רואה את המהירות שבה הגיעו ספינות הדיג לארץ. ויש לי משאלה צנועה: יגזור כל אחד על עצמו במקומו גזירה חמורה — לשמור על כך, שכל פרוטה שאפשר להשקיע בארץ לא תוצא לחוץ־לארץ. ואני פונה בזה מעל במת הועידה לממשלה, למחלקת הדיג, למשרד התחבורה, למשרד האוצר בקריאה: למצוא תחבורות חוקיות על מנת למנוע העברת עבודה לחוץ לארץ, אם אפשר לעשותה בארץ.

ולבסוף, דברי בקורת אחדים גם כלפי היקרים לי בייך תר — כלפי עובדי הים עצמם. יהודי העולה באניה עברית, מניירורק או מטריאסט, מבארי או ממרסיל — אין לכם מושג מה זה בשבילו צליל השפה העברית, ואף אם אינו מבין אותה; מה בשבילו שיר עברי ישראלי (לא שיר קלוקל שמשמיעים לו ברמקול באניה) ומה בשבילו כתובת עברית; מה בשבילו נימוס יהודי, קצת חמימות בקבלת פנים. העולה רואה בימאי העברי את בא־כחה של מדינת ישראל, את בא־כוחו של הישוב העברי. הייתי רוצה שהימאים העברים יהיו ראויים להיות נציגי ישראל והם יכולים להיות נציגים לא פחות טובים מהנציגים הדיפלומטיים שלנו.

ויש לנו ענין רב בכך, כיצד מתנהגים מלחינו וקצינינו והנוער שלנו בנמלים זרים, לאן הם הולכים, לאן פניהם מועדות בנמלים. עליהם להיות מלויים נאמנים לעולים שלנו גם במחנות ובשכונות העוני היהודיות, ולהכניס בהן קצת שירה עברית ושמחת חיים. בקרתי במרסיל בשכונה היהודית דית וראיתי מה ערך היה להופעת קבוצת ספנים בבית הכנסת. גם החפשיים בדעות בתוכנו אינם צריכים לזלזל בכך, כי בבית הכנסת מתרכזות לעת עתה נשמת יהודי הגר לה. הייתי רוצה שהחי"ל ידאג גם לכך — ידאג גם לנפשו של הימאי העברי, כי תהיה שלמה, כי תהיה יהודית, כי תהיה נאה, כי תהיה כזו כפי שאנחנו רוצים בה.

אתכבד להביא לוועידה דין וחשבון כספי מפעולותינו מאז הועידה האחרונה ועד עתה וכן גם להעלות בקוים כלליים את הצעת התקציב לשנת 1950.

ועידתנו האחרונה התקיימה בשנת 1944. באותה שנה היה תקציב ההכנסות שלנו 14.602 לירות; ב־1945 — 26.538 לא"י; ב־1946 — 36.097 לא"י; ב־1947 — 47.435 לא"י; ב־1948 — 47.240 לא"י וב־1949 (עד לחודש אוקטובר) הגענו להכנסה של 78.930 ל"י. בסך הכל מגיעה הכנסתנו לשנים אלה ל־246.842 לירות.

משנה לשנה היתה עליה בהכנסותינו ותודות לכך יכולנו להרחיב את פעולתנו, אף אם לא בקנה המדה הנדרש. עתה אנו עומדים בפני תפקידים נרחבים ונכבדים בהרבה מבעבר. ואם לתרגם את הנאומים ששמענו ואת תביעות החברים לשפת המעשה, תסתכם הצעת התקציב שהכינונו לשנת 1950, מתוך זהירות והרדה רבה, ב־250 אלף לירות. אנו מניחים, כי הארץ תכניס כ־100 אלף ל"י (ממסי חבר ומפעלים שונים) ו־150 אלף ל"י תכניס הגולה. בתוקף התנאים המיוחדים בהם פעלנו עד כה, ומאחר שניתן לנו להרחיב את מסגרתנו הארגונית בחו"ל רק בשנתיים האחרונות, היינו אנחנו המוסד היחידי כמעט שרוב פעולותיו התכסו מההכנסות במקום. דבר זה לא יתכן בבאות. אזרחי ישראל לא יוכלו לשאת במעמסה, אם הגולה לא תתן את עזרתה הנכרת לעושים כאן במלא־כה. זאת ברצוני להגיד במיוחד באזני הצירים שבאו אלינו מהתפוצות.

בדעתנו להתרכז בשנה הקרובה בשלושה מפעלים עיקריים: (א) הכשרת הנוער, ולזה הקצבנו 113 אלף ל"י; (ב) בתי יורדי ים, הקיימים ואלה שאנו רוצים להקים. הקצבנו לכך 45 אלף ל"י; (ג) הסברה וארגון והקצבות שונות, ובכלל זה לדיג — 102 אלף ל"י. יתכן ונצטרך לשנות מבנה זה של התקציב, ואולי גם בצורה יסודית. על כך יחליט הוועד הפועל החדש שייבחר, מאחר שיבחן את סכויי ההכנסות.

תקציב זה איננו למעלה מכוח יכלתנו, אף כי נצטרך לעמול לא מעט כדי להבטיח את ההכנסה. בכוחה של האקטיבה המייצגת כאן רבבות חברים נבצע משימה נכבדה זו ולכך אנו נקראים.

האנגלית. רבים מחברינו הצעירים אינם יודעים אנגלית והם נתקלים בקשיים. אחת המשימות של החבל הימי לישראל היא: להוציא לאור ספרות מקצועית בעברית.

החבל הימי לישראל השתתף בשעתו ביצירת החברה הלאומית לספנות. אגודת הימאים סבורה שעליו לעשות גם להבא לפיתוח הספנות, ושל ספנות החוף במיוחד, ע"י יצירת קואופרטיבים של עובדים. עליו לעזור בארגון קואופרטיבים כאלה ע"י מימון ראשון.

באתי לייצג כאן את אגודת הימאים, את אותו הצבור המגשים את הימאות בגופו, יום יום ושעה שעה. אנו — לא השתתפנו הרבה בפעולות התעמולה, לא למען הימאות ולא למען החבל הימי, אך הגשמנו את התעמולה.

הבה ונשאל את עצמנו, תעמולה זו המתנהלת ע"י החבל הימי לישראל, לשם מה היא באה? למען הימאות הישראלי או למען החבל הימי לישראל? אני גורס את שניהם. אנו, הימאים אין אנו יכולים להעמיד חברים מתוכנו לפקודת החבל הימי לישראל, כשליחים ותעמלנים, אך יכולים אנחנו, ואנו גם עושים זאת, להעמיד את כל ציבור הימאים באשר הם שם, כתעמלנים הטובים ביותר לרעיון הימאות. אולם תנאי קודם לכך הוא, שהחבל הימי לישראל יעזור לנו בהכשרת הדור הצעיר המפליג על פני ימים ויסייע לו בהשתלמותו המקצועית והתרבותית הכללית. שטח זה מוזנח לחלוטין. בימי ממשלת המנדט היינו מעטים, כי לא היו לנו אניות ולא היו לנו אפשרויות להשתלם במקצוע ולו גם — לצרכי האניות המעטות שהיו בידינו. היה לנו מחסור בקצינים, במכונאים, ואפילו במלחים ומסיקים. כל זה השתנה בן לילה, עם הקמת המדינה.

אך כעת אנו נתונים במצב פרדוקסאלי: יש לנו אניות יותר מאשר חלמנו שתהיינה לנו במשך זמן כה קצר, ואין לנו ימאים במדה מספקת, כדי למלא את מקומות העבודה הקיימים. עם הגידול וההתרחבות של חברת "שהם" ונוכח התכניות של החברות האחרות, המכוונות להעמיד בעתיד הקרוב אניות ישראליות בקוים שונים, מורגש מחסור רב בימאים, אנשי מקצוע, אף כי מקומץ של 100—150 איש גדלנו והיינו לאגודה המונה 700 חבר, — קצינים ומלחים ושוליות. תפקידו החשוב ביותר של החבל הימי לישראל הוא עתה: לתת יד להכשרת דור ימאים, אשר ימלא את כל מקומות העבודה באניותינו.

ובדברי אלה אני מתכוון בראש וראשונה לעזרה מלאה לימאים היורדים באניות לשם השתלמות בחופים. חברת "שהם" עושה זאת: היא ממשיכה לשלם לקצין היורד לתקופה מסוימת לחוף, לשם השתלמות נוספת, את משכורתו המלאה, ונותנת לו את התנאים, שיוכל להמשיך בלי קשיים להתמחות במקצוע. אבל ישנם ימאים שעדיין אינם קצינים ואין מי שישלם להם, בזמן שהותם בחוף לשם השתלמות נוספת, את משכורתם המלאה, ויבטיח להם את הדרוש, כדי שיוכלו להמשיך ללמוד. ואלה הבחורים חשובים לנו במאד, כי הם הם אשר ימלאו את מקומותינו בעתיד הקרוב. יש להבטיח להם אפשרויות להשתלמות.

ודברים אחדים לענין הספרות המקצועית: אנו נעזרים עד עתה בספרות אנגלית בלבד. קצין ימי חייב לדעת את השפה האנגלית, כי היא מקובלת כשפה בינלאומית ימית. אבל אין כלל הכרח בדבר שהוא ילמד הכל בשפה

שרה התחלנו. 24 חברים צעירים, בגיל 18—20, מתאמנים בשתי סירות-מפרש. אנו משתדלים גם להשיג טטיפנדיות בשביל תלמידי דים מצרפת שיבואו ללמוד בבית הספר הימי בחיפה. עזרה רבה ניתנה לנו בפעולתנו ע"י האדמירל קאהן, שלא ניתן לו לצערו הרב, להפנות מתפקידו במיניסטרוניון של צי המלחמה בצרפת, כדי להשתתף בוועידתנו.

התפקיד העומד בפנינו הוא, לדעתנו, בעיקרו תפקיד של תעמולה. בכינוס ציוני צפון אפריקה, שנתקיים לא מזמן בפריז נפגשנו עם השליחים מאירופה והתקשרנו עם כל הצירים מחונסי אלז'יר ומארוקו. ובפריז אנו מקיימים פגישות ואספות ואף מפרסמים את דבר החי"ל מעל דפי העתונות המקומית. נגשנו גם להוצאת עתון משלנו, ראשון בשפה הצרפתית, בשם "הים" והגליון הראשון יופיע בימים הקרובים.

בפעולתנו בצרפת אנו זקוקים לעזרת המוסדות הציוניים הרשמיים. אנו משרתים את הענין הציוני בשטח חיוני ביותר, והסוכנות היא שצריכה לעמוד לימינו.

צירי הסנופים בחול הביאו לוועידה ברכת חברים מהתפוצות והעלו לדיון שאלות ארגון והסכרת.

ד"ר י. סמנדרוב (ונצואלה): אני בא אליכם מארץ רחוקה. לא ידעתי כלל שיש חבל ימי והגני שמה שניתן לי להכירכם.

שמעתי כאן על פעולתכם החשובה. כשאפליג בעוד ימים אחדים לונצואלה ואשוב אל אחינו שם אספר להם על מפעליכם ועל הוועידה הזאת. אשתדל להסביר להם שיש דבר חדש בישראל שעליו לא ידענו. אנחנו רוצים לנצל את הים; אנו רוצים שצי ישראל יפליג לאוקיינוס, כדי שנקשור קשר עם ארבע כנפות תבל, בהם מפורזים בני ישראל וכדי שתהיה האפשרות של מגע קרוב בין הגולה ומדינת ישראל.

ד"ר ג. אהרוני (מנהל ביה"ס הימי בחיפה): זה שתיים-עשרה שנה קיים בית הספר הימי ומיום הוסדו מושיט לו החבל הימי את מיטב עזרתו.

היו ימים ורבים בצבור שאלו, לשם מה אנו מקיימים את בית הספר שמטרתו להכשיר קצינים ומכונאים — לסיפון ולמכונה? למי עמל בית ספר זה ולנו אין אניות? מה יעשו הימאים בגרמם את בית הספר? כך טענו רבים.

סבורני, כי לגבי בית הספר שלנו אפשר להגיד מה שנכון לגבי הרבה מוסדות שקמו לפני זמנם: בשירותם ובעבודתם הצדיקו את יזמת מיסדיהם.

כיום אנו יודעים מה רב המחסור בימאים מנוסים ומה גדול אחוז העובדים הזרים באניותינו. בית הספר, אין באפשרותו להבטיח את כל האנשים הדרושים ועתה מארגנים קורסים מזר רזים, כדי למלא את הצרכים החופים ביותר.

שמעתם אתמול בנאומי הפתיחה — מה תפקידו של בית הספר הימי בחיל הים, למעלה מחמשים איש, רובם בתפקידי פיקוד בחיל הים, הם בוגרי בית הספר. שלושים איש עובדים באניות עבריות ומספר מסוים גם באניות זרות. ויש עוד רבים, מהמגויסים בצבא, הרוצים לעבוד בים. אלה הדואגים למימון המחסור בימאים, חייבים לטפל, בין השאר, בשחרורם של אותם הצעירים, בוגרי בית ספרנו, הנמצאים בשירות, ולהעבירם לתפקידי מכונאים באניות העבריות.

ש. נמיר (ת"א): רשויות רבות פועלות בשטח ההדרכה הימית. אני רואה הכרח לרכז את הפעולה במוסד אחד. מתוך מגמה זאת הקימונו את המוסד להדרכה ימית של החבל הימי לישראל. נדמה לי, כי זהו המוסד היחידי, שבו מיוצגים באי-כח כל החוגים המעוניינים בהדרכה ימית, ובכלל אלה — באי-כח משרד התחבורה וב"כ אגודת הימאים. יש לשאוף לכך שגם הגדנ"ע ישתף פעולה עם המוסד.

אך בכדי שנוכל לקלוט את הנוער המתדפק על שערי האגודות הימיות, עלינו להבטיח להן את המדריכים ואת הציוד הדרוש. פירושו של דבר — תקציב.

שאלה זו לא באה לפי שעה על פתרונה הרצוי. החבל הימי לישראל נושא בחלק ניכר מאד מההוצאות. משרד התחבורה משתתף בו אך במעט ויש לתבוע את הגדלת תקצבו.

קומ. י. גולדברג (ניו-יורק): בשובי לארה"ב אמסור על הערכים החיוביים הגדולים בארץ וכן גם על הימאות הישראלית ועל פעולותיו של החי"ל. בהגיע האניה ראשונה של הקו ישראל — אמריקה לחופי ארה"ב, היה לי הכבוד לברך אותה ולמסור לה את הדגל הימי. אניה ישראלית מביאה לאמריקה לא רק ערכים כלכליים-חמריים, כי אם גם את הערכים הרוחניים של הארץ. ב-16 בנובמבר אופיע בארצות הברית לפני אסיפה מיוחדת ושם אמסור דין וחשבון על כל מה שמתהווה בכנוס זה.

תפקידו של החי"ל באמריקה הוא בראש וראשונה לאסוף כספים, כדי להרחיב ולהעמיק את עבודתכם, אבל יש לו לחי"ל שם גם תפקידים אחרים. כבר עכשיו באים לאמריקה תלמידים של בית הספר הימי והם ימשיכו לבוא אלינו. מתפקידנו לדאוג לכך, שינצלו את זמן היותם באמריקה להשלמת ידיעותיהם המקצועיות. קיימים בניו יורק רבתי שני בתי ספר ימאים חשובים: האקדמיה הפדרלית בקינגסטון, לונג איילנד, ובית הספר של מדינת ניו יורק, בשני בתי הספר נשתדל לאפשר לבחורים מארץ ישראל להשתלם במקצועם.

העבודה הנעשית באמריקה לטובת החבל הימי לישראל, יתכן שהיא אטית, אבל תפקידי החי"ל אינם טוף טוף תפקידים הנובעים מתוך קסטטרופה; הם תפקידים אורגאניים. האמינו לי שנעשה את הפעולה מתוך רגש של כבוד אליכם ומתוך הרגשת אימון בעבודתכם.

שמחתי להודמנות, לשאת את דברי מעל במה זו בנוכחות האיש המסמל את כנסת ישראל. דבר זה נותן ביטוי הן לרמת הוועידה והן להתענינותה של הממשלה בענייניה של הוועידה. אני מאחל לכם הצלחה בשמי אני ובשם חברי העובדים בקרן האמריקנית למען מוסדות א"י ואני תקוה ששיתוף פעולתנו אתכם יסייע לכם בתפקידיכם החשובים.

עו"ד א. אוסטרוב (פריז): הסניף בצרפת מביא את מיטב ברכותיו לוועידה. בעבודתנו היום-יומית אנו באים במגע עם חוגים רחבים של הישוב היהודי בצרפת ועל ידי כך אנו מפנים ומקרבים את עיניהם ולבם למדינה, דבר המוסיף לפעולתנו חשיבות מיוחדת.

יהיה זה מיותר, נראה לי, להדגיש כאן את חשיבותו של הקבוץ היהודי בצרפת גם לפעולתנו. זהו כיום המרכז היהודי הגדול ביותר באירופה ויש להפעילו גם למען החי"ל.

התחלנו בפעולה ארגונית. במרסיל הקימונו את בית יורדי הים ובפאריז — מועדונים אזוריים ("כנרת" ו"אילת"). גם בהכ-

יש המותחים בקורת על בית הספר הימי, כי מקיים הוא הדרכה ממושכת מדי. סבורני — ומלאכתי תהיה קלה לאהר דבריו של אבא חושי על ההכרה באישים יהודי, המדבר עברית רהוטה, בעל תרבות ובעל נימוסין — כי לבקורת זו אין כל יסוד. אם נכונה ההנחה, כי השפעתו של ספן יהודי בנמלים הזורים רבה וכי משמש הוא שליח למדינתנו בארצות חוץ, שומה עלינו לשקוד על חנוכו ועל השתלמותו.

בקרתי בבתי ספר ימיים בארצות הברית ואני שמח לציין, כי ברמת ההשכלה ובידיעות אין תלמידינו מפגרים ביחס לחבריהם. ואל לנו לשכוח גם, כי הימאי העולה לאניה והוא מנותק מביתו וממולדתו, אין לו בימי שהותו בים מקורות יניקה מעין אלה העומדים לרשותו של בוגר בית ספר תיכון. מן ההכרח, איפוא, שהימאים שלנו יהיו מצוידים צידה תרבותית עברית יסודית, ושהיו בידיהם הכלים המתאימים והמכשירים הדרושים להשגת תלמות עצמית נוספת.

ולצורך העלאת הרמה המקצועית של תניכינו עלינו לרכוש את הציוד המתאים לבית הספר. מתוך נסיון ועבודה עולים תלמידינו מדרגא לדרגא ויש מהם הממלאים כיום תפקידים חשובים. נתן להם בתימלאכה ומעבודות וספרות מקצועית והן יוכלו להתקדם לשביעות רצוננו המחלטה.

ד"ר מנדלביץ (מרסיל): ברכה לי בשם יורדי הים במרסיל. לפני כשנה הקימונו את הבית, במרכז העיר. באים לשם לא רק מלחים מארץ ישראל אלא גם צעירים ממרסיל ומערים אחרות בצרפת. רבים מהם שואלים איך הם יכולים להסתדר בתור מלחים בארץ ישראל. הנני לאחל לכם ולנו, שיהודק הקשר אתנו ועם הצעירים האלה ושרבים מהם ישרתו בצי הישראלי. וחובה נעימה לי להביא לכם במעמד זה את ברכתו של הקרן לונקל דנג'ון, יו"ר הליגה הימית הקולוניאלית בצרפת, המגלה ענין רב בפעולתנו ומאחל לוועידה הצלחה רבה.

גב' רוז מלצר (חיפה — דרום אפריקה): הסניף שלנו נוסד עוד ב־1938. הוא היה הראשון בין סניפינו בחו"ל שנתן את חלקו לתקציב החי"ל. במשך השנים פיתחנו פעולה, שהיא עיקר לנו, — פעולת ארגון והסברה. הנשים בדרום אפריקה לוקחות חלק פעיל בעבודה זו. ועדות נשים מארגנות את האספות ואת כנוסי "יום הים" והן משתתפות באוסף כספים; ארגוני הנשים הציוניות תורמות — 300 ל"י לשנה כסטיפנדיות לבית הספר הימי. פעולה אחרת — גה זו נתמכת גם ע"י הארגון הלאומי של נשים עבריות. גם במערכת הרבעון "הים" משתתפות שתי חברות.

מה שחסר לנו ביותר היא האינפורמציה הסדירה על הפעולות בארץ. הפעולה באפריקה הדרומית תלויה בזה במדה מרובה. המרכז החדש חייב להקים לשכת מודיעין מיוחדת לארצות חו"ל.

הגב' קונלסקי (ניו יורק): ברכתי לכם בשם ארגון הנשים שלנו. רק לפני זמן קצר התחלנו בפעולה ובכל זאת הספקנו כבר לארגן שני נשפים, למסור את הדגל לאניה "חיפה" ולארגן נשף על נהר הורדסון. כאשר נתקדם בעבודתנו נהיה זקוקים לעזרתכם. נוכל לדון במשותף על תכניות מסוימות. בזמן בקורי בארץ ראיתי את הישגיו הרבים של החי"ל. ברור לי, כי עלינו להמשיך ולהקדיש את כוחנו לעבודה למען הימאות העברית. אנו נעשה למען הענין הזה בארצות הברית וחברינו בארצות אחרות חייבים אף הם לתת את חלקם.

הגב' אשכנזי (פריז): אביא לכם ברכה בשם החברות בצרפת. לא אחזור על דברים שנאמרו פה. אנו תקוה ותפילה שנמשיך במרץ בעבודה שהתחלנו בה.

קשה לי לבטא מה חשנו אתמול, אנו בני-הגולה, כאשר עלינו על "קדמה". זה יהיה מקור של מרץ לפעולתנו הבאה. "אשרי שהחיינו והגיענו לזמן הזה".

פרופ. מונין (בואנוס איירס): ברצוני למסור על המתהוה בחבל הימי בארגנטינה. במשך זמן קיומנו עשינו דברים מעטים אך חשובים. הדפסנו ביולטיין וקיימנו אספות, לצרכי תעמולה וארגון. יש לנו כיום כ־400 חברים מאורגנים. התחלנו לארגן גם את הנוער. היינו רוצים להכשיר אותם לימאות, ובכוון זה הכרחית ההדרכה מהמרכז.

ברצוננו לפתוח קו אניות מיוחד: ישראל — דרום אמריקה. יש בינינו הרבה אנשים המעוניינים להשקיע הון, אם כבודדים ואם בצורה קואופרטיבית, ליצירת קו זה.

ועידה זו צריכה להחליט לשלוח שליח מיוחד שיעזור לנו בעבודתנו. אמנם נכון הדבר, כי המרכז רצה לפני חדשים לשלוח לנו ציר כזה, אלא שאז לא היה בכחנו לקבל אותו. כעת השתנה המצב לטובה ואני בטוח, שאם יבוא איש לעודד את האנשים בעלי ההון וגם את הנוער הדרום-אמריקאי, יהיה זה לתועלת כל הפעולה הימית — ואל יהיה הדבר קל בעיניכם. אם נקים את הקו הוא יקשר את חופי ישראל עם שלושה — ארבעה חופים בדרום אמריקה, חוץ מהחופים הפנימיים שעלינו לקחת בחשבון. ויש אפשרות לעודד ע"י כך גם את התיירות.

גוסטב רכב (נחשון): בתור מי שלוח את הלבטים הראשוניים של הדיג בים הפתוח, ברצוני לציין בקצרה את הדרך שעברנו בה והדרך שאנו עומדים בפניה. ואקדים מלים מספר על חברת "נחשון", חברת הספנות של הסתדרות העובדים. בשנת 1936—7, אחר ההתעוררות עם פתיחת הנמל בתל-אביב, הצליחה הח' גולדה מאירסון לכבוש למחשבה הימית אוהדים ברחבי אמריקה, אשר התקשרו עם המפעל ההסתדרותי הימי "נחשון". משק ימי טרם היה לנו, אך יהדות אמריקה הבינה כבר אז שארץ השוכנת לחוף הים איננה ארץ קטנה. עם צעדינו הראשונים בספנות ידענו שרק בהון צבורי לאומי גדול אפשר לכבוש עמדה זו, ובשנת 46—1945 עלה בידנו, בהשתתפות החבל הימי לישראל, ליצור את הכלי שהוא היום היסוד לפתוח הימאות העברית הראויה לשמה, את חברת "צים", בה אנו משתתפים ב־50%.

ומאז ראשיתה נכנסה "נחשון" למפעל הדיג במים עמוקים. מקצוע זה נכבש בזמנו בסערה. הקשיים היו רבים. בעיות מקצור עיות שונות תבעו פתרון והריחוק מהבית ומהמשפחה הכביד ביד תר על דייגינו. והיו, כמוכן, קשיים של הסתגלות לים. ממשלת המנדט לא עודדה אותנו בעבודתנו וכל כבוש חדש נפגש ביחס עוין. למרות כל אלה היו לנו הישגים שיש להתגאות בהם. היו לנו 16 ספינות עבריות, 10 מהן של "נחשון". למדנו מן האיטלקים אולם כבר אז, בשנים 44—1942 הביאו הדייגים שלנו בעבודת יומם יותר דגים ממלמדינו האיטלקים.

ובשנים ההן, כשממשלת המנדט סגרה עלינו כמעט כל יבוא של ספינות דיג, בנינו בעצמנו כלי-שיט מעץ ומפלדה. לפי הדוגמאות הטובות ביותר של ארצות מפותחות, ובהצלחה. רכשנו נסיון בעבודה זו. היו לנו הישגים, אך לא ידענו לנצלם כראוי. יש כרגע נסיגה בענף המספנות, אך נצטרך לחדש את המאמצים בשטח זה.

"נחשון" מתמידה בעבודתה. בשעת המשבר בהובלה הימית נכנסנו כחברים ל"אחד חברות אניות א"י בע"מ" ועשינו, במשך שנה, יחד עם שני שותפינו "צים" ו"עתידי", בארגון ההובלה מחופי אירופה. עם פירוק ה"אחד" החליטה ההסתדרות להכנס לספנות

ההובלה בכוחות עצמיים ונוסף על השתתפותה ב"צים" עומדת "נחשון" לרכוש עתה אניתי-ההובלה ולפתוח, בקואופרציה קרובה עם "שהם", קו אניות משלה.

ס. אדלר (חב"י, "עתידי"): ברצוני להפנות את תשומת לבכם לחברה הראשונה בספנות הישראלית בארץ, שנוסדה עוד בשנת 1933, היא חברת "עתידי". חברתנו נוסדה ביוזמתם של עולי גרמני-יה, אשר נכנסו לפעולה עם שלוש אניות, ואחר רכשה אניות נור-ספות. האניות "עתידי", "עליזה" ו"עמל" ידועות לכם היטב. בימי המלחמה הגיעו אניותינו לטוברוק ואריתריאה ולאיים היווניים, והיילנו שהיו אז בשירות שמחו לראות במקומות חנייתם את הדגל הא"י מוגף עליהן. למותר להוסיף מה חשוב היה דבר זה בשבילם, האניות "איל" ו"ענתר" הוטבעו בזמן המלחמה.

כבר בראשית עבודתנו נתקלנו בהתחרות פרועה מצד הארצות השכנות. חברות מצריות ויווניות עמדו לנו בדרכנו, אך כיום, אחרי מאבק של 16 שנה, אנו עומדים בפני תכניות חדשות. מגמתנו — להמשיך בספנות ולא רק באניות שברשותנו שנתיישנו בינתיים. ברצוננו לבסס חברה בעלת אמצעים ניכרים שתרכוש אניות-סוחר גדולות. דרושה לנו לכך עזרת הממשלה, ואנו פונים אליה בזאת, כי תושיט יד לכל גוף מאורגן ולכל פרט הרוצים לפעול למען הספנות הישראלית.

מתווכחים רבים ויחדו את דבריהם לבעיות ההדרכה הימית והרגישו את הדחיפות בהכ- שרת כוח האדם לאניותינו.

משה גולנדסקי (אגודת הימאים): אביא לוועידה שלש בע-יות. הראשונה — בעית הדגל באניותינו. יש עוד אניות משלנו המהלכות בדגל זר: איטלקי, תורכי וכו'. עלינו לצאת בסיסמה שכל האניות היהודיות בארץ תלכנה תחת דגל עברי.

הבעיה השניה — הדאגה לימאי העברי, מכל הסוגים. אין לנו קרן שתוכל לתמוך בימאים ויש להקימה. היא אשר תתן לנו את העזרה הדרושה. אמנם לא כלנו מושלמים, לא כלנו מוסמכים, אבל כמו בכל ענף משתלמים תוך הנסיון ותוך כדי העבודה מקבלים את האפשרות להשתלם במקצוע.

השאלה השלישית — ההדרכה. החי"ל עשה אמנם לא מעט בשטח זה, אבל עלינו לבצע פעולת הדרכה מורחבת ומאורגנת: לספנות, לשירותים, לנמלים, לעיני בטחון. יש לקיים קורסים מסוגים שונים, לקציני סיפון ומכונות, למלצרים ועוד. המוסדות נתבעים לשתף פעולה בארגונם.

צ. לוינון (חיפה): ועידה זאת לא תמלא את תפקידה אם לא נמצא את העוץ להכריז מן הבמה הזאת על הקמת "קרן היים" — קרן שלישיית בישראל. דובר על זאת לא פעם, וישנם קשיים רציניים. אבל אם לא נמצא את הדרך לעשות עתה את הצעדים הראשונים להקמתה לא נוכל להתקדם בעבודתנו.

אין אנחנו מנצלים גם די הצורך את האפשרויות הגנוזות בחו"ל. יש לתת לסניפים שם פעולות קונסטרוקטיביות. אם נטיל על סניף מסוים משימות מסוימות, כמו, למשל, הטיפול בבית הספר הימי, או הקמת מוזז דייגים — הסניפים יראו בזאת פעולה קונ-סטרוקטיבית רצינית, ויעשו הכל לבצועה.

ולענין ההכשרה והספנות המקצועית. בית הספר הימי צריך, לדעתי, לשמש מרכז להכשרה ימית ולהקיף גם את פעולת ההש-תלמות של הימאים העובדים. ועליו גם לטפל בהוצאת ספרות מקצועית.

י. אפרתי (ת"א): ברצוני לומר מלים מספר לחברינו בתפוצות, באמצעות הצירים מחו"ל: הערכתנו המלאה לאחינו בתפוצות, ובפרט באמריקה, על מעשיהם ועזרתם, בימי חבלת הלידה של מדינתנו ועל חרדתם לגורלה בימי החרום הגדול לים. אך נראה לי, כי לא נוצלה הזדמנות הגדולה של המאורע ועל כל פנים — לא בשלמותה. דבר זה בולט בשטחים שונים וגם — ביחס למפעל הימי. יש להזעיק שוב את הגולה לשתוף פעולה ולעזרה ולקיום מצוות מעשיות — גם בתחום הימאות.

ד"ר ג. אלון: דבר חשוב מאד לתעשייה בארץ הוא — ייצור קמח דגים. יש לנו 7 מיליון עופות בארץ ואין קמח דגים בשבילם. צריך לשלם בעבורו דוויים, שחסרים לנו כידוע. נחוצות 100 אלף טונה קמח דגים לשנה. כל טונה עולה 6 ל"י. בעיה זו אנו יכולים לפתור בקלות, עשיתי נסיונות מוצלחים בכוח זה באילת, במשך שנה וחצי, ויש להמשיך בעבודה שם. נערים צעירים יוכלו להסתגל מהר לתנאי האקלים באילת. הם ילמדו שם את המקצוע, ויקימו במרוצת הזמן כפר דייגים מסודר לחוף ים סוף. החי"ל נדרש להתעניין בעבודה זו.

א. ארגמן (חיפה): הנוער שלנו, שנתן מכוחותיו לימאות העברית מתלבט במציאת הדרך והאפשרות לפעולה סדירה. העוץ רה שנתנה לו עד כה היתה זעומה מאד. מהדו"ח למדתם לדעת, כי לפעולה של אגודות הנוער — אותן האגודות העושות את המעשה — יש ב"ר 1949 רק 13 אלף לירות. בסכומים כאלה אי אפשר לקיים פעולות. יש להעמיד לרשות המוסד, המרכז פעולות אלו, את התקציב המתאים. הייתי רוצה להביא את צירי הוועידה למקומות האימונים של חניכינו באגודות, כדי שיראו את התנאים בהם נעשית פעולתם. כל אחד עומד בתור לסירה. ואם ישנה במקום קבוצת חברים המשתלמים בקורס מיוחד ועליהם לעבוד יום שלם, דוחים את הפעולה של חבריהם משבת לשבת. והלא אלה הם אותם הבחורים שכיום הם מלחים באניות וביניהם הבחור רי אשר הובילו את המעפילים לארץ. וקשה במיוחד בעיית המד-ריכים: אנחנו מחנכים בחורים וכאשר הם מגיעים לגיל 17 אין הם יכולים להיות מדריכים כי הם הולכים לצבא. לגדנ"ע או לפעולה אחרת. יש לשחרר מדריכים לפעולה בנוער, ויש לדאוג לסירות ולהדרכה מקצועית גבוהה יותר.

מ. שורר (ת"א): אינני רוצה להתווכח על העבר. אל כל מה שנעשה ע"י החי"ל בשטח הימאות העברית יש לגשת מתוך הערכה והערצה מלאה. אך ביחס לעתיד אינני שותף לדעה לחברי. העבודה שלפנינו גדולה והיא תגדל ותלך, כי היא מוכרחה לגדול; אינני סבור, כי החי"ל יכול וצריך לעשותה. עם הקמת המדינה בטלו מסגרות שונות: הועד הלאומי נתחסל; הקרן הקיימת נת-רוקנה לא מעט מתוכנה; כופר הישוב התבטל; מגבית ההתגייסות התבטלה. יש לנו עכשיו מסגרת ממלכתית. נעמיד גם אנחנו את עצמנו, בצורה זאת או אחרת לעזרת הממשלה, לפיתוח מפעלינו בימאות.

יש עוד אמנם מקום רב בגולה לפעולת החי"ל ויתכן ששם צריך רק להתחיל. תעשה זאת הסוכנות היהודית. כשם שהטילו עליה את התפקיד של העליה, שאינו יכול להיעשות ע"י המדינה, כך תיעשה גם הפעולה זאת על ידה.

הגב' מ. ספקטור (ת"א): אני רואה הכרח להרחיב את מסגרת עבודתנו. אין לזלזל בסך הכל שהגענו אליו אך עלינו לר-אות בזאת התחלות צנועות בלבד. פעולות רבות לפנינו, אבל לכל פעולה קודמת האידיאה, הרוח. החדרת הרוח הזאת אל בין חוגי העם השונים, הוא עיקר העיקרים.

והנהלתיים בכל מיני מוסדות. אין כל אפשרות כיום, לילדים בני 15—16 — והו הגיל הממוצע של הנערים הנמצאים בארגונים — להדריך את הנוער. יש הכרח לשחרר בדחיפות את המדריכים הנמצאים בחיל הים בשביל הסתדרויות הנוער. גם בית הספר הימי צריך לחייב את תלמידיו, גם תוך שנות לימודיהם וגם עם גמר לימודיהם, להדריך הניכים מארגוני הנוער.

החבל הימי לישראל צריך לטפל גם בבעית פתח הירקון. פתח הירקון בתל-אביב אינו מניח אפשרות לפעולה סדירה באר-גוני הנוער. נמל תל-אביב מתרחב והולך ובנינו מגיעים כבר עד לגדות הירקון. הסירות היוצאות מהירקון לים נתקלות במחסומים אלה והציוד הולך וגשבר.

ש. סכר (ת"א, עובדי הנמל): החבל הימי לישראל נוצר תוך ההתלהבות של הקמת נמל תל-אביב. הנמל היה הכוח המניע לפעולותיו הראשונות. במשך שנים, בתקופת „המדינה בדרך“, היה נמל תל-אביב—הנמל העברי היחיד, בטוי לעצמאותו המדינית. אך אותו „בני-יחיד“ — נמל תל-אביב, הפך לגורם מונח, אף כי הוא גורם כלכלי ממדרגה ראשונה.

מתפקידו של החי"ל להפעיל את כל הכוחות המעונינים להקמת נמל עמוק מים בתל-אביב. זהו מפעל הכרחי ודחוף.

ד"ר י. סובול (פתח תקוה): ארבעה תפקידים בפנינו: הראשון: ליצור את מעמד הימאים וללות את בחורינו מילדותם ועד יומם האחרון; השני: שיפור חוף הים, על ידי מעגנים שיבנו לכל ארכו וישמשו נקודות-מבטחים לכלי השיט שלנו; השלישי: יסוד קרן הים; הרביעי: הקמת משרד לתיירות שיתן את האפשרות לכל יהודי לבוא ולבקר בישראל באניותינו.

צ. יחיאלי (תב"ש שהם): ברצוני למסור אינפורמציה מדויקת בשאלת העבודה העברית והזרה באניות „שהם“. בספטמבר היו באניותינו למעלה מ-700 עובדים, 137 מהם — זרים. בין הזרים היו 25 איטלקים, בספינות איטלקיות; ב„שהם“ יש עד היום חמש ספינות, שהבעלות עליהן היא אמנם ל„אניות וספינות בע"מ“, שהיא בת ל„צים“, אבל הדגל עליהן הוא איטלקי, וטרם החליפו אותו. באותן האניות מוכרחים לעבוד איטלקים. מלבד זאת ישנם כ-15 עובדים זרים, שנצטרך להעסיקם עוד במשך תקופה ממושכת, גם כאשר יהיו לנו עובדים עברים. אלה עבדו אתנו בימי ההעפלה. הם רואים באניותינו את מקום עבודתם הקבוע, ועלינו החובה להעסיקם. ויש גם עובדים אחדים שלרגל המחסור בעל-מקצוע עלינו להעסיקם על אניותינו.

יש כמובן להתור לעבודה עברית מלאה באניותינו. דבר זה יוכל להיעשות רק מתוך טפוח מתמיד של ההכשרה הימית, ואולי גם ע"י גיוס בעלי מקצוע בארץ ובחור"ל, ולמחלקת המכונות בעיקר.

ולענין ההכשרה הימית: לא יכולנו לחכות עד שהמוסדות יחליטו על הפעולה הנדרשת ויבצעוה. „שהם“ העלתה על אניות „צים“ קבוצות אחדות של מתלמידים. 28 בחורים נמצאים כיום באניותינו ובקרוב יעלו עוד כ-60 וכולם על חשבון „שהם“. „שהם“ מוציאה עתה כאלפיים לירות לחודש להכשרה ימית, מלבד ההשקעות בהתקנת מקומות מגורים באניות, ההוצאות השנתיות מגיעות לעשרות אלפי לירות. בענין זה אנחנו מוכרחים להגיע לידי איזה שהוא הסדר. יש לפנות גם לממשלה וגם לסוכנות, והחי"ל מוכרח לעשות בענין זה הרבה יותר מאשר עשה עד עכשיו.

ניתן את דעתנו להכשרת הלבבות, לחינוך המבוגר והילד. הכשרת הימאים צריכה להיעשות ע"י חינוך מכוון מראש, מהגיל הצעיר ביותר. ולשם כך יש להכשיר קודם כל את לבה של האם העברית. בידה המפתח לנשמת הילד, והיא יכולה להחדיר ללב בניה, בהיותם קטנים, את האהבה לים ואת השאיפה לכיבושו. ויש לשתף בפעולה זו את אלפי המורים והגננות.

עלינו לדאוג לכך שהימאים שלנו יקבלו את כל ההדרכה הדרושה, ולא רק מבחינה מעשית. הימאי העברי אינו יכול להיות דומה לימאי אחר: לא ככל הגויים אנחנו. לימאי שלנו תפקיד חשוב, ועלינו לחנך את אלה שיבחרו בימאות כמקצוע, מתוך נטיה חפשית, לאחריות מוסרית גדולה, שפעולתם תזדהה עם האינטרס הלאומי שלנו.

זאב פריד: החי"ל חייב להגדיר את עמדתו בשאלות ההכשרה הימית: אם יכול הוא לשאת בעול הדרכת הנוער, בהתאם לצרכים הגדלים והולכים, או שעליו לעודד רק את הפעולה הזאת? ויש לבחון זאת מבחינת האמצעים והכלים ומבחינת כוח האדם.

קיימת כיום בארץ התרוצצות — והדבר יבוא ודאי על סידורו במשך הזמן, המדינה היא צעירה — בין מוסדות ובין גופים שונים, המכוונים או הרוצים לכוון את הפעולות בתחום זה. זה הורס את הפעולה. גם בענין זה צריך לדון ולהחליט. צריך לקבוע מי הוא המוסד שיקח ענין זה לידי וישא על כתפיו עול זה מבחינת האמצעים הדרושים. ויש גם לדאוג לכך, שתנייכינו יועלו בזמן כמתלמידים לאניות ויכנסו לעבודה.

י. אליאש (ת"א): כדי לכבוש את הים דרושים מעשים, וצריך שיהיה מי שיעשה אותם. יש להקדיש כוחות, מאמץ וכסף. ארצנו גדולה, מפני שהים שלה גדול. הים של א"י הוא חלק מא"י — והוא עוד עוזב לחלוטין, כי לא נכבש. עלינו להשתחרר מהמושגים הישנים מלפני קום המדינה. גם את התקציב יש להתאים לכך. מקום הניתן לנו להתגורר בו — זוהי הכשרת הנוער לימאות וזאת עלינו לעשות. יקבע החי"ל שתקציבו מוקדש אך ורק להכשרה הימית של הנוער.

י. טרס: איחד את הדבור בעניני ההכשרה. עלינו לדעת כמה ימאים דרושים לספנות הישראלית, לצי הסוחר, למלנות ולחיל הים ובהתאם לכך לרכו כח וכך אלפי נוער. מהם יבואו 600—700 הנערים והנערות אשר יאחזו במקצוע הים, בכל מחזור ומחזור. ובכל הפעולה הזאת עלינו לעשות את חשבון היעילות של הפעולה ולדאוג לכך שאחוז המגשימים יהיה גבוה ככל האפשר. ועלינו לגלות גם יוזמה למפעלים חדשים. לא היתה לנו יזמה זו בשנים האחרונות. האם ידענו, למשל, את צרכי חיל הים? האם ידענו את צרכי ההעפלה הגדולה? האם ידענו כי עלינו לישב את החוף? עלינו לרכו את מכסימום האמצעים העומדים לרשותנו לפעולה זאת, שהיא קונסטרוקטיבית ומועילה. מחצית תקציבו של החבל הימי לישראל צריך להיות מוקדש לצרכי ההכשרה ולהקמת מחנה הקבע. בדרך זאת נצא ידי חובה לגבי חלק מהמשימה שלפנינו, ואת היתר נוכל לבצע בעזרת מוסדות אחרים, מדיניים וצבאיים, המעונינים במפעל זה.

מ. סנפיר (ת"א): במאמצינו למפעלי ההכשרה הימית עלינו לדאוג בראש וראשונה למדריכים. רוב המדריכים שהיו ברשותנו בשנים הקודמות, אם בתקופת ההעפלה ואם בתקופת הקמת חיל הים והצי הישראלי, נמצאים היום בתפקידים פיקודיים

הספנות והנמלים, כדי להבטיח את כל כוח האדם לצרכי ימאותנו המתקדמת.

הועידה מציינת בספוק את עירנותו של משרד התחבורה, אשר הסדיר בצעדים תחוקתיים וארגוניים מתאימים את מעמדו של הימאי הישראלי.

בעניני הדיג

הועידה מקדמת בברכה את גידולם של צי הדיג הישראלי ושל מפעל ההתישבות הימית ואת הצעדים הראשונים שנעשו להקמת מעגנים בקיסריה וב"מכמורת" ומטילה על המרכז להטות שכס לקידום בבאות.

הועידה מציינת בהערכה רבה את פעולות מחלקת הים של הסוכנות היהודית, של חברה "נחשון" ושל יוסיף הדיג בקידומו של הדיג הישראלי ומביעה את בטחונה, כי בטפולה של הממשלה יוסיף הדיג לגדול ולהתפתח. הועידה ממליצה בפני המרכז החדש על השתתפות החבל הימי לישראל בקרן הדיג, שמטרתה מתן הלוואות לגופי דייגים במכמורת ובדיג חופי.

הועידה רואה חשיבות מיוחדת בפיתוח הדיג במים עליונים בחופי הארץ ומטילה על המרכז לעשות לעידודו. הועידה מטילה על המרכז לכלול, במסגרת פעולותיו הכלליות בהדרכה, הכשרה מקצועית מיוחדת לדייגים, אם ע"י הקמת בי"ס מיוחד לדייגים ואם ע"י קורסים מקצועיים. הועידה פונה בקריאה לתנועה הקבוצית על כל זרמיה וכן גם לבודדים להיחלץ לעבודה בדיג.

הועידה מציינת בהערכה את שירותיה של התחנה לחקר הדיג הימי ומטילה על המרכז להוסיף ולסייע לקידומה.

ההכשרה הימית

בית הספר הימי הועידה מציינת בהערכה רבה את מאמציו של בית הספר הימי בחיפה, של הנהלתו וחבר המורים והעובדים בו, לקיים את המוסד ולהרחיבו על אף תנאי החירום של השנים האחרונות.

הועידה מציינת את חשיבותה של הפנימיה שהוקמה ליד בית הספר הימי, המניחה אפשרות לתלמידי חוץ להשתלם במוסד.

הועידה מטילה על המרכז לדאוג להרחבתו של בית הספר הימי ושל הפנימיה שלו.

המוסד המרכזי להדרכה ימית

הועידה מציינת בספוק רב את שירותיו של המוסד להדרכה ימית של החבל הימי לישראל, המלכד סביבו את כל האגודות הימיות, ומטילה על המרכז להעמיד לרשותו אמצעים ניכרים להרחבת מסגרת פעולותיו.

הועידה מציינת בספוק רב את גדולו של הצי הישראלי, שבמאמצי הממשלה ושל חברות הספנות הגיע ל-50,000 טון. הועידה מעלה על נס את חלקם בגידול זה של "צים", חברת השיט הישראלית, מסוללי הנתיבה לספנות הלאומית; קו ישראל — אמריקה, אשר פתח שירות קבוע בין ישראל וארצות-הברית, תוך שתוף ההון הלאומי והפרטי; ו"עתיד", החברה לשירות ימי בע"מ, שזכות ראשונים לה בספנות העברית.

הועידה מציינת בהוקרה רבה את פעולותיו של המוסד לעליה, שהגדיל עשות בימי מלחמה וחירום, בהצילו רבבות אחים, שעלו לישראל באניותיו. אניות אלה מהוות עתה חלק מצי ישראל.

עם זאת רואה הועידה הכרח בהכפלה מיידית של הנפח הקיים ובהשבחת איכותו של צי הסוחר, כדי להתאימו לצרכי הובלתנו ומשקנו הכלכלי.

הועידה מביעה את משאלתה להקמת קו ישראל — ארגנטינה.

הועידה שמעה בדאגה, כי ההון הפרטי, אשר הווה בעבר את אחד הגורמים החלוציים בספנות, אבד את תנור פתו ואין ממדיו הולמים את צרכי הזמן. הועידה מטילה על המרכז החדש לרכז את המאמצים שברשותו ולפנות למוסדות הממשלתיים והלאומיים, כדי לעודד את ההון הפרטי במשק הימי שלנו על כל ענפיו.

הועידה פונה בתביעה לממשלה, למוסדות ולצבור להשתמש ולתמוך בהובלה עברית בימים.

הועידה מביעה משאלתה להדוק הקשר בין "צים", חברת השיט הישראלית בע"מ והחבל הימי לישראל.

הועידה מציינת בספוק את גידולה הניכר של התפוקה הכללית בנמלי ישראל ואת דאגת הממשלה להרחבת אפשרות קבולם ותובעת את הגשמת התכנית לבנין נמל עמוק מים שני בתל-אביב-יפו.

הועידה מציינת את כשרון המקצועי ואת יכלתן של המספנות הישראליות ופונה לכל הגורמים הנוגעים בדבר לתת להן את מלוא העודד ע"י השמוש בהן במדה מספקת. כן רואה הועידה הכרח בהקמת מבדוק ובפתוח מפעלים גדולים לתקוני אניות.

הועידה רשמה לפנייה בספוק רב את גידולו של מחנה יורדי הים העברים בצי הסוחר ובנמלים ורואה באלפי הימאים הישראליים המשרתים באניות ובחוף את היסוד להתפתחותו הגדולה של מפעלנו הימי בעתיד.

הועידה תובעת השלטת עבודה מלאה באניותינו. הועידה רואה הכרח בהרחבת רשת ההכשרה והאימון הימי ובפעולת השתלמות מקצועית נרחבת בין עובדי

הועידה מטילה על המוסד להדרכה להקים מחנה ימי מרכזי קבוע שיפעל בתנאי שכון מתאימים ובמלוא הצירוף הדרוש בכל ירחי השנה.

הועידה מייחסת חשיבות מרובה להכשרת מתלמדים באניות, שהוחל בה לאחרונה בעזרתה הניכרת מאד של חברת „צים“, ומטילה על המוסד להדרכה להוסיף ולטפח פעולה זו בקנה מידה ההולם את צרכינו. הועידה פונה בתביעה אל חברת „צים“, וכן גם אל חברות הספנות האחרות, לתת את מלוא העזרה לפעולה חשובה זו.

הועידה פונה בתביעה לממשלה, כי תגדיל את השתתפותה הכספית להכשרת הנוער.

הועידה מציינת בספוק את פעולותיהן של האגודות הימיות: „הפועל“, „זבולון“, „צופי ים“ ו„אליצור“ וקוראת לנוער הישראלי להצטרף לשורותיהן.

הועידה מחווה את דעתה, שיש להכליל בתכנית פעולותיהן של האגודות הימיות הכשרה ימית-מקצועית, בהדרגת אנושי מקצוע, בעבודות ספון ומכונה.

מנהלות הנמלים נדרשות להתייחס באהדה ובהבנה לצרכי אגודות ההדרכה הימית ולתת להן את כל האפשרויות לפתוח עבודתן, הן ע"י הקלות סדוריות והן ע"י עזרה ממשית.

הועידה שמעה בספוק על ההסכם שנחתם בין החבל הימי לישראל לבין אגודת יורדי ים „זבולון“ והיא מחווה את דעתה, כי על-ידי כך נוצר רקע רציני לחסול הפלוג במחנה הימי. על המרכז החדש לטפח את היחסים הידידותיים עם „זבולון“ תוך קיום תנאי ההסכם על מנת לשמור על אחדות צבורית ועל תאום הפעולות.

השירותים לימאים

הועידה מביעה את הערכתה למאמצים שהושקעו ע"י החי"ל בהקמת בתי-ימאים בחיפה, בת"א ובמרסיל ורואה הכרח להרחיב במידה נכרת את השירותים הנתנים בהם לימאים.

הועידה מטילה על המרכז להקים בתי-ימאים חדשים באילת ובחופי ארצות-הברית ואיטליה.

עם זאת מטילה הועידה על המרכז לדאוג להרחבת שירותים אחרים לימאים, במתן הכשרה והשתלמות מקצועית ובטפוח פעולה תרבותית כללית ביניהם.

הועידה מייחסת חשיבות להידוק הקשרים בין החבל הימי לישראל ואגדת הימאים ומטילה על המרכז לפעול בכיוון זה.

ד. אבי-אבירם / עם ימאים ובעיותיהם

האגודה

אל חדרה של אגודת הימאים בחיפה ולשכת-העבודה שליד האגודה באים רבים מקרוב ומרחוק, באים לבקש עבודה, מלח, שהפסיד את מקום-עבודתו; עולה חדש, שזיקתו לימאות; סתם בחור, שחשקה נפשו לעבוד כיוורדיים — כל אלה באים לבקש ולדרוש.

ברור, לא תפקיד קל הוא לספק את רצונם של כל אותם המאות — הימאים והרוצים-להיות-ימאים — המידפקים על דלתות האגודה, מידפקים ממש (שלא לתפ"ארת המליצה בלבד), מידפקים ברעש ומ"תוך קוצר-רוח. ברור, לא את דרישות כור"לם אפשר למלא. הרי נחוצים לעבודה ימאים מנוסים, בעלי-מקצוע, ובמקומם לא יוכלו לבוא חסרי-נסיון. יש שעבדו זמן קצר באניה; הם חושבים את עצמם למומ"חים, אך אינם יכולים להיחשב כבעלי-מקצוע. לעתים אין גם עבודה לסוגים מסויימים, ויש להודיין בסבלנות ולחכות.

את כל אלה אפשר להבין ואפשר לדרוש הבנה לכך אפילו מאותו ימאי מוב"טל, נטול-אמצעים, המחכה ליום-עבודה, כדי להחיות נפשו ונפש בני-משפחתו, כשם שנדרש מעובד ביכשה. ואולם יותר מדי מרובות הן התלונות

על היחס מצד עסקני האגודה ולשכת-העבודה שעל-ידה.

יש מתלונן, כי הוא ימאי ותק ואילו האגודה אינה רוצה להכיר בו; גם לבחיר"נה אין שולחים אותו וכך הוא נשאר כתלוי באוויר. יש קובל, כי הגיע תורו להישלח לעבודה, אולם משום-מה שכח המזכיר על קיומו. יש טוען, כי אומרים לו ללכת ולשגב, ללכת ולשוב בלא כל טעם ואולי גם בלא מטרה.

התלונות המרובות ומהותן נותנות יסוד להנחה, כי משהו לא כתיקונו בסדרי האגודה. כלום לא מוטב היה לתת תשובה של"ית מוחלטת למי שהמזכיר סבור, שאין בשבילו סיכויים לעבודה, מבלי להשלוחו ולשלחו ב"לך ושוב"? כלום לא מן הראוי היה, שיושלט יתר סדר, כדי שלא יישמט מן הזכרון מלה, שתורו הגיע באמת וש"העבודה מגיעה לו בזכות? ובכלל, משום

לשכת העבודה לימאים מוסרת:

למען הקל על עבודת הלשכה ולהבטיח יחס הוגן לדורשיה הנהגנו שיטת עבודה כדלקמן:

מועמד הפונה ללשכה ממלא שאלון מיוחד ואח"כ הוא מוזמן להופיע בפני

מה הרעש הגדול והקולות הרמים בחדר-האגודה וסביבו?

ספסל-לימודים

דברי-ביקורת נשמעים כפעם בפעם על חשבון בית-הספר הימי בחיפה. היה, איפוא, ענין רב בשמיעת דברי מנהל המוסד, ד"ר ג. אהרונ"י, בוועידה העולמית של חבל ימי לישראל, שנפרשה בה יריעה רחבה בבעיות הימאות.

את בית-הספר, שמלאו 11 שנה לקיומו, הציג המנהל-כמוסד, שבשעתו הוקם — בדומה למוסדות אחרים של התנועה הציונית — „קודם זמנו“. ואולם הוא הצדיק את קיומו.

גדול חלקן של בית-הספר הימי בחיל הימי, שבו משרתים למעלה מ-50 מחניכי המוסד, רובם בתפקידי פיקוד. למעלה מ-30 מהחניכים עובדים בצי הסוחר הישראלי, ואחדים — באניות זרות, ויש עוד מבין חניכי בית-הספר (שייטים ומכונאים) המ-

ועדה מקצועית. באשורה של הועדה יוכנס שם המועמד לכרטיסיה וכשיהיה מקום עבודה בשבילו יקבל הזמנה לפי כתבתו הפרטית.

האנשים אשר הועדה המקצועית תמצא שאינם באים בחשבון לעבודה ביים יקבלו הודעה על כך בכתב.

הועידה מטילה על המרכז להרחיב את פעולותיו בקרב הילדים והנוער ע"י טפוח פעולה הסברתית-למדית בצורה מתוכננת ונרחבת.

הועידה מציינת בספוק את ההתקדמות בענף השחייה, שחלה בשנים האחרונות, בהנהלת הועדה המשותפת של מחלקת החנוך והחבל הימי לישראל.

הועידה מציינת בהערכה את עובדת הקמתן של בריי-זו ע"י מוסדות החנוך וצבור המורים.

הועידה מציינת בהערכה את עובדת הקמתן של בריי-כות השחיה וקוראת לגורמים המוניציפליים לסייע בהקמת בריכות נוספות.

עתונות וספרות-ים

הועידה מציינת בהערכה את הפעולות שבוצעו בהוצאת ספרותיים ועתונותיים.

הועידה מאמצת את ידי העושים בהוצאת הירחון "ים", שזו השנה החמישית לקיומו, ותובעת מהמרכז להעמיד אמצעים ניכרים לשפורו ולשכלולו, כדי שיהפך לבמה כוללת ונרחבת לעניני הימאות.

הועידה מעריכה במאד את ההתחלות הנאות שנעשו בהוצאת ספרות ימית, בספרים וחוברות, ומטילה על המרכז להקים לידו הוצאת ספרים קבועה. עם זאת מטילה הועידה

דח על המרכז להוציא לאור שנתון קבוע של החבל הימי לישראל.

הועידה מציינת בהערכה את פעולתם של הסניפים בחו"ל בטפוח הספרות הימית בשפות זרות ומעודדת אותם להרחבתה. כן מטילה הועידה על המרכז להוציא לאור דברי ספרות ותעמולה לארצות חוץ, בקנה-מדה גדול.

בשאלות ארגון ותקציב

הועידה מציינת בספוק את גידולו של החי"ל בארץ ובתפוצות ומטילה על המרכז להכפיל, תוך השנתיים הקרובות, את מספר חבריו.

הועידה שולחת ברכת אחים לסניפי החי"ל בחו"ל, תוך הערכה מלאה לפעולותיהם המקומיות ולשרות שעשו למפעלי החי"ל בישראל.

הועידה מציינת במיוחד את שירותו הרב לעניננו של סניף החי"ל באפריקה הדרומית, הותיק בסניפי החי"ל בתפוצות, ואת עזרתה הנכרת של הפדרציה הציונית בדרום אפריקה.

הועידה מציינת בהערכה רבה את עזרתה של הקרן האמריקאית למוסדות ישראל, של נשיאה מר אדוארד א. נורמן, של מנהלה מר יצחק נורמן ושל חברי הנהלתה — על עזרתם הברוכה לחי"ל עם ראשית פעולותיו בארצות הברית.

צחים. מסיק מפויחה או מלח יחף, השוטף רצפה מלוכלכה בשמן דביק, בל יראה אז. את אלה „העובדים האפורים“ אפשר אולי לראות, כשהם מציצים מבעד לסדקים, כר-צותם להעיף מבט אל אותם „מבלי-עולם“, הבאים לשמוח על הים לאחר ששבנו, כב- יכול, תענוגות ביבשה...

ובכליזאת יש משהו מן ההתקרבות אל הים, אל איש-הים ואל הימאות גם במ-סבות חגיגיות אלו. מעטות הן ההזדמנו-יות לבוא אל הנמל, ששעריו סגורים בפני מי שאין לו אליו קשר ישיר. הימאי מודמן אמנם ליבשה, אולם שם הוא מבלה את שעותיו בחוגו הצר, ולא רבות הן האפשרו-יות להיפגש אתו. כאן, בכלי-השיט, בסירה המתנדנדת, בנמל הרוחש תנועה ועבודה, אפשר להרגיש דופק הווי-חיים אחר, המר-ציאנו מתחום היומיום הרגיל ומקרבו אל גלים מלחכי-חוץ, אל חותרים במשוטים. אל זה הים הגדול ורחבי-הימים, הקורא לעבודה מאומצת וגומל ברכה לידים עמלות.

ואולי יש צורך לדאוג לכך, שיקטן המרחק בין החג והחול; שבתחגיגות על הים תשולבנה גם פגישות עם המלחים. שהמזמנים יבואו במגע ישיר עם העושים בעבודת יום-יום אפורה וקשה, אך גם מלאת סיפוק. ויהיה בזה משום התקרבות והכרה הדדית וגם משום עידוד למלח.

להכשרת עובדי-ים בעל ידיעות, בעל רמה מקצועית, בעל תפקיד באניה.

מי שנפגש עם בוגרי בית-הספר וראה את גועס-הליכותיהם ופשטותם כאחד; מי שלמד לדעת מקרוב את כשרם המקצועי ואת ידיעותיהם הכלליות, — ברור לו, כי המקור שממנו שאבו איננו אכזב, ומדוע אין עושים יותר, כדי להגדיל את מספר התלמידים במוסד חשוב זה, המסוגל — אולי בתוספת תיקונים מסויימים בתכנית-הלימודים — להגדיל בהרבה את שירותו לתועלת מפעלי הימאות העברית המת-פתחים.

חגיגות

תודות לחגיגות ולמסיבות הנערכות לעת-מצוא על סיפוני אניות על-ידי מוסד דות שונים, מנהג שהחל מכה שרשים במד-דינתנו הצעירה, יחשו רבים רבים את משב רוח-הים תוך מגע עם כלי-השיט, השם גלים רכובו.

אכן, מכאן ועד להכרת הווי הימאים, בעיותיהם ולבטיהם, עוד רב המרחק. הא-ווירה במסיבה הרי היא חגיגית; ההרגשה-התבדרות או התרוממות-הרוח; המראה — סיפון מצוחצח או חדר-אוכל מקושט וכד'. אנשי-הצוות היחידים, הנראים כאן, הם מלצרים הדוריי-לבוש ומסבירי-פנים או רבי-החובל במלוא תפארת מדיו המצוח-

גוייסים בצבא. רצוי לתת להם תפקיד באניות, הזקוקות להם.

בית-הספר מקנה לחניכיו ידיעות מע-מיקות בעברית ובתרבות העם והוא מחנך עובד בעל-נימוסק. אדם, היוצא לחוץ-לארץ — אמר המנהל — „צריך להיות מצוייד צידה רוחנית. רבה היא השפעתו של הימאי העברי, בהגיעו לארץ זרה, וההשכלה הכללית והעברית הניתנת בבית-הספר, היא תוספת חשובה להכשרתו המק-צועית.

ובדברו על ההכשרה המקצועית הני-תנת בבית-הספר, ציין המנהל, כי רמתו אינה נופלת משל בתי-ספר ימיים בארצות אחרות. לרשות ביה"ס עומדים גם בתי-המלאכה והמעבדות של הטכניון, אך לעור-מת בתי-הספר בחו"ל, שתקציבם גדול, אנו חסרים לא מעט.

נדמה, כי הדברים הועילו להסברת המ-צב ולפיזור חששות. המוסד עושה את שלו: ביסודיות, האפיינית לבית-ספר; בתקופת-זמן לא-קצרה, כדרוש לחניכים צעירים; בצורה, ההולמת את המקצוע הקשה ורבי-האחריות.

ויש להבטיח למוסד אפשרויות גידול והרחבה. צעירים רבים, הקושרים את גור-הלם בימאות, יבואו אליו. הם ישבו על ספ-סל-הלימודים ויספגו — בנשימה ארוכה — את תורת בית-הספר, שהיא יסוד מוצק

קומ. יהושע גולדברג
ברג, הרב הצבאי
הראשי של ארצות
הברית — מצירי
סניף החי"ל באמרי-
קה לוועידה.

מסכת פרידה לקומ. י. גולדברג

נערכה ב-1 בנובמבר ש. ז. בתל-אביב, מטעם החבל הימי לישראל והקרן האמריקאית למוסדות ישראל. דברי ברכה נאמרו ע"י ה"ה ח. אריאב, י. שריר ומ. פומרוק. בתשובתו למברכים עמד קומ. גולדברג, בין השאר, על האפשרויות לפעולת החי"ל בארצות הברית.

רות הציונית העולמית ולמוסדותיה ומביעה להם רגשי תודה על עזרתם לפעולות החי"ל בשנים האחרונות.

הועידה מציינת בגאווה את שירותיו של חיל הים הישראלי במלחמת השחרור ושולחת ברכת אחים לראש שירותי חיל הים, מפקדיו ופקודיו.

הועידה שולחת את מיטב ברכותיה ליורדי הים המפ"ליגים בימים, המקיימים מגע ישיר עם אחים בגולה ועם ארצות שונות ברחבי התבל.

הועידה שולחת את מיטב ברכותיה למר ש. טול-קובסקי, הקונסול הכללי של ישראל בשוויץ, שעמד בראש תנועתנו מאז הקמתה ומביעה לו דברי הערכה והוקרה על שירותיו המרובים לחבל הימי ולמפעל הימי.

הועידה קבלה לתשומת-לב בהערכה רבה את הדרו"ח של המרכז לתקופת חמש השנים האחרונות והיא מביעה את הוקרתה ותודתה לחברי הנשיאות והמרכז, שנשאו בעול הפעולה.

הועידה מביעה את הוקרתה ותודתה לחבר העובדים במזכירות הארצית ובסניפים על שירותם המסור. הועידה מציינת במיוחד את שירותיו של מר מנחם ריבלין, שכהן במשך 11 שנה בתפקיד המזכיר הכללי של החי"ל.

הועידה פונה לסוכנות היהודית לא"י וכן גם להסתדרות הציונית הארצית, כי יתנו את מלוא עזרתן לחבל הימי לישראל בכל ארץ וארץ.

הועידה מציינת את שטחי הפעולה הבאים בשביל סניפי החי"ל בחו"ל:

(א) פעולה ארגונית מקומית ופעולה תעמולתית-הסברתית.

(ב) הכשרה ימית לנוער המקומי במדת האפשר ותוך תיאום עם מרכז החי"ל.

(ג) פעולה כספית לטובת מפעלי החי"ל בישראל.

הועידה רואה הכרח בהגדלה ניכרת של הכנסות החבל הימי לישראל עלידי:

(א) מפעלים מיוחדים;

(ב) הכפלת מס-החבר;

(ג) הרחבת שטח התלושים וחדוש תלוש הנוסע.

הועידה פונה לכל החברים המאורגנים בקריאה, כי יכפילו את מס-החבר שלהם.

נוכח גודלם הניכר של מפעלי החי"ל, פונה הועידה בתביעה לסניפים בחו"ל להילחץ לפעולה כספית נרחבת, כדי לאפשר את החזקתם והרחבתם.

הועידה מביעה דברי תודה לצבור עמילי המכס, לסוחרים, להנהלות הנמלים, לחברות הבטוח ולסוכניהן, על העזרה הרבה שהגישו לחבל הימי לישראל בהפצת תלוש הסוחר ותלוש הבטוח.

הועידה רואה צורך בשנוי תקנון החבל הימי לישראל והיא מיפה את כחו של המרכז להחליט על השנויים הדרושים.

הועידה שולחת את ברכתה הלבבית לנשיא מדינת ישראל הפרופ. חיים ווייצמן ליום הולדתו השבעים וחמשה. החי"ל גאה על כך, שנשיא המדינה נאות להיות נשיא-כבוד לתנועת שוחרי הימאות הישראלית. החי"ל יוסיף לעשות לקדומו של המפעל הימי הישראלי ולהצדיק את האמון שנשיא המדינה נתן בו.

הועידה שולחת את מיטב ברכותיה לראש ממשלת ישראל, מר דוד בן גוריון, — החוזה הגדול למפעל תקומתנו בימים, לשר התחבורה מר דוד רמז, המלווה את צעדינו מראשית קיומו של החי"ל, לאגף הנמלים, הים והאוויר במשרד התחבורה ולמנהלו מר ב. כ. מאירוביץ, לאגף הדיג במשרד החקלאות, לחברות הספנות ולישובי הדיג.

הועידה שולחת את מיטב ברכותיה להנהלת ההסתדרות

במסכת עתונאים בת"א, ערב הועידה העולמית של החבל הימי לישראל. בתמונה, ליד שלחן הנשיאות (מימין לשמאל): י. פרישמן, י. שריר, מ. פומרוק, ד"ר צ. ברנדר, מ. רון.

ואפשרויותינו בתור מדינה השוכנת לאורך מאות קילומטרים על חופו של הים החשוב ביותר, בכל מה שנוגע לקשרים התרבותיים, המדיניים והמסחריים של העמים. "הבקר" 24.10.49.

בועידה העולמית של החבל הימי לישראל, המתכנסת היום בחיפה, אפשר יהיה להצביע על שורה של הישגים, שהם בחרו קת צעדים ראשונים בדרכנו אל הים. החבל הימי הצליח לתאם את פעולותיהן של כל האגודות הימאיות שלנו, הוא השתתף ביצירת חברת השיט הישראלית, "צים", עשה לטיפול חקר הדיג ולפיתוח גמל תל-אביב, ונשא בחלק גדול מתקציב בית הספר הימי בחיפה, בו לומדים כיום 100 שייטים ומכונאים בשלושה מחזורים.

הועידה תתן, בלי ספק, דחיפה חדשה לפעולת החי"ל, ביחוד בשטח החשוב ביותר, אשר בו ניכרת עדיין עזובה רבה: הפעולה החינוכית-הספרותית בנוער. הדו"ח של החי"ל מתאונן על חוסר השיטיות בפעולה זו, שנגרם בעיקר עקב היות הנוער עוסק בתפקידי ההגנה והצבא. מאז ומעולם היתה לימאות השפעה חינוכית לחיטול אופי הנוער ויש להצטער על הזנחתה הרבה במדינת ישראל, שהיא מבחינה גיאוגרפית מדינה "ימית". אין ספק שאשם בכך במידה מסוימת בית הספר העברי, שלא ידע להדגיש כראוי את החלק הזה של ההיסטוריה העברית והמטשטש את עברה הימי של ארץ-ישראל — החל מימי הצידונים ומסעי-אופיר וכלה במלחמת הימית ברומא שבסיסה היתה ביפו

הפעילות בשטח זה, החיים העצמאיים במדינת ישראל הגבירו את קצב ההתפתחות בכל הכיוונים. היום יש לנו כבר מפעלים ניכרים בדיג ובספנות, ויש לנו כבר חומר אנושי מצוין השואף וחותר לקריירה ימאית, בצי הצבאי או המסחרי. החבל הימי לישראל כבר חרג מן המסגרת הקודמת שהיתה לו, מסגרת ההסברה ותעמולה. הוא יכול להעשות מעין ארגון מרכזי לפיתוח המשק הימאי. ההתעניינות ההולכת וגדלה במקצוע חדש זה — מקצוע הספנות, — שהיה כעין ספר חתום בשביל יהודים, מסוגלת להקים לנו ענף-כלכלה רב-סיכויים, אם תובטח לו השקעה מספיקה ביזמה ובהון. מובן מאליו, שבענף זה שאנחנו צעירים בו עדיין וכנגדנו ניצבים מתחרים בעלי וותק ונסיון ואמצעים כבירים, איננו יכולים להרשות לנו אכס-פרימנטים, כמו שהורגלנו להם בארץ הזאת בשטחים אחרים, וכמו כן אסור לשעבד את הענף הזה וכל השלוחות המסתעפות ממנו למנופולים ולקבוצות מצומצמות בעלות זכויות עדיפות.

בועידה זו הנפתחת היום יובאו לדיון כמה עקרונות של פעולת החבל הימי בעתיד. יהיו כאלה שירצו לצמצם את הפעולה הזאת רק במסגרת הסברה ותעמולה; ולעומתם יוכיחו אחרים שנפתחת עכשיו אפשרות לארגון זה לפלס נתיב לציבור הרחב, על מנת לתתפחו ככל היותר בבינו השטח העצום הזה הנקרא בשם הכולל: "ימאות". עלינו לאחל לצירי הועידה למצוא את הפשרה בין שתי ההשקפות, כדי להאדיר ולהעשיר עוד יותר את הישגינו

הועידה העולמית של חבל ימי לישראל המתכנסת היום בחיפה, תקבע את דרכי פעולתו של הארגון הצבורי הגדול והחשוב לאחר שקיימת מדינת ישראל, כלומר מר לאחר שגדלו מאד האפשרויות להצליח פעולותיו וגדל מאד הצורך בהרחבתן. מפעלים רבים אשר היו בהכרח בשלבים של התחלה, היקפם היה מצומצם והם לא יצאו מגדר נסיונות נועזים, יכולים עתה להשען על כוחה היוזם, המסייע, הבונה והתובע של המדינה. חי"ל גילה בפעולתו תמיד תנופה גדולה והיקף רחב — אולם הממדים החדשים והקצב החדש של המפעל על במדינה העצמאית תובעים עתה פער לה נרחבת ומזורזת שלא תיעשה אלא במאמץ משותף של יזמה ממשלתית ומכוונת ופעולה ציבורית ערה ורחבה.

על כן לא חלפה שעתו של החי"ל, כשם שלא עברה שעתם של ארגונים ציבוריים אחרים — וחי"ל אינו ארגון בלבד, חי"ל היא תנועה. שעתו מגיעה עתה, התנועה חייבת לגדול, הפעולה צריכה להתרחב. ערכה של פעולת הים הולך וחורד בשנים האחרונות להכרת הישוב והעם בתפוצות — ובמידה רבה בזכות חי"ל, הסברתו ומפעליו. אך הציבור עדיין לא עמד על כל חשיבותו של משק הים — בתחבורה, בדיג, במפעלי חרושת ושירות — כאפיק נרחב של התישבות, קליטת עליה, קידום כוחה הכלכלי של מדינת ישראל. רבבות חבריו של חי"ל בישראל וסניפיו הרבים בארצות הגולה עוד נכונות להם תפקידים גדולים בהכשרת העם והנוער לימאות ולפיתוחה, בסיוע להקמת מפעלים, בדאגה ליורדי הים שלנו, בהגברת כוחה של מדינת ישראל במולדת הירוקה ומרחבת לאורך חופיה במערב ובדרום.

"דבר" 24.10.49.

הועידה העולמית הראשונה של החבל הימי לישראל נפתחת היום בחיפה והיא ראויה להערכה מיוחדת מצד הצבור. זוהי הפעם הראשונה שמתכנסים לדון בשאלות הימאות לא רק חברי החבל הימי מישראל, כי אם גם חברים מחוץ לארץ, בהשתתפות שרים, חברי הנהלת הסוכנות וראשי הציבור בארץ.

הישגים גדולים יש לזקוף על חשבון הארגון הזה, שקרב להכרת הישוב את הסיכויים של הימאות. כי אף על פי שארצנו כולה שוכנת לחוף הים, הרי היא בתור שטח-פעולה, בתור ענף של כלכלה ומשק, לא היה ידוע לרובו של הישוב, או לא היה מוסבר לו דיה הצורך. במשך השנה האחרונה גדלה פייכמה

הרכבו של מרכז החבל הימי לישראל, שנבחר בוועידה.

א. אבני (ת"א)	ד"ר ז. זהיימר (ת"א)	רב חובל י. פודולי (ת"א)
ס. אדלר (חיפה)	ש. זקיף (מגדיל)	מ. פומרק (חיפה)
ע. אורוביץ (גבעתיים)	א. י. זק (שדה יעקב)	מ. פלאי (ת"א)
י. איזנשטיין (רמת גן)	א. חושי (חיפה)	ב. פלדנקריין (ת"א)
א. איזקסון (ת"א)	י. חקלאי (ת"א)	זאב פריד (ת"א)
א. איתן (תל-עדשים)	ע. טובים (חיפה)	ד"ר י. אלישע (פרידמן) (עפולה)
י. אליאש (ת"א)	ש. טולקובסקי, קונסול כללי בשוויץ	י. פרישמן (ת"א)
א. ארגמן (חיפה)	י. טרובוביץ (ת"א)	זאב צור (שדה נחום)
ז. ארגמן, עו"ד (חיפה)	י. טרס (חיפה)	מ. צ'רקסקי (כפר אז"ר)
מ. בדולה, עו"ד (ת"א)	צבי יחיאלי (חיפה)	צ. קלמנטינובסקי, עו"ד (ת"א)
ד"ר ב. מ. בלוך (רחובות)	ישראל כוכבא (ת"א)	מ. רוגוב (חיפה)
חיים בסוק (יבנה)	יואב כץ (ת"א)	ב. רוזן (ת"א)
ד"ר צ. ברנדר (ת"א)	יצחק כץ (ת"א)	מ. ריבלין (ת"א)
י. גולנדסקי, רב חובל (חיפה)	ש. לביא (עין חרוד)	גב' גוסטה רכב (חיפה)
מ. גולנדסקי (חיפה)	צבי לוינסון (חיפה)	צ. שורץ, עו"ד (ירושלים)
י. גולדבורט (ת"א)	ב. לוריא (חיפה)	ז. שינד (ת"א)
דן גלעד (חיפה)	צבי ליברמן (נהלל)	משה שושני (גניגר)
פרץ גרינבוים (פרדס חנה)	י. לרנר (ירושלים)	גב' י. שמחוני (ת"א)
א. דובקין (ירושלים)	גב' רוז מלצר (חיפה)	מ. שנקר (ת"א)
ז. דוניבסקי (הרצליה)	ד"ר א. ד. מרקין (כפר סבא)	ש. ז. שרגאי (ירושלים)
פ. דרווי (ת"א)	נ. משולם (חיפה)	י. שריד (ת"א)
מ. הינדס (חיפה)	ש. נמיר (ת"א)	י. שרפשטיין (חיפה)
ש. הרציון (תדרה)	ד"ר י. טובול (פתח תקוה)	קומ' י. גולדברג (ניר-יורק)
נחום הרצברג (עין החורש)	א. סירקין (ת"א)	פרופ. י. מונין (בואנוס-אירס)
ד"ר נ. וידרא (חיפה)	ש. סכר (ת"א)	עו"ד א. אוסטרוב (פריז)
גב' מ. ונציה (ת"א)	ג. ססובר (חיפה)	ג. תלם (קיפטאון)
מ. זיליסט (ת"א)	גב' מ. ספקטור (ת"א)	ס. מ. לוי (קיפטאון)
י. זילברדיק (ת"א)	פ. פוגלמן (ת"א)	

מהיום למחר. הים יהי מוצאנו ומבואנו העיקרי גם בימי-שלום.

מה עשינו כדי לקנות לנו את הים עד כה? כסף רב בוודאי שהוצאנו:

בשנת 1948 הוצאנו על תחבורה ימית 7 מיליונים לירות. כסף זה הלך לקופותיהן של חברות-ספנות-החבלה זרות. חברות אלו, אפילו הן „אזרחיות“, עלולות מחר לשמש כלי-משחק בידי כוחות פוליטיים שיבקשו לבלום את התפתחותנו. עלול לבוא מצר על-ידי שיתוק הספנות.

מן ההכרח שיהיו לנו כלי-שייט משלנו. מן ההכרח לשקוד שנפח ספנותנו יעלה בהתאמה רבה ככל האפשר עם צורכי ההורבלה שלנו — של אנשים וסחורות.

הים הוא מקצוע גדול. לא רק הירידה-בים, שיוט האניות: גם רכישת אניה היא מקצוע. בשטח זה היתה אצלנו, בשנים האחרונות, דילטנטיות לא מעטה, שעלתה בדמים מרובים.

החבל הימי לישראל, שנתכנס אתמול לוועידתו בחיפה, חייב להכשיר את הכלים לקניית העם: להקנות לציבור את הכרת החשיבות של בניין תחבורה ימית כצורכי קיבוץ-גלויות; ולפתח את ידיעת-הים למקצועותיה. „על המשמר“ 25.10.49

היהודי יכול לגלות את כוחו בקישור קשרים בין ישראל לתפוצות הגולה ולעולם הגדול. הנוער היהודי צריך לשלוט בים ולנצל כמרחב מחייה וכמרחב-מגן למדינת ישראל. אלפים ורבבות יורדי ים דרושיים לנו כדי להקים כוח ימי אדיר במערב ובדרום.

אנשים וכלי השייט, ציים וימאים מומחים, רשת גדולה של ספינות דייג וכפרי דייגים, — הם שדרושים היום למשק היי-הודי ולבטחון המדינה. בו בזמן יש להרים את קרן הספנות הישראלית. היא צריכה להיות ראוייה לתפקידה הממלכתי הראשון במעלה. הוועידה העולמית הראשונה של הי"ל, המתכנסת במדינת ישראל, שליחיה תהיה לגייס את טובי הנוער בארץ ובגולה לתפקידים ימיים ממלכתיים ולגייס את האמצעים הדרושים להקים מפעלי ים הראויים למדינה השוכנת על חופי שני ימים. „הצופה“ 24.10.49

מניין בא עזרנו במלחמה הזאת? ביב-שה היינו מסוגרים: גבולות היבשה היו פתחי-פולשים. כל עזרה שעמדה לנו באה מן הים.

ממצב זה — מצב של אי — לא נצא

ושמצאה את סמלה במטבעות הרומיות המתארים את הנצחון על יהודה כנצחון ימי. עם תום מלחמת העצמאות נתדלדלו במידה רבה מקורות ההשפעה ההינוכית שיש בכוחם להלהיב את הנוער. אמנם נשמעו בציבור שלנו נאומים נלהבים על „כיבוש הים“, אך למעשה נעשה רק מעט מאד לגיבוש ה„הכרה הימית“ של הדור הצעיר. בשטח זה נועד ערך עיקרי ומכריע לפעולת החי"ל בשנים הקרובות. „הארץ“ 24.10.49

היום נפתחת על סיפון האנייה „קדמה“ הוועידה העולמית הראשונה לחבל הימי לישראל. מוסד זה, שהחל במפעלי ים צנועים, הועמד עתה לפני אפקים רחבים ביותר: שני ימים, נמל חיפה הישראלי הגדול, נמל תל אביב ומעגנו הדרומי ביפו, ציה-מלחמה שטבל את עצמו בטבילות אש, צי מסע ומשא, הרחבת מפעל הדיוג, הקמת נקודות חקלאיות על חופי ים, — המעבר מתכנית מוגבלת לתפקידים ממלכתיים דורש תנופה רבתה להקמת מעמד של יורדי ים ישראליים. צי המסע צריך להתרחב לתנועה ולאספקה ולהבאת רבבות עולים. צי המלחמה זקוק לביצור ולשיכלול. מרחבים נפתחו לפנינו, הנוער

המרכז החדש בעבודתו

בישיבת המרכז הראשונה, שנתקיימה ב-1 בנובמבר, 1949 נבחר הוועד הפועל של החי"ל בהרכב הבא: א. חושי — יו"ר; עו"ד ז. ארגמן, עו"ד מ. בדולח, רב החובל י. גולדסקי, ד"ר מ. הינדס, מ. זיליסט, ד"ר ז. זל היימר, ע. טובים, צ. ליברמן, א. סירקין, מ. פומרוק, מ. פלאי, עו"ד צ. קלמנטינובסקי, ב. רוזן, מ. ריבלין, ז. שינד, י. שריי, ש. ז. שרגאי.

בישיבות הוועד הפועל שנתקיימו עד כה נדונו בין השאר: שאלות התקציב לשנת 1950, תכנית לפעולה ארגונית בארץ ובח"ל ופרטי פעולת החי"ל בהכשרה ימית.

הוועד הפועל בחר מתוכו 5 ועדות:

(א) ועדה כספית, בהרכב ה"ה: עו"ד מ. בדולח — מרכז, מ. זיליסט, ש. נמיר, מ. פומרוק, מ. פלאי ומ. שנקר;

(ב) ועדה ארגונית, בהרכב ה"ה: ב. רוזן — מרכז, עו"ד ז. ארגמן, ע. טובים, צ. ליברמן, מ. פלאי ומ. שנקר.

(ג) ועדה לעניני חו"ל, בהרכב ה"ה: מ. ריבלין — מרכז, מ. דרורי, ד"ר מ. הינדס, הגב' רוז מלצר, מ. פומרוק, י. פרישמן ועו"ד צ. קלמנטינובסקי.

(ד) ועדה לעני תכנון, בהרכב ה"ה: מ. בדולח — מרכז, עו"ד צ. קלמנטינובסקי ומ. ריבלין.

(ה) ועדה לעניני תערוכה גודדת באניה וטיולים בים, בהרכב ה"ה: מ. ריבלין — מרכז, ד"ר נ. וידרא, מ. פומרוק, ובחש"תתפוחו של מר אבא חושי.

הצעת התקציב שאושרה בישיבת הוועד הפועל מיום 13.12.49 תובא לאישור סופי למליאת המרכז. הצעתה של הוועדה הארגונית אושרה ע"י הווע"פ ב-25 לדצמבר ש. ז. דיון נרחב בעניני הפעור לה בחי"ל נתקיים בישיבת המרכז הראשונה, בהשתתפות צירי הוועידה בהתפוצות. הוועדה לעניני חוץ דנה בפעולות השוטפות בכל ארץ וארץ.

הפעולה הארגונית בישראל

בחדשים נובמבר ודצמבר 1949 נוספו לחי"ל 2377 חברים: 264 מהם במושבות, 117 במושבים, 800 מעובדי הסוכנות במחנות העולים ו-1196 — בערים. יש לציין במיוחד את הדוש הפעולה בירושלים ואת היענותם היפה של המורים בארץ. עם ראשית תש"י חדש החי"ל את פעולתו הארגונית גם בהתישבות העובדת על כל זרמיה. בשיחות עם מזכיריות הקבוץ

המאוחד, הקבוץ הארצי וחבר הקבוצות סוכם על תשלום המס לפי יחידה משפחתית, בדרוג פנימי. במושבי העובדים מתנהלת הפעור לה הרגילה מתוך היענות יפה של החברים ולפי הסדור שנקבע עוד בתש"ט.

ההתכנסות מתשלומי עקיפין — תלוש הסוחר ותלוש הבטוח הימי — גדלות בהדרגה. נעשים הסדורים לחדוש תלוש הנוסע. מפעל תרומות לטובת בית יורדי הים בחיפה בוצע שם בהש"תתפוחן הפעילה של החברות מועדת המארחות.

בבתי הימאים בחיפה ובתל-אביב

בחיפה

— קוימו מסבות לעובדי האניות "יפו", "ארצה" ו"תל-אביב"; — הוקמה ועדה להארכת ימאים זרים, בהשתתפות חברי הוועד המקומי של החי"ל, באי כח חברות הספנות וב"כ ועדת המארחות של בית יורדי הים;

— הקונסגל האמריקאי מר פ. ולר והקונסול הבריטי מר ק. ג. אזרד ומלווייהם בקרו בבית וסעדו בו עם חברי הוועד; — לרגל חג המולד נתקיימה ב-25.12.49 קבלת פנים לימאים הזרים, מהאניות שעגנו אותו יום בנמל;

— 204 ספר נתקבלו מה"בריטיש סיילורס סוסייטי", לונדון, להשאלה לעובדי האניות הזרות, בענינתם בנמל חיפה.

בתל-אביב

— בחדשים אוקטובר ונובמבר 1949 קוימו קורס מקצועי לעובדי הנמל, תוך שתוף עם "אוצר מפעלי הים". השתתפו 34 איש. החלט לקיים מחזוריים נוספים.

ההוצאות המקצועיות, שהושמעו בקורס, יצאו לאור בצורת חוברות, והן: "תורת המצפן" מאת יוסף פודולי, רב חובל; "ציבות במים" מאת צבי אליאב (פרלה); "יסודות המטיאר" רולוגיה" מאת שאול הגידוס; "תורת ההגאות" מאת יוסף פודולי, רב חובל; "מדריך לתצפיות מטאורולוגיות", מאת א. דלינסקי.

— חודשה הפעולה ההסברתית-למודית, המקצועית והכללית, בין תלמידי בתי"ס העממיים, המקבלים אמן בחתירה ובשיט. — בקורי תלמידים מכל הארץ מתקיימים בקביעות בתערוכת הבית ובנמל תל-אביב. אורחים מחו"ל מזדמנים גם הם לשם לעתים קרובות.

— למעלה מ-800 ספר רוכזו בספריית בית הימאים. הספרים ניתנים לקריאה במקום וכן גם להשאלה;

בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ

גם לאחר שקבל עליו תפקידים מיוחדים לטובת המדינה, כגון הוצאת המטבע הישראלית, ממשיך הבנק בעבודתו הרגילה. הוא עוקץ במקורם אחרי כל התפתחות משקית בארצנו.

אינפורמציה מלאה על הועידה נמסרה לחברים באספות ומעל דפי העתונות המקומית.

האספה הכללית השנתית של סניף החי"ל בקיפטאון נתקיימה ב-4 בדצמבר ש. ז. בנושאותו של העו"ד ד. כהן.

בסקרו את פעולות הסניף עמד העו"ד כהן על התפקידים הנכבדים העומדים בפניו לשנה הקרובה, בהתאם להחלטות הועידה העולמית של החי"ל שנתקיימה בחיפה. הגב' רוז הורביץ, שבקרה לא מזמן בישראל ונוכחה בוועידה מסרה פרטים מלאים מדיוגיה. ה' ג. יספה מסר את הדו"ח הכספי.

בזכות העלו הצעות שונות להגברת הפעולה במקום. הועד החדש מורכב מה"ה: הרב י. אברהם, נשיא כבוד; יעקב גיטלין — סגן נשיא הכבוד; העו"ד ד. כהן — יו"ר, ה"ה י. מ. וינריץ ומ. נ. מרקס — סגני יו"ר; ה"ה גורדון יספה ור. לסס — גזברי כבוד ומ. מלמד — מזכיר כבוד.

כבא כח הסניף למרכז החי"ל נבחר ה' י. תלם וכסגן לו — ה' ס. מ. לוין.

ארצות הברית

חומר הועידה וכן גם פרטים מפעולות החי"ל נתפרסמו בעת-נות המקומית, בכלל אלה — מאמרים מקיפים ב"ניו-יורק הרוולד טריביון" וב"ניו-יורק טיימס", בצרוף תמונות רבות.

רבי צ'רלס שולמן הרצה ב-20 באוקטובר ש. ז. על "ישראל בימים" באספת ארגון הנשים של החי"ל בניו יורק. ישבה ראש הגב' ל. ג'רביס, יו"ר ארגון הנשים.

דגל החי"ל נמסר חגיגית לרב החובל של האניה "יפו" (קו ישראל — אמריקה) בנמל ניו יורק, ע"י מר רוג'רס סטר, סגן יו"ר החי"ל, בנוכחות יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, מר ב. לוקר.

ב-16 לנובמבר ש. ז. התקיימה במלון "ולדורף אסטוריה" בניו יורק ארוחת ערב חגיגית מטעם החי"ל. תת-אדמירל גורדון ג. מק-לינטוק, מנהל האקדמיה הימית המסחרית של ארצות הברית בקינגס פוינט, היה ראשון הנואמים. ישב ראש מר רוג'רס סטר, סגן יו"ר החי"ל בארצות הברית, ובין הנואמים היה ד"ר פרנק קינגדון, קומ. גולדברג מסר באותו מעמד פרטים מלאים מועידת החי"ל בחיפה. העתונאי הנודע אד. סוליבן נהל את המסבה. השתתפו כ-250 איש. נוכחו גם אנשי הצוות של האניה "יפו". בנושאות הכבוד היו מראשי הציונות האמריקאית ואישים חשובים אחרים.

צ ר פ ת

עם צירי הועידה מפאריז נקבעה תכנית פעולה לסניף בצרפת. אתם וכן עם ה' לוי ממרסיל, שבקר לאחרונה בישראל, נדונו במיוחד בעיותיו של בית הימאים במרסיל.

בפאריז מתנהלת פעולה מחודשת לרכישת חברים. עומדים להקים שם 4 סניפים אזוריים. הראשון מהם בשם "כנרת" כבר הוקם.

באולם "לאנקרי" בפאריז התקיימה אספת-דו"ח מועידת

החי"ל בחיפה. נוכח קהל רב. פתח ד"ר י. פרידמן. פרטים מהועידה מסרו הגב' רובין, הגב' אשכנזי ועו"ד א. אוסטרוב. מר נ. דובריז מחיפה. שהשתתף אף הוא באספה, ייחד את הדבור על בתי הימאים הישראליים בחופים זרים.

יצאה לאור חוברת "הים" בצרפתית, 16 עמוד, עם תמונות. זהו כתב העת השני של החי"ל בתפוצות, ובצד "הים" הדרום אפריקאי עתיד אף הוא לשרת את עניינינו בין יהודי הגולה.

פעילי החי"ל ואורחים רבים בקרו ב-9/10 ש. ז. בתערוכה הימית הכללית בפריז. אדמירל ל. כהן נתן דברי הסבר על התערוכה ועל צי הסוחר הצרפתי.

או ס ט ר ל י ה

מתנהלת פעולה לרכישת חברים, בעיקר במלבורן. הועד מעסקני המקום הנכבדים, מתעניין מאד בפעולות החי"ל.

בטפולו של הסניף אורגנו שעורי שחיה לילדים ולנוער מכל הגילים.

ב-27 באוקטובר ש. ז. נתקיימה אספה רבת-עם של חברי החי"ל במלבורן. ישב ראש ה. ט. רפקה. נאמו: הרב ד"ר ה. פרידמן (על הים בתקופת התנ"ך) ונשיא הכבוד מר ש. וויין.

ב ק ו ר י א ו ר ח י מ

העתונאית הנורבגית, הגב' חוה שר מאוסלו, וה' דניאל בריק, מראשי ההסתדרות הציונית בשטוקהולם, סיירו במפעלי החי"ל, בנמלי ת"א וחיפה ובאניות צי הסוחר וחיל הים. הבטיחו עזרתם לפעולות החי"ל בארצות הסקנדינביות.

— מר מ. פרנקנטל, יו"ר ההסתדרות הציונית האחידה בסנטו פאולו (ברזיל) נודמן לשיחות מספר עם אחדים מחברי המרכז והמזכירות. נידונו האפשרויות להרחבת פעולת החי"ל בארצות אמריקה הלאטינית.

באותו ענין קוימו גם פגישות מיוחדות עם הד"ר סלנין, יו"ד הקהלה היהודית בבואנוס איירס, ועם פרופ. י. מונין, ציר ארגנטינה לוועידה העולמית של החי"ל.

— הקפטין ניקולה פוסקו מאיטליה עשה בישראל כשבור עיים ימים. סייר בנמלים ובישובי הדיג וגלה ענין רב בפעולות החי"ל.

— מר מכס רוטשילד, מעסקני החי"ל בקיפטאון בקר בנמל ת"א ובבתי הימאים בחיפה ובתל-אביב. התעניין במיוחד בעניני הדיג הישראלי.

צ י ר י ה ו ע י ד ה מ כ ב ר י מ ב ב י ח י מ י ו ב נ מ ל ח י פ ה

למחרת הועידה, ב-26 לאוקטובר ש. ז. סיירו עשרות מצירי הועידה בבית הספר הימי ובפנימיה שלו ובנמל חיפה. ד"ר ג. אהרונזי קדם את פני האורחים בבית הספר הימי. במפקד תל-מידים, שנערך לכבודם במיוחד השמיעו דבריהם ה"ה: י. מונין, י. אלכסנדר, א. אוסטרוב, הגב' אשכנזי, ד"ר י. סמנדרוב ומ. בדולת. בנמל חיפה סיירו האורחים במספנת הצי וערכו הפלגה בים בהדרכתו של קצין מחיל הים.

אניות חדשות נכנסו לשירות

במסבת עתונאים שנערכה על ספון "יפו", בשעת עגינתה בנמל חיפה ב-26 לדצמבר ש. ז. אמר מר ז. שינדל, יו"ר הנהלת "צים", בין השאר: "רק לפני כשנה נוסדה החברה ישראל-אמריקה. עתה שייכות לה 3 אניות-משא המהלכות בין חופי ישראל וארצות הברית: "חיפה", "תל-אביב" ו"יפו". בזמן הקרוב תכנס לשירות גם אניה רביעית. הנסיון לשותף הון לאומי ופרטי בספנות הישראלית הצליח יפה.

"צים" רכשה בזמן האחרון 2 אניות חדישות להובלת פרי הדר וסחורות אחרות מארץ ישראל לאירופה הצפונית-מערבית. הראשונה — "הדר" כבר נכנסה לשירות; השנייה — מסתיים עתה בנינה בשטוקהולם. עוד 2 אניות לפחות תושלמנה תוך השנה הקרובה.

במסבה השתתפו גם: ד"ר נ. וידרא, ל. שורץ ומ. ריבלין.

"ארצה", אניות נוסעים חדשה של "צים"

האניה האיטלקית "מארה-ליגורה", בת 5000 טון, נרכשה על ידי חברת "צים" ושם עברי ניתן לה — "ארצה". הטקס הרשמי של שינוי השם והנפת הדגל נערך בבארי, בנוכחותם של נציגי השלטונות האיטלקיים ונציגי מדינת ישראל באיטליה.

"תל-אביב" בנמל תל-אביב

ב-1 בנובמבר עגנה בנמל תל-אביב אנית-המשא של קו ישראל אמריקה — "תל-אביב". נפחה 10,300 טון. נבנתה בקנדה לפני 6 שנים.

בקבלת הפנים שנערכה לכבוד רב החובל של האניה מר ירמיהו באסקינד ונציגי הצוות, השמיעו את דבריהם ה"ה זאב שינדל, יו"ר הנהלת "צים" ומר ב. כ. מאירוביץ, מנהל אגף נמלים ים ואוויר במשרד התחבורה. רב החובל מסר לראש העיר מר ישראל רוקח את דגל האניה, כשי לתל-אביב ומועצתה. מר י. רוקח השיב בדברי תודה ומסר בשם העירייה לוח מזכרת לצוות.

"יפו", אניות המשא השלישית בקו ישראל — אמריקה

אנית המשא "יפו", בת 10,000 טונות, הגיעה לראשונה לנמל חיפה ב-16 לדצמבר ש. ז. האניה שייכת לקו ישראל — אמריקה והיא אנית המשא הישראלית השלישית בקו זה. רב החובל של האניה, הקפיטן קירזון, יהודי אמריקאי, בעל ותק של 31 שנה בים, ספר, כי אניה זו היא הטובה מכל האניות בשנות שירותו הארוכות. שמה הקודם — "וסטמינסטר קאונטי". נבנתה בקנדה בשנת 1943. את דרכה לארץ עשתה ב-19 יום. כביתר אניות המשא, יש בה מקום ל-12 נוסעים.

"הדר" נחנכה בניו יורק

ב-27 לדצמבר הונף, בניו יורק, הדגל הישראלי על האניה "הדר", שנרכשה ע"י קו ישראל — אמריקה. בטקס נוכחו קונסול ישראל בארה"ב א. לוריה ונציגי החברה.

נמל מים עמוקים יוקם בתל-אביב

נמל מים עמוקים לתל-אביב יוקם, כפי שהודיע מר ישראל רוקח באספה הכללית של "אוצר מפעלי ים" ב-11 לאוקטובר ש. ז. בין שני המעגנים של יפו ותל-אביב. בנייתו תעלה כ-20

מיליון לירה, 8 מיליון מהן — לגאולת קרקע מן הים. מומחים אמריקאיים הציעו שלוש הצעות ביחס למקום הנמל העתיד: מול המעגן הקיים, מעבר לירקון צפונה ובין יפו ותל-אביב. נבחרה ההצעה האחרונה.

במלואים לד"ח מסר מר י. רוקח על התפתחות העבודה בתל-אביב וביפו: בתשעת החדשים ינואר — ספטמבר 1949 נס" רקו 215 אלף טון, לעומת 170 אלף באותם החדשים ב-1948, ונטענו 86 אלף טון (ובהם 1646 אלף תיבות הדרים) לעומת 48 אלף טון (ובכללם 874 אלף תיבות הדרים) בשנה הקודמת. השנה יגיעו שני הנמלים לתפוקה כללית של 400 אלף טון (לעומת 217 אלף אשתקד), כשני שלישים מהם בתל-אביב ושליש ביפו.

מר רוקח עמד על השיפורים שהוכנסו בצידו, וביפו במיוחד, ועל הגברת פריון העבודה, בזכותם של העובדים לסוגיהם, והודיע על חתימת הסכם עבודה חדש, הכולל שיפורים בתנאים הסוציאליים. תנתן גם עזרה לעובדים לשיכונם.

גרעון החברה מהשנים הקודמות ירד ב-1948 ב-44 אלף לירה. ההכנסות הכלליות היו 731 אלף לירה, וההוצאה — לעבודות הנמל ולהחזקתו — 614 אלף לירה; ההוצאות הכלליות של "האוצר" — 31 אלף; התכניות להרחבת הנמל — 32 אלף לירה והרבית על החובות — 10 אלפים.

מנויים חדשים

בעתון הרשמי מס. 51 מ-ט"ז בכסלו תש"י (7 לדצמבר 1949) נתפרסם מנויו של מר מ. סטיל, מהנדס מחיפה, בתור בודק ספינות, נוסף על בודקי הספינות שמינוים פורסם בעתון הרשמי מס. 21, מיום י"א באלול תש"ח (15 בספטמבר 1948).

בעתון הנ"ל נתפרסם גם מנויו של מר סטיל בתור חבר למר עזת הבחונים לשם מלוי התפקידים המוגדרים בעתון הרשמי מס. 21 מיום י"א באלול, תש"ח (15 בספטמבר 1948).

כלי שיט מפלדה מותקנים בארץ

בסוף נובמבר ש. ז. סיימו "מפעלי חיפה להנדסה", בהנהלת המהנדסים י. קירשטיין וח. גרינשפון, את בנייתן של שתי דוברות ברזל מטיפוס חדיש, שהוזמנו על ידי חברת "שחף" בשביל נמל חיפה. הדוברת הראשונה הורדה כבר למים; נפחה — 260 טון, ארכה 19.5 מ' ורחבה — 8 מ'. משקלה העצמי — כ-60 טון.

"סעד", ספינת הגרר הגדולה ביותר שנבנתה עד כה בארץ והורדה למים לפני חדשים מספר לשירות מנהלת נמל חיפה, אף היא נבנתה על ידי המפעל הנ"ל. בבתי המלאכה שלו במפרץ חיפה נמצאות בבניין ספינת גרר נוספת, בשביל נמל חיפה, שתי סירות גרר 4 דוברות בעבור נמל תל-אביב.

בין יתר התכניות העומדות לביצוע במפעלי חיפה להנדסה: ספינת דיג בשביל אגף הדיג שבמשרד החקלאות, סירות נוסעים בשביל נמל תל-אביב, סירות נוסעים ודיג לאגם החולה, הכנרת והירקון.

סירות-מפרש מאיטליה ל"הפועל" בישראל

עשר סירות מפרש נתקבלו כשי מיהודי איטליה ל"הפועל" בישראל. שלש מהן הגיעו כבר לחיפה. ה"ה ש. נמיר וי. ליפשיץ, מפעילי החטיבה הימית של "הפועל" בקרו בקשר לפעולה זו באיטליה.

שייטת של צי המלחמה הישראלי חזרה בסוף חודש נובמבר לבסיסה, לאחר סיור של יותר מששת אלפים קילומטר במרחבי הים התיכון. במסגרת אמוני החורף של צי ישראל סיירה השייטת לאורך חופי קירנאיקה, יוון וכתרים, איטליה וסיציליה, סרדיניה וקורסיקה, דרום צרפת, ספרד, אלג'יר וטוניס.

כתב מיוחד של "קול ישראל" שנלווה לשייטת במסעה, מוסר:

שלב ראשון לאמוני החורף

היה זה מסע המקיף ביותר מאז הוקם לפני שנתיים צי המלחמה של מדינת ישראל. השייטת עברה בים הטיירני, הים הליגורי, הים היוני, תעלת מלטה והגיעה כמעט עד מיצר גיברלטר, ללא חניה.

הנסיעה, שנמשכה כשבועיים, שימשה שלב ראשון באמוני החורף של הצי, בו משתתפות אניות המלחמה שלנו על כל סוגיהן. תותחים כבדים של צי ישראל ירו לראשונה במטווחים שסודרו בלב ים מאות מילין מחופי הארץ. בהפלגתנו עברו אניות רבות וספינותיהן של ארבע מדינות לפחות הורידו את דגלן בעברנו אותן, כמנהג הספנים.

חמלכה צפה

הממלכה הצפה הקטנה שלנו היתה יהודית כולה, מרב החובל ועד מנקה הסיפון, וכן האלוטאים, ההגאים, התותחנים והמטיקים. כולם צעירים. מפקד השייטת היה בן עשרים ושש וגילם הממוצע של האנשים הגיע לעשרים. היו כאן יוצאי תשע-עשרה מדינות באסיה, באירופה ובאפריקה. כעשרים וחמשה אחוז ילידי הארץ וכעשרים וחמשה אחוז נוספים — צעירים, שחונכו בתנועות נוער ימיות בישראל. הנותרים הם מן העולים החדשים שהגיעו לכאן בשנתיים האחרונות. לרבים היתה זו ההפלגה הארוכה הראשונה. אך לא חסרו גם בעלייוותק, ספנים ממש, ששימשו באניות סוחר שונות במשך שנים ובאניות מלחמה של בנות הברית בתקופת מלחמת העולם השנייה.

הישגי הצי

"משניתנה הפעם לצי שלנו ההודמנות", אמר לי אחד מוותיקי הימאים, "הוא הוכיח את יעילותו, ויש בזאת משום סימן טוב לקראת הבאות. היום יכול חיל הים להתגאות בהישג אחד: הוא יוכל להמציא אנשים מתאימים לכל תפקיד ובכל אניה. כמתחילים, אין אנו רעים כלל וכלל".

חבל שאינני יכול לספר יותר על מה שתיאר אותו ימאי וותיק כיעילות בצי המלחמה הישראלי, כי היעילות נתבטאה בכושר הלחימה.

נמל דיג עמוק מים הולך ונבנה בקיסריה

נמל דיג מרכזי מוקם והולך בקיסריה. ספינות הדיג תמצאנה בו מחסה בהפלגותיהן, ובמיוחד בעונת הסערות בחורף. העדר נמל זה גורם עתה להפרעת רציניות בעבודה במשך חדשים אחדים בשנה.

בניית הנמל היא בידי הממשלה, והוצאה לפועל — בחברת הנדסה אמריקאית.

מוזח באילת

מוזח קטן, למעגן ספינות קטנות, הוקם באילת. לדעת מומחים, יש להגדיל רק במסגרת את המוזח הקיים, כדי להפוך את אילת לנמל טוב לעגינת אניות גדולות, מאחר שבמפרץ קיים למעשה נמל טבעי.

נציגי שבע מדינות ימית-כוניות — צרפת, יוון, איטליה, לבנון, תורכיה, אנגליה ויוגוסלביה, נודמנו לפנישה, לשם הקמת מועצת דיג לים התיכון. הפגישה קוימה בחסותו של ארגון המזון והחקר לאות של א"מ, במגמה לפתח ולנצל את אוצרות המזון שבאזורי הים השונים בצורה היעילה ביותר. גם ישראל תהיה מיוצגת במועצה.

מועצה דומה לזו הוקמה בשנת 1948 בשביל אזורי הים השקט וההודי.

"שומריה", ספינת-הדיג של הקבוץ "סער"

"שומריה", ספינת דיג גדולה, ראשונה לקבוץ השומר הצעיר, נחנכה ב־6 לדצמבר ש.ז. בנמל חיפה. זוהי ספינתו של קיבוץ "סער", השוכן על גבעה סמוך לנהריה.

הספינה היא בת 60 טונות. היא נבנתה באיטליה, על פי תכנית שנערכה ע"י אגף הדיג של משרד החקלאות.

דגל הימאים היהודים בצי ארה"ב נמסר לנשיא

"דגל הנשיא", מתנת הימאים היהודים בצי ארצות הברית, נמסר הגיגית ב־26 לאוקטובר ש.ז. בקריה לנשיא מדינת ישראל, ד"ר ה. וייצמן.

את הדגל, שעליו יקום סמל מדינת ישראל, מסר קומ. י. גולדברג, הרב הראשי בצי ארה"ב, מפעילי החי"ל בארה"ב, שהשתתף כציר בוועידה העולמית של החבל הימי לישראל. קומ. גולדברג ורעייתו הוצגו בפני הנשיא על ידי שגריר ארצות הברית בישראל, מר ג'יימס מקדונלד.

הנשיא הודה במלים חמות על המתנה ואמר: "אני תקוה שעלי הזית, האופפים את המנורה שעל הדגל, ישמשו סמל לשלום של קבע למדינת ישראל".

הגב' דיאמונד הגיעה לישראל

הגב' הנריטה דיאמונד, יו"ר "זבולון" הגיעה ארצה בסוף אוקטובר ש.ז. על מנת להשתקע. מר י. פרישמו הביא לה את ברכת החי"ל במפקד חניכי "זבולון", שנתקיים לכבודו על שפת הירקון.

הגב' דיאמונד בקרה גם במוסדות החי"ל בחיפה. בבית יורדי הים קדם אותה בברכה מר מ. פומרוק. היא הביעה את התפעלותה מסדרי הבית ומהשירותים הניתנים בו.

בהוצאת החבל הימי לישראל הופיעו:

- "מפרישי ארגמן", ספור מאת א. גריין. התרגום מרד סית בידי לאה גולדברג. מהדורה שנייה.
- "תורת ההגאות" מאת יוסף פודולי, רב חובל.
- "יסודות המטיאורולוגיה", מאת שאול הגידוס, מטיאורולוג חזאי בשירות המטיאורולוגי הישראלי.
- "יציבות במים", מאת צבי אליאב (פרלה).
- "תורת המצפן", מאת יוסף פודולי, רב חובל.
- מדריך לתצפיות מטיאורולוגיות ליבשה וליים, מאת א. דלינסקי, האחראי על השירות המטיאורולוגי בנמל בתל-אביב.
- דפדפת תמונות ממפעלי החי"ל.
- דפרון תוים — "הורה מלחים" לגרשון קרונפלד.

הסנה

חברה ארץ ישראלית לאחריוח בע"מ

חברת הביטוח הגדולה בארץ

סכום הביטוח (חיים) -	5,700,000.- ל"י
הכנסה כללית (1948) -	990,000.- ל"י
הון וקרנות -	985,000.- ל"י

ה מ ר כ ז :
תליאביב

רחוב לילינבלום 44, מלפון 4431/2, ת. ד. 805

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של העובדים העברים בישראל בע"מ

המשרד הראשי:

תל-אביב, בנין המשביר, דרך סלמה, ת. ד. 130, טל. 6011-16

סניפים:

חיפה, בנין המשביר, ת. ד. 295
ירושלים - ת. ד. 438

ה מ ו ס ד ה מ ר כ ז י ל ה ס פ ק ה
של התנועה הקואופרטיבית בישראל

בנק הפועלים בע"מ

תל-אביב ת. ד. 27 מלפון 4296-97

הו המניות הנפרע והרזרבות

550,000.- ל"י

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

„עצמון“

מחסני ערובה בע"מ

החסנה ♦ עמילות מכס ♦ הובלה ימית ובטוח

ת ל א ב י ב

רחוב לילינבלום 11

טל. 2485, ת. ד. 698

„תנובה“

מאגדת 250 ישובים חקלאיים ומאות רבות של משקים בודדים על יסודות קואופרטיביים בכל אזורי הארץ לשיווק תוצרת חקלאית ותעשיית פזון פמנה.

מוציאה למכירה חלב אתיה, המאה, גבינה רכה כתושה, גבינה רכה שמנה, גבינות משומרות, לבן, קפיר ולבניה.

מוכרת במחסניו, בערים ובמושבות, - ירקות, תפואי-אדמה, פירות, מיצים, עומות, דגים, דבש, ריבות, שימורים, כיבושים, מיצי-הדר ומיצי-פירות, קורנפלור, פודינגים, פרחים ושתיקים.

ת נ ו ב ה
משווקת כ-70%
מכל תוצרת
המשק החקלאי
העברי המעורב

כלי שיט אפשר לרכוש במהירות, אולם הכשרת הימאים — זוהי עבודה לשנים. אם יש ברצוננו להיות מיוצגים בימים בכבוד, עלינו לאמן את בחורינו כראוי. יש ללמוד וללמוד!

מדינת ישראל לא תיבון על יבשה בלבד — שני הימים הנושקים חופי ארצנו הם חלק של מדינת ישראל. דרך אילת קיימנו בימים קדומים, בימי מלכי ישראל הראשונים, מגענו הראשון את הים הדרומי, או ים-סוף ודרך יפו — את הים התיכון. לאחר שצבאנו שהרר שני נמלים קדומים אלה — הגיע התור לנוער הרוך-העוז שלנו לרדות בימי ארצנו ולבנות הדיג והשיט הימו, שיחד עם החקלאות והחרו-שת, יקיימו עצמאותה הכלכלית וחסנה של ישראל העצמאית.

החבל הימי לישראל יש לו עכשיו שליחות עוד יותר פוריה מאשר בעבר — לאחר שמדי-נת ישראל שולטת בימי הארץ.

מדברי ד. בן גוריון
ראש הממשלה.

לועידה העולמית של החבל הימי לישראל,
אגוד דבר פשוט בתכלית:

הכו הכשרה ימית, הכשרה ימית לכל מגמו-תיה, לבחורים ולבחורות בישראל. השקיעו בזה את מלוא כוחכם. יש תקוה, כי הספנות הישראלית תתקדם ובנה תבנה. בונה ידאגו לכלים ולתנאים, אך העיקר הוא — האדם. לא ספן נטול-שורש מתגלגל באיש הפקר בנמלי עולם, כי אם ספן מושרש בחיי היצירה של הדור ובתרבותו. אל הדמות הזאת יכוון החבל הימי לישראל את הנוער וימצא לו במפעל הזה מסויעים במדינה ובעם.

מדברי ד. רמז, שר התחבורה